

RAPORT Z BADANIA

OGÓLNOPOLSKIE BADANIE PLANÓW ZAWODOWYCH UCZNIÓW KSZTAŁCĄCYCH SIĘ NA KIERUNKACH DEDYKOWANYCH BRANŻY MOTORYZACYJNEJ

Przygotowanie i przeprowadzenie badania
na rzecz projektu
**„Rada ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym
(z uwzględnieniem elektromobilności)”**

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Państwa ręce kolejny raport w ramach projektu **Rada ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności)**.

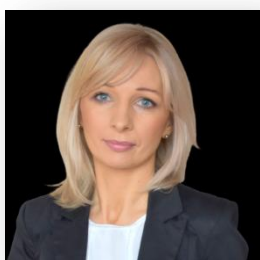
Raport ten jest efektem ogólnopolskiego badania wśród uczniów kształcących się na kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej. Stanowi on uzupełnienie do badań realizowanych w latach 2020-2022 wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych, pracodawców i ekspertów wspierających rozwój sektora Automotive.

Serdecznie dziękujemy wszystkim uczniom, którzy uczestniczyli w realizacji projektu, brali udział w spotkaniach on-line jak również udzielili wywiadów telefonicznych.

Wszystkie opinie i uwagi były bardzo cenne i stanowiły ważny wkład w treść raportu.

Pięknie również dziękujemy dyrektorom szkół, nauczycielom, pedagogom, którzy czuwali nad realizacją badania i bardzo aktywnie wspierali realizację projektu.

Życzymy miłej lektury

Violetta Rutkowska
Badacz rynku, właściciel firmy Synergia
Koordynacja i realizacja badania

Wszystkie raporty z poprzednich badań i ten również można przeczytać na stronie:
<http://radasektorowa-motoryzacja.pl/raporty/>

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP I CELE BADANIA	4
2. ZAKRES BADANIA.....	6
3. METODA BADANIA.....	7
ANALIZA DESK RESEARCH	8
4. TRENDY W SEKTORZE MOTORYZACYJNYM	9
5. KOMPETENCJE I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANE OD PRACOWNIKÓW W SEKTORZE MOTORYZACYJNYM.....	16
6. ZAWODY DEDYKOWANE BRANŻY MOTORYZACYJNEJ.....	17
7. ANALIZA SWOT.....	18
8. SZKOLNICTWO ZAWODOWE W STATYSTYCE – wykaz oferty edukacyjnej.....	19
9. LICZBA UCZNIÓW BRANŻY MOTORYZACYJNEJ	24
10. POKOLENIE Z W SZKOŁACH ZAWODOWYCH	26
WYNIKI BADAŃ ILOŚCIOWYCH	31
11. CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW BADANIA ILOŚCIOWEGO.....	32
12. PASJE I ZAINTERESOWANIA UCZNIÓW	33
13. DODATKOWE ZAJĘCIA PO SZKOLE.....	34
14. POWODY WYBORU SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA	35
15. ZADOWOLENIE UCZNIÓW Z WYBORU SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA	37
16. DORADZTWO ZAWODOWE	38
17. PRAKTYKI ZAWODOWE	39
18. FORMY PODNOSZĄCE KOMPETENCJE W ZAWODZIE	41
19. OCENA JAKOŚCI EDUKACJI ZAWODOWEJ	42
20. OCENA SWOJEJ WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH	45
21. OCENA WŁASNEJ POSTAWY WOBEC NAUKI ZAWODU.....	47
22. PLANY UCZNIÓW CO DO DAJSZEJ NAUKI.....	48
23. PLANY ZAWODOWE UCZNIÓW	49
24. PRACA W BRANŻY MOTORYZACYJNEJ	52
25. SUKCES NA RYNKU PRACY.....	57
26. OCZEKIWANIA WOBEC PRACODAWCY	58
27. OCENA SZANS NA RYNKU PRACY	59
28. MOBILNOŚĆ UCZNIÓW W CELU ZNALEZIENIA PRACY	60
29. ZAINTERESOWANIE UDZIAŁEM W PROJEKTACH.....	61
30. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ ILOŚCIOWYCH I WNIOŚKI.....	62
31. WYNIKI BADAŃ JAKOŚCIOWYCH	66
32. POWODY WYBORU SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA	66
33. DORADZTWO ZAWODOWE I JEGO WPŁYW NA WYBÓR SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA	70
34. OCENA SZKOŁY I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO	71
35. KOMPETENCJE MIĘKKIE I NAUKA JĘZYKA OBCEGO W SZKOLE	79
36. PRZYGOTOWANIE UCZNIÓW DO PRACY W ZAWODZIE	80
37. PLANY UCZNIÓW CO DO DAJSZEJ NAUKI.....	81
38. PRZYSZŁOŚĆ ZAWODOWA UCZNIÓW A BRANŻA MOTORYZACYJNA.....	82
39. UMIEJĘTNOŚCI, JAKIE UCZNIOWIE CHCIELIBY ROZWIJAĆ	85
40. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ JAKOŚCIOWYCH I WNIOŚKI	86
41. WNIOŚKI Z CAŁEGO BADANIA	88
42. ANALIZA W ZAKRESIE POTWIERDZENIA HIPOTEZ BADAWCZYCH	91

1. WSTĘP I CELE BADANIA

**Niniejszy dokument jest efektem
ogólnopolskiego badania pt:**
**„Badanie uczniów kształcących się na kierunkach
dedykowanych branży motoryzacyjnej”**
realizowanego na rzecz projektu
**„Rada ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym
(z uwzględnieniem elektromobilności)”**

Rada prowadziła dotychczas 3 edycje badań ogólnopolskich, których celem była analiza:

- obecnej sytuacji środowiska szkolnictwa branżowego w kontekście rozwoju jakości kształcenia z uwzględnieniem kwalifikacji, przygotowania i umiejętności nauczycieli,
- zgodności z trendami, znajomości branży, a także wymagań związanych z podnoszeniem jakości kształcenia formalnego - nastawieniem na kształcenie praktyczne uczniów/słuchaczy, nauczycieli, nowoczesne/innowacyjne formy nauczania, staże uczniowskie, staże nauczycieli, dodatkowe certyfikacje/uprawnienia,
- możliwości rozwoju kształcenia formalnego,
- potrzeb i możliwości szkół oraz nauczycieli kształcenia branżowego, również z uwzględnieniem infrastruktury oraz współpracy z przedsiębiorcami.

Wniosków z tych badań jest bardzo dużo, wielokrotnie omawiano je na spotkaniach Rady wśród różnych grup interesariuszy, przesyłane były również do kuratoriów, organów prowadzących, oraz publicznie upowszechniane na stronach internetowych Rady i w social mediach.

Badania te były realizowane wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych, dyrektorów szkół, pracodawców, przedstawicieli urzędów pracy i ekspertów.

To jedna strona systemu edukacji. Druga strona, bardzo ważna to uczniowie. To oni decydują, jaki kierunek szkoły wybiorą i do jakiej szkoły pójdą.

Wyniki poprzednich badań wskazały m.in. że jednym z problemów kształcenia branżowego jest nieodpowiedni dobór kandydatów do szkół zawodowych podyktowany często nieprzemyślanymi decyzjami i nieodpowiednim doradztwem zawodowym prowadzonym w szkołach podstawowych. Ponadto wskazywano również na: starzejącą się kadrę nauczycieli, brak dobrych podręczników, brak sprzętu do nauki zawodu, mało praktyczne i mało przydatne programy nauczania.

Skutkuje to tym, że większość uczniów zniechęca się do nauki, i nie wiąże swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną. Ponadto wskazywano na obniżoną motywację uczniów do nauki zawodu oraz zbyt luźny stosunek do odbywanych praktyk zawodowych. Wszystko to powoduje, że kształcenie zawodowe staje się mało efektywne ze względu na fakt, że większość absolwentów nie trafia do zawodu w branży motoryzacyjnej, a ta boryka się z brakiem odpowiednich fachowców.

Dlatego też Rada postanowiła zapytać samych uczniów, jak oceniają system kształcenia i czy wiążą swoją przyszłość z sektorem motoryzacyjnym. Jest to bardzo ważny głos w całej dyskusji o kształceniu zawodowym.

Daje bowiem komplementarny obraz kształcenia zawodowego i wiedzę, jak ten system ulepszać.

Celem badania uczniów była zatem diagnoza planów zawodowych uczniów w branży motoryzacyjnej oraz ocena zadowolenia z systemu kształcenia i praktyk zawodowych.

Celem badania było również potwierdzenie lub obalenie hipotez badawczych:

1. Nieprzemyślane decyzje o wyborze szkoły skutkują brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.
2. Mało satysfakcjonujący system kształcenia zawodowego skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.
3. Niska jakość praktyk zawodowych u pracodawcy skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie.

Projekt badania wśród uczniów wpisuje się w działania i cele Rady, której zadaniem jest wypracowanie rozwiązań i dopasowanie systemu kształcenia do zapotrzebowania sektora – angażując środowisko biznesu, edukacji oraz administracji, bazując jednocześnie na doświadczeniach tych środowisk, wynikach badań i pozyskanych informacjach zwrotnych.

Projekt pn. „Sektorowa Rada ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności)” realizowany jest w ramach umowy nr POWR 02.12.00-00-SR01/17-00 zawartej pomiędzy Polską Izbą Motoryzacji a Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości dnia 01.03.2018 r., w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.12 Zwiększenie wiedzy o potrzebach kwalifikacyjno-zawodowych współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Okres realizacji projektu: 1 luty 2018 r. - 30 listopad 2023 r.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

<http://radasektorowa-motoryzacja.pl>

Głównym celem projektu jest wypracowanie rozwiązań i dopasowanie systemu kształcenia do zapotrzebowania sektora – angażując środowisko biznesu, edukacji oraz administracji, bazując jednocześnie na doświadczeniach tych środowisk, wynikach badań i pozyskanych informacjach zwrotnych.

Rada ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności) stanowi **ogólnopolską platformę wymiany doświadczeń pomiędzy sferą edukacji formalnej i poza formalnej a przedsiębiorcami**. Rada buduje partnerstwa przedsiębiorstw z instytucjami rynku pracy, co pozwala na dostarczenie wiarygodnych danych o potrzebach kwalifikacji w sektorze. Zdiagnozowane potrzeby kwalifikacyjno-zawodowe w sektorze, wpłyną na wzrost skuteczności działań z zakresu pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.

Wyniki badania uczniów posłużą do:

- Ulepszenia systemu kształcenia zgodnie z potrzebami młodego pokolenia w zakresie współpracy z pracodawcami, jakości nauki i infrastruktury szkół
- Ulepszenia systemu naboru uczniów do szkół zawodowych oraz podniesienia jakości doradztwa zawodowego już na etapie szkoły podstawowej
- Lepszego przygotowania kadr dla sektora motoryzacyjnego i podniesienia jakości kształcenia w tym zakresie.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

2. ZAKRES BADANIA

Badanie uczniów obejmowało następujące zagadnienia:

1. ANALIZA DESK RESEARCH

- Analiza trendów w motoryzacji
- Analiza SWOT w zakresie kształcenia młodych osób w szkołach zawodowych
- Wykaz dostępnej oferty edukacyjnej dla sektora motoryzacyjnego w kraju – statystyka szkół zawodowych
- Statystyka uczniów kształcących się na kierunkach motoryzacyjnych

2. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ILOŚCIOWYCH

- Powody wyboru szkoły i kierunku kształcenia (w tym m.in. jaką rolę odegrało doradztwo zawodowe oraz presja rodziców, czy znajomych)
- Stopień zadowolenia z wyboru szkoły i kierunku kształcenia
- Sposób wyboru praktyk zawodowych i pracodawcy oraz stopień zadowolenia z odbywanych praktyk
- Korzyści, jakie uczeń wyniósł z praktyk zawodowych u pracodawcy
- Stopień przygotowania uczniów do pracy w danym zawodzie
- Realizowane szkolenia, staże, uzyskane uprawnienia
- Ocena infrastruktury w szkole do nauki zawodu
- Plany zawodowe, czy uczniowie wiążą swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną, czy chcą dalej się uczyć, czy chcą studiować
- Jakie elementy są dla uczniów ważne, aby odnieść sukces, aby uzyskać dobrą pracę i aby praca spełniła ich oczekiwania

3. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

- Powody wyboru szkoły i kierunku kształcenia
- Stopień zadowolenia z wyboru szkoły i kierunku kształcenia
- Sposób wyboru praktyk zawodowych i pracodawcy oraz stopień zadowolenia z odbywanych praktyk
- Stopień przygotowania uczniów do pracy w danym zawodzie
- Plany zawodowe uczniów
- Jakie elementy są dla uczniów ważne, aby odnieść sukces, aby uzyskać dobrą pracę i aby praca spełniła ich oczekiwania

3. METODA BADANIA

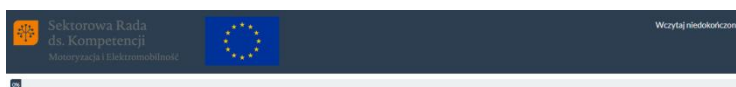
Badanie miało charakter ogólnopolski i obejmowało dwie metody badawcze:

- **badania ilościowe** (na próbie N=100 szkół zawodowych, wśród ok. 2500 uczniów)
- **badania jakościowe** (10 wywiadów IDI z uczniami)

Badanie ilościowe prowadzone było **metodą ankiety on-line**, przesyłanej mailowo do wszystkich szkół zawodowych w całej Polsce. Ankiety wypełniane były przez uczniów podczas lekcji, a nad całym procesem ankietyzacji czuwali nauczyciele lub pedagodzy szkolni.

Podobnie jak wszystkie poprzednie badania, również to badanie prowadzone było w systemie LimeSurvey postawionym na serwerze PIM.

W badaniu udział brały szkoły branżowe I i II stopnia oraz technika. Z badania wyłączono szkoły policealne.

Plany zawodowe uczniów i przygotowanie kadr dla branży motoryzacyjnej

Stanowisko Uczniowie!

Polska Izba Motoryzacji w ramach powołanej Rady ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności) we współpracy z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Związkiem Pracodawców Motoryzacji i Artykułów Przemysłowych, prowadzi badania planów zawodowych uczniów kształcących się na kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej.

Celem badania jest diagnoza planów zawodowych uczniów oraz ocena zadowolenia z systemu kształcenia i praktyk zawodowych.

Ankieta skierowana jest do wszystkich uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników uczących się na 59 kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej.

Wczytaj niedokończony

Operator urządzeń przemysłowych
Sprawdzanie
Szkolenie
Naprawa

3. W której klasie obecnie się uczysz?

Klasa I
Klasa II
Klasa III
Klasa IV
Klasa V
Brak odpowiedzi

4. Czy w Twojej klasie realizowane jest? Jeśli w Twojej klasie nie jest realizowane kształcenie dualne ani klasa nie jest klasą podrobną, nie zaznaczaj.

Kształcenie dualne
Klasa podrobną

5. Dlaczego wybrałeś/wybrałaś szkołę, w której obecnie się uczysz?

Za zgodę na moje zainteresowania
Realizacja planu zawodowego
Chciałem/chciałam zostać technikiem/zawodowcem
Kolektywny wybór (zgodnie z tym, co pomyślałem/rozumiem) poprzednim/podam
Za zgodę na kłopoty, trudności i koszty
Szkoła ma dobrą opinię

Ankieta online dla uczniów:

https://bit.ly/badania_uczniow

Łącznie w **badaniu** udział wzięło
2926 uczniów
kształcących się na kierunkach dedykowanych branży
motoryzacyjnej
z całej Polski.

Badanie realizowano w dniach 3 październik – 6 listopad 2023r.

ANALIZA DESK RESEARCH

4. TRENDY W SEKTORZE MOTORYZACYJNYM

Przemysł motoryzacyjny był zawsze podstawą przemysłu Unii Europejskiej i jest w znacznym stopniu powiązany z sektorami wyższego szczebla, takimi jak sektor stali, chemikaliów i sektor włókienniczy, a także z sektorami niższego szczebla, takimi jak sektor ICT, napraw, paliw, smarów i usług w zakresie mobilności.

Przemysł ten stanowi ponad 8% PKB UE, odpowiada za 28% całkowitych wydatków UE na badania i rozwój, a wywóz w ramach tego sektora generuje dużą nadwyżkę handlową. Przyszłość europejskiego przemysłu motoryzacyjnego będzie jednak zależeć od sposobu dokonywania w nim fundamentalnych dostosowań niezbędnych do sprostania bezprecedensowym wyzwaniom, przed którymi obecnie stoi.

W Polsce cały sektor automotive rozwija się bardzo prężnie. To znaczący pracodawca i jedna z największych gałęzi gospodarki, która generuje ok. 8% polskiego PKB.

Motoryzacja daje zatrudnienie ponad 200 tys. ludzi w Polsce. Pracują oni nie tylko w fabrykach koncernów Volkswagen, Stellantis, Fiat czy Toyota, lecz także w mniejszych zakładach dostarczających części i podzespoły na niemal wszystkie rynki.

Przemysł motoryzacyjny przechodzi w tej chwili czwartą rewolucję przemysłową. Kluczowy wpływ na branżę mają technologie, które pozwalają optymalizować produkcję, oraz sztuczna inteligencja, napędzająca rozwój samochodów autonomicznych.

Sektor cały czas bardzo dynamicznie się zmienia. Nowe technologie wyznaczają trendy w motoryzacji i skłaniają producentów i uczestników rynku do inwestowania w coraz nowsze rozwiązania techniczne. Klienci stają się coraz bardziej wymagający, co również przekłada się na konieczność podnoszenia standardów obsługi oraz nowoczesne działania marketingowe.

Tempo zmian, jakie zachodzą w motoryzacji gwałtownie ostatnio przyspieszyło, między innymi za sprawą pandemii COVID-19. Ponadto, duży wpływ na branżę ma wojna w Ukrainie. Efekty, takie jak zerwane łańcuchy dostaw, rosnące koszty energii oraz kryzys gospodarczy, który zagląda w oczy światowej gospodarce, kształtuje warunki w jakich przyszło obecnie działać całej branży. Obecna sytuacja geopolityczna, szalejące ceny gazu i energii elektrycznej stawiają pod znakiem zapytania całą ideę elektromobilności jako jedynej drogi do osiągnięcia neutralności klimatycznej w transporcie.

Główne megatrendy w branży motoryzacyjnej

GLOBALIZACJA

ZMIANY KLIMATU

NOWE TECHNOLOGIE

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Cztery główne megatrendy nadają tempo i kierunek przemian społecznych i gospodarczych. Oddziałują na otaczającą nas rzeczywistość społeczno-gospodarczą, w tym również na branżę motoryzacyjną.

Jak wynika z raportu: „*Megatrendy w motoryzacji a inicjatywy sektorowe na rzecz rozwoju umiejętności w Europie*”, opracowanego przez Związek Pracodawców Motoryzacji i Artykułów Przemysłowych w 2021r., globalizacja oznaczająca silną współzależność od siebie gospodarek poszczególnych państw i czwarta rewolucja przemysłowa odpowiadają za szereg przeobrażeń teraźniejszego świata. Stanowią źródło ważniejszych wyzwań, przed którymi stają współczesne społeczeństwa, jednak nie jedyne.

Niemniej istotne są zmiany klimatu i potrzeba wspólnej troski o bardziej zrównoważony i odpowiedzialny rozwój, a także przemiany demograficzne zachodzące w państwach wysoko uprzemysłowionych.

Społeczeństwo europejskie starzeje się. „Prawie co piąta osoba (19,4%) w Unii Europejskiej, czyli blisko 100 mln ludzi, ma 65 lat i więcej. Przekłada się to na wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, który w 2017 r. w krajach Wspólnoty wyniósł aż 29,2%. Na jedną osobę w wieku 65 lat lub więcej przypadały mniej więcej trzy osoby w wieku produkcyjnym. Zielona gospodarka domaga się odejścia m.in. od dotychczasowych metod produkcji, a starzenie się społeczeństwa oznacza dłuższą aktywność na rynku pracy i potrzebę nieustannego uczenia się, aktualizowania i zdobywania nowych umiejętności.

Zmiany klimatu i konieczność obniżenia emisji CO₂ powoduje, że rynek motoryzacyjny będzie szukał coraz bardziej ekologicznych rozwiązań, co już przekłada się na **produkcję aut elektrycznych**.

Na koniec września 2023 r. w Polsce było **zarejestrowanych łącznie 50 386 osobowych i użytkowych samochodów całkowicie elektrycznych (BEV)**.

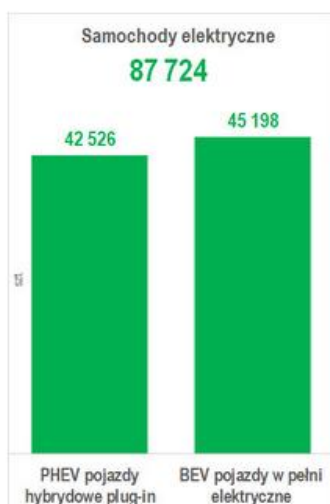
W okresie styczeń-wrzesień 2023r. ich liczba zwiększyła się o 16 971 sztuk, tj. o 57% więcej niż w analogicznym okresie 2022 r.

Samochody osobowe z napędem elektrycznym

Na koniec września 2023 r. po polskich drogach jeździły 87 724 sztuki samochodów osobowych z napędem elektrycznym:

- 45 198 sztuk samochodów typu BEV, czyli w pełni elektrycznych (BEV, ang. *battery electric vehicles*) – 52%,
- 42 526 sztuk samochodów typu PHEV, czyli hybryd typu plug-in (PHEV, ang. *plug-in hybrid electric vehicles*) – 48%.

Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych z napędem elektrycznym w Polsce wynosi 87 724 sztuk. *Stan na koniec września 2023 r.*

Źródło: <https://www.rynekelektryczny.pl/infrastruktura-ladowania-pojazdow-elektrycznych/>

Samochody użytkowe z napędem elektrycznym

Na koniec września 2023 r. park **samochodów dostawczych i ciężarowych** liczył 5212 sztuk. Zwiększyła się także flota **elektrycznych motorowerów i motocykli**, która składała się z 18 922 sztuk. Liczba osobowych i dostawczych **aut hybrydowych** powiększyła się do 619 122 sztuk. Park **autobusów elektrycznych** w Polsce przekroczył tysiąc sztuk, i wyniósł 1006 szt.

Stacje ładowania pojazdów elektrycznych

Wraz ze wzrostem liczby pojazdów z napędem elektrycznym rozwija się również infrastruktura ładowania. Na koniec września 2023 r. w Polsce funkcjonowało **3068 ogólnodostępnych stacji ładowania pojazdów elektrycznych (6159 punktów ładowania)**. 33% z nich stanowiły szybkie stacje ładowania prądem stałym (DC), a 67% – wolne ładowarki prądu przemiennego (AC) o mocy mniejszej lub równej 22 kW.

We wrześniu uruchomiono 65 nowych, ogólnodostępnych stacji ładowania (153 punkty).

Liczba stacji ładowania pojazdów elektrycznych w Polsce wynosi 3068 (6159 punktów). Stan na koniec września 2023 r.

Źródło: <https://www.rynekelektryczny.pl/infrastruktura-ladowania-pojazdow-elektrycznych/>

Na jeden punkt ładowania przypada 8,2 osobowych i użytkowych samochodów całkowicie elektrycznych.

We wrześniu liczba szybkich, ogólnodostępnych stacji ładowania DC przekroczyła 1000 sztuk. Od początku roku w Polsce przybyło ponad 250 takich ładowarek, a ich udział w sieci infrastruktury ładowania wzrósł z 29% do 33%. To jeden z wyższych udziałów szybkich stacji ładowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

„Rozwojowi rynku pojazdów zeroemisyjnych pomagają dopłaty, które na tym etapie ich popularyzacji są niezbędne. O ile w przypadku samochodów osobowych i dostawczych sytuacja od dłuższego czasu jest stabilna, bo są to pojazdy objęte systemem dopłat, o tyle w przypadku pojazdów ciężarowych – ciągle na nie czekamy” – mówi Jakub Faryś, prezes PZPM.

Źródło: <https://www.rynekelektryczny.pl/infrastruktura-ladowania-pojazdow-elektrycznych/>

Sektor czekają również zmiany związane z unijnym zakazem sprzedaży nowych samochodów spalinowych od 2035 r.

Nowe technologie to również:

CYFRYZACJA

AUTOMATYZACJA

ROBOTYZACJA

Zmniejsza się dostęp do osób chętnych do wykonywania prostych, powtarzalnych zadań. Rosną koszty pracy. A to generuje potrzebę i możliwości wykorzystania robotów w mniej marżowych umiejętnościach, a przekwalifikowania ludzi do zadań wyżej marżowych. Zmienia się tym samym profil osobowościowy pracownika.

Polska ma jeden z najniższych poziomów gęstości robotyzacji w Europie, jest na 16 pozycji pod względem ilości pracujących robotów. Podobnie jak w wielu innych krajach, w Polsce najbardziej zrobotyzowaną gałęzią jest motoryzacja – 190 robotów na 10 tys. pracowników. W pozostałych sektorach gęstość robotyzacji wynosi 46. Przegrywamy w tym zakresie z Czechami, Słowacją i innymi krajami. Średnia światowa to 113. Wartość niemiecka np. to 364. Stajemy się przy tym mało konkurencyjni. To się już zaczyna zmieniać. Wprowadzamy w Polsce coraz więcej robotów do prac w firmach. Jednak wiele jest jeszcze do zrobienia.

Otoczenie firm staje się coraz mniej przewidywalne.

Rozwiązania automatyzacji i robotyzacji będą musiały się pojawić, również w małych i średnich firmach.

Megatrendy wyznaczają zmiany, jakie będą zachodzić w związku z rozwojem sektora motoryzacyjnego.

Główne trendy w branży motoryzacyjnej

AUTA O ALTERNATYWNYCH NAPĘDACH

AUTA SKOMUNIKOWANE Z SIECIĄ I Z KIEROWCĄ

WSPÓLDZIELONA MOBILNOŚĆ, SYSTEM ABONAMENTOWY

AUTA AUTONOMICZNE

AUTA SPERSONALIZOWANE, LIMITOWANE EDYCJE

Zachowania związane z mobilnością zmieniają się. Widoczna jest już zmiana nastawienia konsumenta. Nowe pokolenie nie jest już tak zainteresowane posiadaniem samochodu, ponieważ wiele osób zamieszkuje obszary miejskie ze sprawnie funkcjonującymi systemami transportu zbiorowego. Zamiast samochodu osoby takie będą szukać innego rozwiązania w zakresie mobilności (wspólne użytkowanie samochodów osobowych [car-sharing], jazda na zamówienie [ride-hailing], mikromobilność).

Powyższy trend jest dodatkowo wzmacniany przez rozwój ekonomii współdzielenia, tworzący możliwość taniego podróżowania bez konieczności posiadania własnego pojazdu, tak w mieście (np. Uber), jak i na dłuższych dystansach (np. BlablaCar) oraz działania władz niektórych miast promujących mobilność jako usługę związane z transformacją systemu transportu publicznego w takim zakresie, który sprawi, że posiadanie auta w mieście stanie się zbędne i nieopłacalne, a doraźne potrzeby szybkiego przemieszczenia będzie można zaspokoić przy użyciu alternatywnych - w stosunku do posiadania własnego pojazdu – form.

Ponadto, pandemia przyczyniła się do wzmocnienia innych tendencji, które były już widoczne, takich jak zakupy przez internet, praca zdalna, wideokonferencje, usługi dostawy. Będą one skutkować ograniczeniem mobilności samochodów osobowych.

Rosnące znaczenie alternatywnych napędów i elektromobilności, dążenie do wprowadzenia do użytku pojazdów autonomicznych (samosterujących), odchodzenie od posiadania własnego samochodu na rzecz współdzielenia, projektowanie pojazdów powiązanych w sieci oraz częsta aktualizacja oferty dostępnych pojazdów samochodowych, adekwatna do nieustannie zmieniających się potrzeb konsumentów, to najważniejsze trendy, które odpowiadają za tempo i kierunek przemian w branży motoryzacyjnej.

***Przyszła edukacja musi zatem
koncentrować się m.in. na
podnoszeniu kwalifikacji w zakresie
transformacji cyfrowej i robotyzacji.***

Te zmiany będą wymagać i wspierać współpracę przemysłu z systemem oświaty wykorzystując między innymi potencjał instytucji certyfikujących funkcjonujących w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

Dostęp do wykwalifikowanych pracowników to już szczególne atuty Polski w regionie Europy Środkowej. Polska posiada jedną z największych w Unii liczbę osób w wieku produkcyjnym, które mają wykształcenie techniczne. Na państwowych uczelniach uczy się około 1,4 miliona studentów, z czego ponad 300 tysięcy na kierunkach inżynierskich.

**Dynamika zmian w sektorze
motoryzacyjnym wymaga również zmian w
systemie edukacji, który ma za zadanie
kształcić odpowiednio wykwalifikowanych
pracowników dla branży Automotive.**

5. KOMPETENCJE I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANE OD PRACOWNIKÓW W SEKTORZE MOTORYZACYJNYM

Nowe technologie i czwarta rewolucja przemysłowa silnie wpływa na rynek pracy. Sprawia, że w ciągu najbliższych lat zniknie szereg stanowisk pracy. W ich miejsce pojawią się nowe, wymagające od zatrudnianych osób umiejętności innych niż dotychczas.

Raport Światowego Forum Ekonomicznego „The Future of Jobs Report 2020” podaje szacunki, zgodnie z którymi do 2025 r. przekształcenia związane z wdrażaniem nowych technologii dotkną 85 milionów miejsc pracy.

Według raportu „Pracownik przyszłości”, opracowanego w 2019 roku przez Instytut Infuture, **„65% dzieci urodzonych po 2007 r. będzie pracowało w zawodach, które jeszcze nie istnieją.”** Do 2030 r. zmniejszy się liczba miejsc pracy, które od zatrudnionych osób wymagają wykonywania rutynowych zadań.

W ślad za tym maleć będzie znaczenie umiejętności fizycznych i manualnych. Na znaczeniu zyskiwać będą tzw. umiejętności XXI wieku, czyli **umiejętności miękkie**, takie jak: umiejętność komunikacji, umiejętność rozwiązywania problemów i aktywnego uczenia się, zdolność do przystosowania się do zmian, odpowiedzialność, praca zespołowa, kreatywność.

*Pracownik przyszłości musi
łączyć odpowiednią
wiedzę techniczną z
kompetencjami miękkimi.*

Pracę otrzymuje się w 70% dzięki
wiedzy fachowej i w 30% dzięki
zdolnościom społecznym.

Traci się ją zaś w 70% z braku
zdolności społecznych i w 30% z braku
kwalifikacji merytorycznych.

Najbardziej poszukiwane dzisiaj umiejętności to: umiejętności miękkie, umiejętność odnalezienia się w środowisku pracy, języki obce, chęci do pracy i zaangażowanie. Nie bez znaczenia jest również **inteligencja emocjonalna**.

Pracodawcy bardziej cenią ludzi otwartych na rozwój, którzy chętnie się uczą, dla których wyzwania i porażki są elementem pracy, którzy tak łatwo się nie poddają, a szukają wciąż nowych rozwiązań.

6. ZAWODY DEDYKOWANE BRANŻY MOTORYZACYJNEJ

W badaniu uczniów udział wzięły szkoły kształcące w 59 kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej:

1. Automatyk	28. Sprzedawca
2. Blacharz	29. Ślusarz
3. Blacharz samochodowy	30. Tapicer
4. Elektromechanik	31. Technik automatyk
5. Elektromechanik pojazdów samochodowych	32. Technik automatyki i robotyki – eksperymentalny
6. Elektronik	33. Technik bezpieczeństwa i higieny pracy
7. Elektryk	34. Technik ceramik
8. Kierowca mechanik	35. Technik chłodnictwa i klimatyzacji
9. Kowal	36. Technik elektromobilności – eksperymentalny
10. Krawiec	37. Technik elektronik
11. Lakiernik samochodowy	38. Technik elektryk
12. Magazynier-logistik	39. Technik handlowiec
13. Mechanik motocyklowy	40. Technik informatyk
14. Mechanik pojazdów samochodowych	41. Technik logistik
15. Mechanik precyzyjny	42. Technik mechanik
16. Mechanik-monter maszyn i urządzeń	43. Technik mechatronik
17. Mechatronik	44. Technik odlewnik
18. Modelarz odlewniczy	45. Technik pojazdów samochodowych
19. Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	46. Technik programista
20. Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	47. Technik przemysłu metalurgicznego
21. Operator maszyn i urządzeń przemysłu metalurgicznego	48. Technik robotyk
22. Operator maszyn i urządzeń odlewniczych	49. Technik robotyki – eksperymentalny
23. Operator maszyn w przemyśle włókienniczym	50. Technik spawalnictwa
24. Operator obrabiarek skrawających	51. Technik spedytor
25. Operator urządzeń przemysłu ceramicznego	52. Technik szerokopasmowej komunikacji elektronicznej
26. Operator urządzeń przemysłu chemicznego	53. Technik tekstronik – eksperymentalny
27. Operator urządzeń przemysłu szklarskiego	54. Technik technologii chemicznej
	55. Technik technologii wyrobów skórzanych
	56. Technik teleinformatyk
	57. Technik telekomunikacji
	58. Technik transportu drogowego
	59. Technik włókiennik

7. ANALIZA SWOT

ANALIZA SWOT

w zakresie kształcenia młodych kadr dla motoryzacji i nauki w szkołach branżowych i w technikach

MOCNE STRONY • Możliwość kształcenia się zgodnie ze swoimi zainteresowaniami • Rozwijanie pasji i zainteresowań • Pobudzanie kreatywności • Zdobywanie konkretnego zawodu • Możliwość pracy na nowoczesnym sprzęcie, kontakt z nową technologią • Dobre przygotowanie do studiów wyższych • Zdobywanie praktycznych umiejętności • Dobre przygotowanie do pracy zawodowej • Kontakt z pracodawcą i jego potrzebami • Zdobywanie pierwszego doświadczenia zawodowego	SŁABE STRONY • Brak uczniów chętnych do nauki w szkołach branżowych i na określonych kierunkach kształcenia dla branży motoryzacyjnej • Mała znajomość u młodych ludzi specyfiki zawodów motoryzacyjnych i możliwości pracy w tej branży • Przypadkowy wybór kierunku kształcenia, czego efektem jest niski odsetek absolwentów, którzy pracują w zawodzie • Słabe przygotowanie uczniów pod kątem wiedzy bazowej w szkołach podstawowych • Brak chęci do nauki, niska motywacja • Brak kształtowania umiejętności miękkich • Niska motywacja do nauki języków obcych
SZANSE • Możliwość zdobycia uprawnień niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej • Możliwość odbywania kursów i szkoleń prowadzonych przez pracodawców • Dobry start na rynku pracy • Możliwość znalezienia pracy w zawodach deficytowych, do których należy wiele zawodów branży motoryzacyjnej • Możliwość dobrze płatnej pracy • Możliwość kontynuacji nauki na studiach inżynierskich, dobre przygotowanie do studiów wyższych	ZAGROŻENIA • Spadająca liczba chętnych uczniów do nauki zawodów motoryzacyjnych • Niski prestiż szkół zawodowych, często traktowanych jako szkół „gorszych” • Niska jakość doradztwa zawodowego na etapie szkoły podstawowej • Program nauczania niedostosowany do potrzeb młodego pokolenia i potrzeb pracodawców • Lekcje prowadzone w mało atrakcyjny dla młodego pokolenia sposób, przez co spada zainteresowanie zawodem • Brak kadry dydaktycznej, starzejąca się kadra nauczycieli • Niska jakość sprzętu w szkołach, brak dostępu do nowoczesnych technologii • Niechęć młodych ludzi do pracy w tzw. „brudnych zawodach” • Brak powiązania danego zawodu z branżą motoryzacyjną np. w przypadku zawodu informatyk

8. SZKOLNICTWO ZAWODOWE W STATYSTYCE – wykaz oferty edukacyjnej

SZKOŁY ZAWODOWE W POLSCE dla branży motoryzacyjnej

Jak wynika z danych publikowanych na <https://rspo.men.gov.pl/> na dzień 03-10-2022r.
w Polsce funkcjonuje

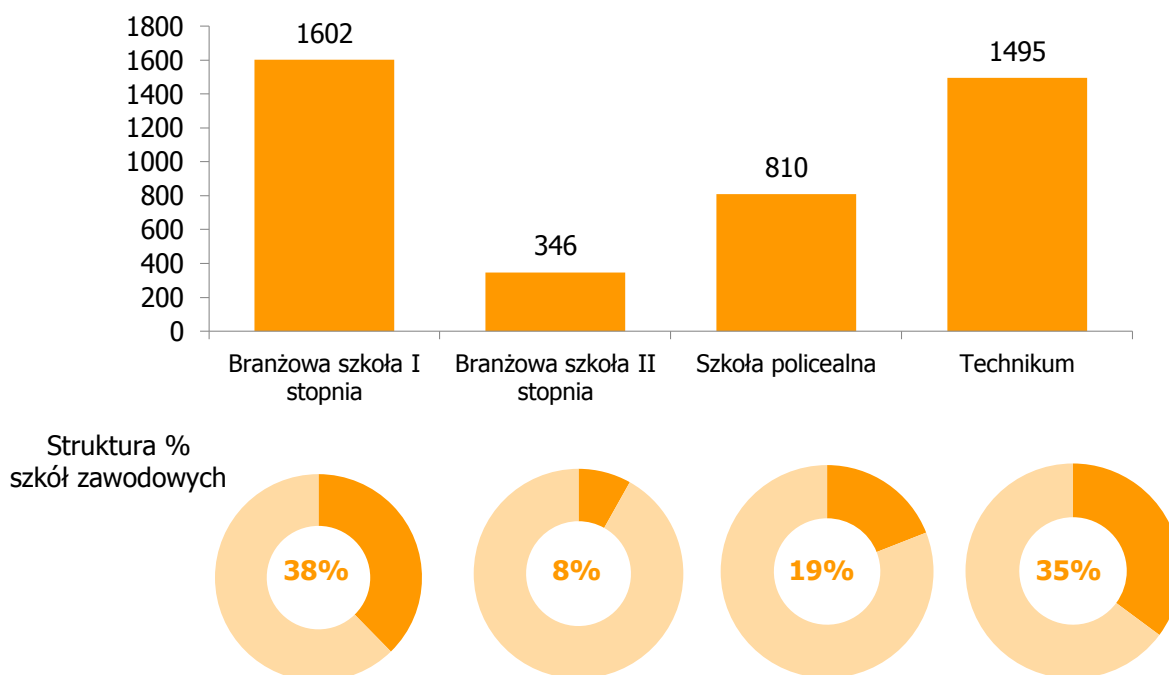
łącznie 4 253 szkół i placówek edukacyjnych kształcących w 59 zawodach dedykowanych branży motoryzacyjnej i elektromobilności.

Spośród 4 253 szkół zawodowych kształcących w roku szkolnym 2023/2024 w zawodach dedykowanych branży motoryzacyjnej:

- 1 602 to szkoły branżowe I stopnia
- 346 to szkoły branżowe II stopnia
- 810 to szkoły policealne
- 1 495 to technika.

Wykres 1. Szkoły zawodowe kształcące w 59 kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej

(dane RSPO na rok szkolny 2023/2024)

**Tabela 1. Liczba szkół kształcących w 59 zawodach branży motoryzacyjnej
w roku szkolnym 2023/2024**

Zawody	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa szkoła II stopnia	Szkoła policealna	Technikum	Razem
Automatyk	46				46
Blacharz	179				179
Blacharz samochodowy	619				619
Eksperymentalny - Technik automatyki i robotyki				1	1
Eksperymentalny - Technik elektromobilności				1	1
Eksperymentalny - Technik robotyki				1	1
Eksperymentalny - Technik spawalnictwa				1	1
Eksperymentalny - Technik tekstronik				1	1
Elektromechanik	510				510
Elektromechanik pojazdów samochodowych	660				660
Elektronik	152				152
Elektryk	865				865
Kierowca mechanik	193				193
Kowal	69				69
Krawiec	462				462
Lakiernik samochodowy	469				469
Magazynier-logistyk	278				278
Mechanik motocyklowy	96				96
Mechanik pojazdów samochodowych	1104				1104
Mechanik precyzyjny	42				42
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	299				299
Mechatronik	113				113
Modelarz odlewniczy	27				27
Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	59				59
Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	59				59
Operator maszyn i urządzeń przemysłu metalurgicznego	3				3
Operator maszyn i urządzeń odlewniczych	23				23
Operator maszyn w przemyśle włókienniczym	21				21
Operator obrabiarek skrawających	495				495
Operator urządzeń przemysłu ceramicznego	24				24
Operator urządzeń przemysłu chemicznego	38				38
Operator urządzeń przemysłu szklarskiego	50				50
Sprzedawca	994				994
Ślusarz	821				821
Tapicer	386				386
Technik automatyk		10		96	106
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy			812		812
Technik ceramik		1		5	6

Technik chłodnictwa i klimatyzacji				47	47
Technik elektronik		23		215	238
Technik elektryk		109		297	406
Technik handlowiec		131		416	547
Technik informatyk				896	896
Technik logistik		49		565	614
Technik mechanik		145		427	572
Technik mechatronik		26		250	276
Technik odlewnik		1		4	5
Technik pojazdów samochodowych		212		333	545
Technik programista				362	362
Technik przemysłu metalurgicznego				3	3
Technik robotyk				52	52
Technik spawalnictwa		15		83	98
Technik spedytor				238	238
Technik szerokopasmowej komunikacji elektronicznej				11	11
Technik technologii chemicznej		2		25	27
Technik technologii wyrobów skórzanych		1			1
Technik teleinformatyk				136	136
Technik telekomunikacji		2		33	35
Technik transportu drogowego		35		25	60
Technik włókiennik				2	2

Szkoły zawodowe wg. województw

Najwięcej szkół zawodowych kształcących w zawodach dedykowanych branży motoryzacyjnej jest w województwach:

- śląskim, łącznie 490 placówek
- mazowieckim 468 szkół
- wielkopolskim 432 szkół.

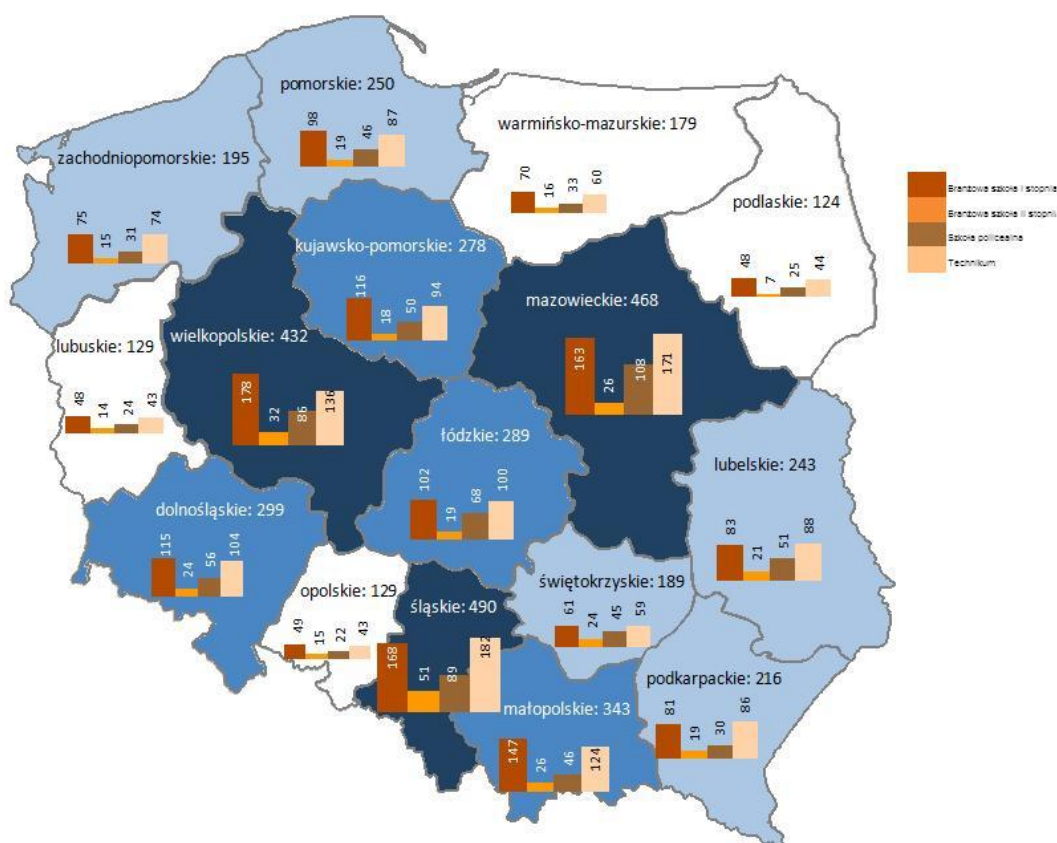
Najmniej z kolei w województwach:

- warmińsko-mazurskim 179 szkół
- podlaskim 124 szkół
- lubuskim 129 szkół.

Tabela 2. Liczba szkół kształcących w 59 zawodach branży motoryzacyjnej w roku szkolnym 2023/2024

	Branżowa szkoła I stopnia	Branżowa szkoła II stopnia	Szkoła policealna	Technikum	Razem
DOLNOŚLĄSKIE	115	24	56	104	299
KUJAWSKO-POMORSKIE	116	18	50	94	278
LUBELSKIE	83	21	51	88	243
LUBUSKIE	48	14	24	43	129
ŁÓDZKIE	102	19	68	100	289
MAŁOPOLSKIE	147	26	46	124	343
MAZOWIECKIE	163	26	108	171	468
OPOLSKIE	49	15	22	43	129
PODKARPACKIE	81	19	30	86	216
PODLASKIE	48	7	25	44	124
POMORSKIE	98	19	46	87	250
ŚLĄSKIE	168	51	89	182	490
ŚWIĘTOKRZYSKIE	61	24	45	59	189
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	70	16	33	60	179
WIELKOPOLSKIE	178	32	86	136	432
ZACHODNIOPOMORSKIE	75	15	31	74	195
Razem	1602	346	810	1495	4253

Szkoły zawodowe w Polsce w roku szkolnym 2023/2024

9. LICZBA UCZNIÓW BRANŻY MOTORYZACYJNEJ

Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej na dzień 6 lutego 2022r.

<https://dane.gov.pl/pl>

Według danych Ministerstwa Edukacji Narodowej na dzień **13 lutego 2023r.** w szkołach zawodowych łącznie kształciło się 1 240 587 uczniów. **Uczniów na kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej było natomiast 465 559, co stanowi 37,5%** wszystkich uczniów w szkołach zawodowych.

Uwaga!

Dane te były publikowane na dzień **13 lutego 2023r.** i nie obejmują danych z roku szkolnego 2023/2024.

Tabela 3. Liczba uczniów kształcących się w zawodach dedykowanych branży motoryzacyjnej

Etykiety wierszy	Suma z liczba uczniów
Automatyk	169
Blacharz	95
Blacharz samochodowy	1 253
Eksperymentalny - Technik automatyki i robotyki	139
Eksperymentalny - Technik elektromobilności	24
Eksperymentalny - Technik robotyki	32
Eksperymentalny - Technik spawalnictwa	42
Eksperymentalny - Technik tekstronik	20
Elektromechanik	1 421
Elektromechanik pojazdów samochodowych	6 303
Elektronik	613
Elektryk	10 456
Kierowca mechanik	3 376
Kowal	32
Krawiec	626
Lakiernik samochodowy	1 596
Magazynier-logistik	3 493
Mechanik motocyklowy	169
Mechanik pojazdów samochodowych	34 665
Mechanik precyzyjny	95
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	1 594
Mechatronik	1 150

Modelarz odlewniczy	6
Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	9
Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	112
Operator maszyn i urządzeń metalurgicznych	bd
Operator maszyn i urządzeń odlewniczych	20
Operator maszyn w przemyśle włókienniczym	1
Operator urządzeń przemysłu ceramicznego	1
Operator urządzeń przemysłu chemicznego	5
Operator urządzeń przemysłu szklarskiego	31
Sprzedawca	16 674
Ślusarz	5 271
Tapicer	1 389
Technik automatyk	4 786
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	29 577
Technik ceramik	64
Technik chłodnictwa i klimatyzacji	1 595
Technik elektronik	11 913
Technik elektryk	21 295
Technik handlowiec	12 341
Technik informatyk	106 494
Technik logistyk	64 731
Technik mechanik	17 632
Technik mechatronik	26 240
Technik odlewnik	bd
Technik pojazdów samochodowych	32 925
Technik programista	22 506
Technik przemysłu metalurgicznego	196
Technik robotyk	1 155
Technik spawalnictwa	1 738
Technik spedytor	11 835
Technik szerokopasmowej komunikacji elektronicznej	170
Technik technologii chemicznej	889
Technik technologii wyrobów skórzaných	bd
Technik teleinformatyk	5 689
Technik telekomunikacji	159
Technik transportu drogowego	747
Technik włókiennik	bd
Suma końcowa	465 559

10. POKOLENIE Z W SZKOŁACH ZAWODOWYCH

Opracowała: Monika Bezak, psycholożka.

Na bazie wywiadów indywidualnych prowadzonych z młodzieżą w ramach badania jakościowego.

Pokolenie Z (generacja Z lub gen Z, Zetki) - urodzeni w latach 1997-2012.

POZYTYWY: 😊

Zetki potrzebują inspiracji

Otwartość i ciekawość to przymioty młodości. I tutaj kolejne pokolenia nie różnią się od siebie aż tak bardzo. Rola pedagogów, psychologów i doradców zawodowych jest tutaj nie do przecenienia. Szkoła średnia to czas, kiedy można już rozmawiać o stylu pracy, wielkości firmy, w jakiej chciałoby się pracować, branży, a przede wszystkim planowaniu własnego rozwoju zawodowego. Im więcej doświadczeń, tym więcej będę wiedział.

Oczekują pokazania możliwości zawodowych w regionie, kraju, za granicą

Jeśli czegoś nie zobaczymy „na własne oczy”, trudno nam to sobie wyobrazić. Dla wielu młodych osób praca w dużej firmie, w niektórych rolach, czy stanowiskach jest trudna do wyobrażenia sobie – jeśli nie ma przykładu w rodzinie, czy na praktykach – skąd wiedzieć, że w sektorze motoryzacyjnym można pracować przy produkcji, handlu, czy usługach? Skąd wiedza na temat obszaru ekologii, robotyki, cyfryzacji, czy innowacji? Jakie są ścieżki awansu? Jak właściwie pracuje się w międzynarodowej korporacji, a jak w mikro-firmie?

Chętnie próbują czegoś nowego

Jeśli zadanie wydaje się ciekawe, pokolenie Z jest otwarte na podjęcie próby, zaangażowanie swojego czasu i siebie samych. Interesują ich dodatkowe aktywności, które mogą stanowić uzupełnienie dla szkolnej teorii. Pytanie, jakie oferty dodatkowej aktywności są na stole?

Wspierają się wzajemnie

Tutaj o młodego pokolenia widoczny jest dualizm – z jednej strony silnie skupienie na samym sobie, swoim wizerunku i opinii, które są najczęściej prezentowane w social media Facebook, TikTok, Instagram, ale też – szczególnie po pandemii – skupienie na trosce o drugiego człowieka. Młodzież w rozmowach bardzo często podkreśla, że ten kontakt z drugim człowiekiem jest ważny, że wszyscy odczuwają dużo stresu; pokolenie Z zwraca uwagę na pomoc koleżeńską i wzajemne wsparcie.

Realizują swoje pasje

Chociaż są tacy, którzy uczą się rano w szkole, a popołudniu odpoczywają, czekając, aż przyjdzie czas na zaangażowanie, znaczna grupa młodzieży ma swoje pasje, realizowane chociażby w postaci samonauki z internetu, ale też hobby (np. majsterkowanie przy rowerach, motocyklach, maszynach rolniczych, czy samochodach), a także zajęcia dodatkowe – najczęściej sportowe, języki obce, programowanie, harcerstwo lub pierwsza praca. To dobrze – to pozwala na rozwój własnych możliwości i umiejętności – ważne tylko, jaką decyzję i jaki kierunek wybierze młody człowiek. Czy te pasje przygotowują do pracy w różnych zawodach i działalnościach.

Myslą o godzeniu życia zawodowego z prywatnym w przyszłości

Pokolenie Z jest świadome tego, że podejmując decyzję o swojej przyszłości zawodowej, wpływają na swój styl życia, w tym work – life balance. Często rozważają podjęcie zawodu kierowcy samochodu ciężarowego, z nastawieniem, że kiedy założą rodzinę – będą zmieniać zawód. Uważają, że taka zmiana będzie możliwa i mają ją na uwadze.

Lubią konkursy i zdrową rywalizację

Pokolenie Z potrzebuje motywacji do nauki i pracy. Być może wynika to z „przeteoretyzowanego” programu szkolnego, a być może z ilości bodźców, jakie obecnie bombardują młodzież z różnych stron. Konkurs, czy projekt pomaga skupić uwagę i daje poczucie, że zrobiło się coś konkretnego. To istotna informacja zarówno dla pedagogów, nauczycieli, trenerów, jak i przyszłych pracodawców, czy łowców talentów.

Cenią sobie dobrą komunikację

Młodzi ludzie są konkretni. W szkole średniej chcą być traktowani jak dorośli, nie jak dzieci. Oczywiście pytanie – czy wszyscy zachowują się z kulturą osobistą i odpowiednim szacunkiem w drugą stronę? Nie ulega jednak wątpliwości, że dobra komunikacja ułatwia wzajemny szacunek, współpracę i ociepla relacje.

Chcą rozwijać swoje kompetencje osobiste

Młodzi zapytani, dlaczego wolą umówić się przez system on-line, czy sms niż zadzwonić deklarują, że to nie wynika z tego, co wolą, ale co przychodzi im łatwiej. Łatwiejszy jest kontakt „anonimowy” w dowolnym czasie, mniej zobowiązujący. Nie oznacza to jednak, że nie chcą trenować umiejętności osobistych takich jak autoprezentacja, komunikacja, przedsiębiorczość, kreatywność, itd. Niestety szkoła przestała dbać o umiejętności takie jak wypowiedź ustna, prezentacja na forum, wyrażanie własnego zdania, myślenie krytyczne. Bez tych umiejętności trudno planować własną karierę zawodową w różnych branżach i na różnych stanowiskach.

Zależy im na zdobyciu „fachu”

Młodzi wiedzą, że niszowe umiejętności, zdolności manualne, techniczne są w cenie. Poszukują okazji do nauki i ich rozwijania oraz zainspirowania, dlatego warto. Chętnie uczestniczą w dodatkowych kursach – np. związanych ze spawaniem. Jeśli znajdzie się odpowiedni trener, mentor, przewodnik – są otwarci na podążanie za nim.

Planują swoją karierę zawodową

Najczęściej chłopcy myślą o istotnym czynniku związanym z pracą zawodową – tj. o zarabianiu. To motywuje ich do zastanawiania się, jaką pracę podejmą. Ci bardziej świadomi, szukają różnych czynników, zachęcających do wyboru określonego zawodu. Tylko nieliczni skupiają się na swoich mocnych stronach i talentach.

Są otwarci na drugiego człowieka

Pokolenie Zet to pokolenie popandemiczne, które jednocześnie jest świadkiem trwających na świecie wojen. To uczy młodych ludzi empatii i otwartości na innych, a także dużej tolerancji.

Moda na niezależność

Skoro dzisiejszy świat daje tyle możliwości i młodzi mają świadomość różnorodnej kultury organizacyjnej firm, coraz częściej myślą o tym, że chcieliby pracować zadaniowo i sami decydować, czym i kiedy będą się zajmować. Oczywiście nasuwa się pytanie – czy uwzględniają tutaj faktor przedsiębiorczości i aspekt biznesowy? Czy te plany są oparte bardziej o ich marzenia i wyobrażenia?

Nie lubią się nudzić

Młodzież żyje w czasach wykonywania kilku czynności jednocześnie – nauka, obsługa smartfona, zajęcia dodatkowe – w związku z tym lubią wyzwania, które nie pozwalają im się nudzić. Wręcz poszukują takich możliwości, niejednokrotnie chcąc już po szkole średniej iść do pracy, a dalszą naukę uzależniają od rozwoju sytuacji zawodowej.

Doceniają to, co mają

Młodzi ludzie mówią o swoich szkołach najczęściej bardzo dobrze. Jeśli nawet widzą jakieś niedoskonałości, co do zasady, są zadowoleni z tego, co mają. Doceniają to, widząc różne historie z życia zawodowego pokolenia rodziców i nauczycieli. Oczywiście takie podejście może skutkować dwójako: brakiem motywacji do szukania czegoś więcej lub większym zrównoważeniem w ramach work – life balance. To od młodych zależy, jakich wyborów będą dokonywać i jakie będą ich motywacje.

Dają sobie czas

Pokolenie Zet często nie planuje, co będzie robić zaraz po szkole średniej i studiach, jest bardzo tu i teraz, myśląc o pracy dorywczej, pracy przejściowej (np. będę pracować jako mechanik w małym warsztacie, a za 10 lat założę własny) lub rozglądaniu się i podjęciu na stałe aktywności zawodowej dopiero po 30-stce. Nie czują presji pracy w zawodzie zaraz po szkole średniej. Przyglądają się też dostępnym możliwościom.

NEGATYWY:

Młodzi są wstydliwi

Nie można generalizować. Wstydliwość to przejaw osobowości, czy charakteru, ale też często cecha ta jest potęgowana brakiem odpowiedzi ustnych w dzisiejszej szkole (własna wypowiedź na zadany temat w pozycji stojącej z ławki to rzadkość w dzisiejszej szkole).

Jeśli młody człowiek tylko biernie przysłuchuje się lekcjom, rozwiązuje testy i nie uczestniczy w żadnych dodatkowych aktywnościach – może tę swoją naturalną wstydliwość tylko pielęgnować.

Boją się o cokolwiek zapytać

Zetki same przyznają, że rzadko mają okazję do dyskusji, trenowania Debat Oxfordzkich, czy wykonywania grupowych prac / zadań / projektów dodatkowych. A przecież tego typu zadania kształtują m.in. odwagę, wystąpienia publiczne, czy chociażby myślenie krytyczne. Deklarują, że woleliby zadzwonić i umówić się do lekarza, ale naturalne dla nich jest pisanie przez system. Pisanie jest bezpieczne i łatwiejsze.

Nadają się tylko do naciskania guzików

W szkołach rozwijających umiejętności techniczne młodzież jest niezwykle zróżnicowana pod względem poziomu znajomości tychże kompetencji technicznych, matematycznych, ale też osobistych. Oprócz osobistych skłonności i talentów, nie bez znaczenia jest to, co akurat w szkole jest rozwijane na danym kierunku w ramach przedmiotów zawodowych. Mogą to być kompetencje manualne, informatyczne, ale też zainteresowanie ekologią, czy zdolnościami przywódczymi. Nie bez znaczenia są tutaj zdolności indywidualne. Na pewno nie jest tak, że Zetki przygotowują się w szkole do pracy na jednym określonym stanowisku w określonej firmie – mają szansę rozwijać różne umiejętności i stawiają sobie też różne cele.

Nic im się nie chce

Generacji Z często zarzuca się, że nic im się nie chce, że są wygodni, czy leniwi. Abstrahując od indywidualnych cech, takie znużenie może wynikać z trudnej sytuacji osobistej, obciążenia stresem, czy przemocą słowną, o której również mówi się w polskich szkołach. Zdecydowanie rolą szkoły i nauczyciela jest zachęcać młodych do nowych aktywności i działań. Pedagodzy szkolni wyposażeni są w narzędzia pracy nad motywacją osobistą do nauki, czy pracy – być może to również powinien być istotny element podstawy programowej, która jak podkreśla sama młodzież – jest przeteoretyzowana.

Nie traktują nic poważnie

Odpowiedzialność to również cecha, którą może kształtować środowisko domowe, szkolne i pozaszkolne. Zdecydowanie większą proaktywność i zaangażowanie widać u tych młodych osób, które podejmowały i podejmują dodatkowe aktywności pozaszkolne – wolontariat, harcerstwo, sport, zajęcia dodatkowe.

Wolą pisać niż rozmawiać

Faktycznie w dobie internetu i smartfonów, korzystania z opinii wystawianych na forach i innych kanałach, przeglądania mediów społecznościowych i myślenia obrazkowego – wolą pisać. Nie znaczy to jednak, że nie mają potrzeby realnego kontaktu z drugim człowiekiem i rozmowy na swobodne tematy. Być może nie trenują skutecznej komunikacji, ale deklarują, że zależy im na niej. To od wcześniejszych pokoleń zależy, czy dostaną taką szansę?

Nie mają swojego zdania

Czy młodzież dzisiaj rozwija myślenie niezależne? Czy są wysłuchiwani w domu, czy szkole? Czy tylko uczą się z podręczników, notują i rozwiązują testy? To, jakie podejmujemy aktywności i jaką metodą się uczymy niewątpliwie ma znaczenie w kontekście umiejętności wyrażania swojego zdania. Jest to umiejętność, którą zdobywamy w miarę ćwiczenia w myśl przysłowia „Ćwiczenie czyni mistrzem”. Kiedy pokolenie Zet ma na to czas i przestrzeń? W czasie lekcji zawodowych, ogólnych, czy na godzinie wychowawczej? Czy konieczny jest udział w dodatkowych zajęciach?

Zaniedbują frekwencję w szkole

Jest to zjawisko nieznane starszym pokoleniom. Z czego ono wynika? Czy z przeciążenia zajęciami, z wartości, jakie wynosimy, czy również może z wartości, które są promowane w dzisiejszym świecie? Z pewnością ogromna tutaj rola decydentów i interesariuszy, by zadbać o frekwencję w szkole, która warunkuje procesy uczenia się i wyrabianie dobrych nawyków.

Nie widzą szans na rozwój we własnym kraju

Sporadycznie słyszymy od młodych osób, że nie widzą szans na poszukiwanie pracy w Polsce, że tutaj zarobki są zbyt niskie. Każdy indywidualnie i w różny sposób planuje, co będzie robić po szkole. Na bazie własnych doświadczeń, opinii zasłyszanych w rodzinie, na social media, czy w szkole niektórzy planują, co będą robić zawodowo za 5, 10, 15 lat. To bardzo dobrze! Nie robią tego jednak wszyscy uczniowie szkół zawodowych w Polsce, tylko Ci bardziej świadomi. Zauważalne jest też to, że częściej myślą o tym chłopcy niż dziewczęta.

Są sparaliżowani przez stres

Niewątpliwie stres dopada coraz młodsze osoby, już nawet uczennice i uczniów. Czy znają metody radzenia sobie ze stresem? Czy uzyskują pomoc w domu, szkole, środowisku? Coraz częściej słyszy się i o myśleniu negatywnym, ale i o tragediach. Być może na to również warto zwrócić uwagę w procesie kształcenia? Potraktować jako element niezbędnych umiejętności osobistych w pakiecie dla każdego młodego człowieka. Starsze pokolenia też wiedzą jak ważna jest to, ale i trudna do samodzielnego opanowania, umiejętność.

WYNIKI BADAŃ ILOŚCIOWYCH

11. CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW BADANIA ILOŚCIOWEGO

W badaniu ilościowym udział wzięło **2 926 uczniów** kształcących się na kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej.

- Badanie miało charakter ogólnopolski i realizowane było we wszystkich województwach,
- **74,1% uczniów uczy się w technikum, 20,4% w szkole branżowej I stopnia,** i 5,4% w szkole branżowej II stopnia,
- **84,3% uczniów to chłopcy,** 6,8% to dziewczyny, 2,6% uczniów zaznaczyło płeć „inna”, a 6,3% osób nie zaznaczyło w ogóle informacji o płci,
- 50,8% uczniów uczy się w klasach III-V, a 49,2% w klasach I-II,
- 34,2% uczniów realizuje kształcenie dualne, a 11,8% uczy się w klasie patronackiej,
- Uczniowie, którzy wzięli udział w badaniu kształcą się na 46 następujących kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej:

Automatyk	Tapicer
Blacharz	Technik automatyk
Blacharz samochodowy	Technik automatyki i robotyki
Elektromechanik	Technik chłodnictwa i klimatyzacji
Elektromechanik pojazdów samochodowych	Technik elektroniki
Elektronik	Technik elektryk
Elektryk	Technik handlowiec
Kierowca mechanik	Technik informatyk
Kowal	Technik logistyk
Krawiec	Technik mechanik
Lakiernik samochodowy	Technik mechatronik
Magazynier-logistyk	Technik odlewnik
Mechanik motocyklowy	Technik pojazdów samochodowych
Mechanik pojazdów samochodowych	Technik programista
Mechanik precyzyjny	Technik robotyk
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	Technik robotyki
Mechatronik	Technik spawalnictwa
Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	Technik spedytor
Modelarz odlewniczy	Technik technologii chemicznej
Operator maszyn i urządzeń odlewniczych	Technik teleinformatyk
Operator obrabiarek skrawających	Technik transportu drogowego
Sprzedawca	Technik włókiennik
Ślusarz	

12. PASJE I ZAINTERESOWANIA UCZNIÓW

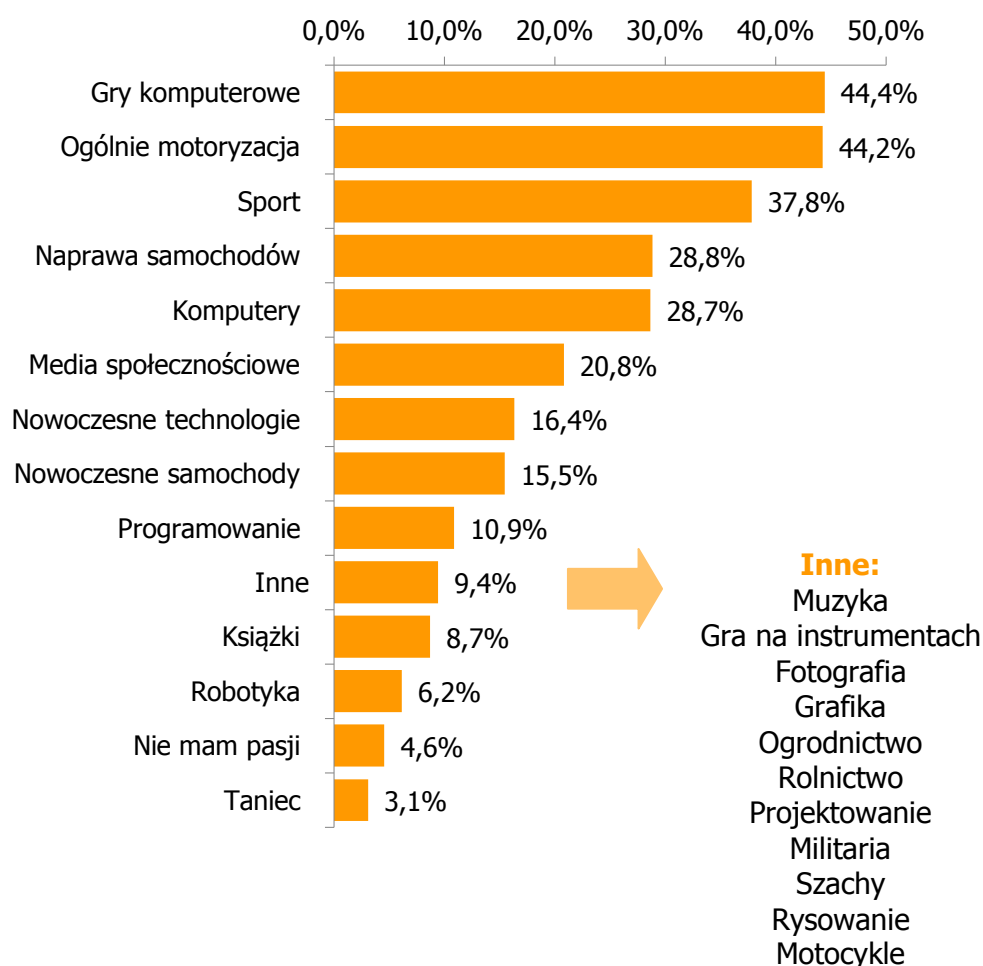
Badani uczniowie mają wiele zainteresowań i pasji. Najczęściej interesują się grami komputerowymi (44,4%), ale **44,2% pasjonuje motoryzacja, 28,8% naprawa samochodów, 28,7% komputery, 16,4% nowoczesne technologie, 15,5% nowoczesne samochody, 10,9% programowanie, 6,2% robotyka.**

37,8% interesuje się sportem, 20,8% mediami społecznościowymi, 8,7% książkami, 3,1% tańcem.

4,6% z kolei wskazuje, że nie ma żadnych pasji.

Spora grupa uczniów wskazuje również, że natłok zajęć w szkole uniemożliwia im realizowanie swoich pasji.

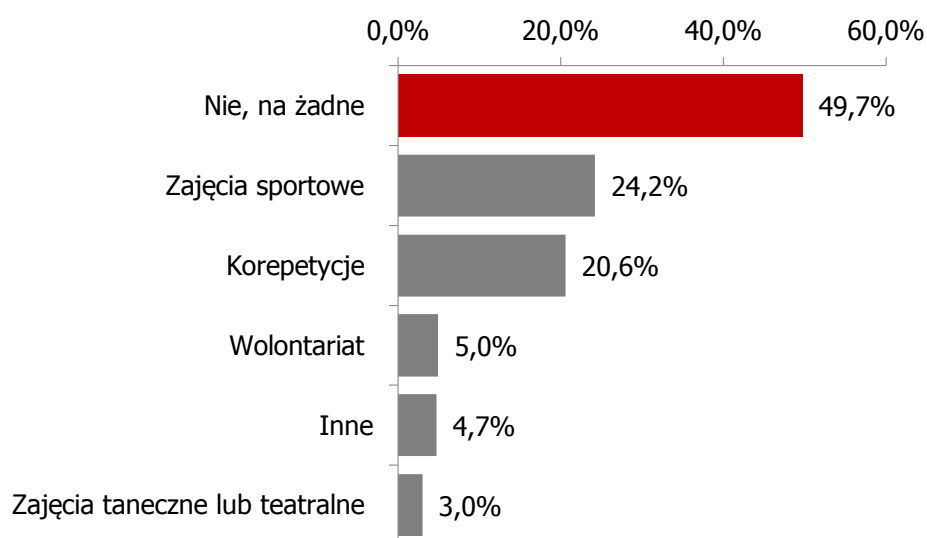
Wykres 2. Jakie masz zainteresowania/pasje, którymi się zajmujesz po szkole?
N=2926

13. DODATKOWE ZAJĘCIA PO SZKOLE

50,3% uczniów chodzi po szkole na dodatkowe zajęcia, w tym: 24,2% na zajęcia sportowe, 20,6% na korepetycje, 5,0% na wolontariat, 3,0% na zajęcia taneczne lub teatralne i 4,7% wskazało inne zajęcia jak np. kursy zawodowe, siłownia, językowe.

Wykres 3. Na jakie dodatkowe zajęcia chodzisz po szkole? N=2926

14. POWODY WYBORU SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA

Jak wskazują uczniowie, **58,8% z nich wybrało szkołę zawodową ze względu na swoje zainteresowania, a 34,3% chciało zdobyć konkretny zawód.**

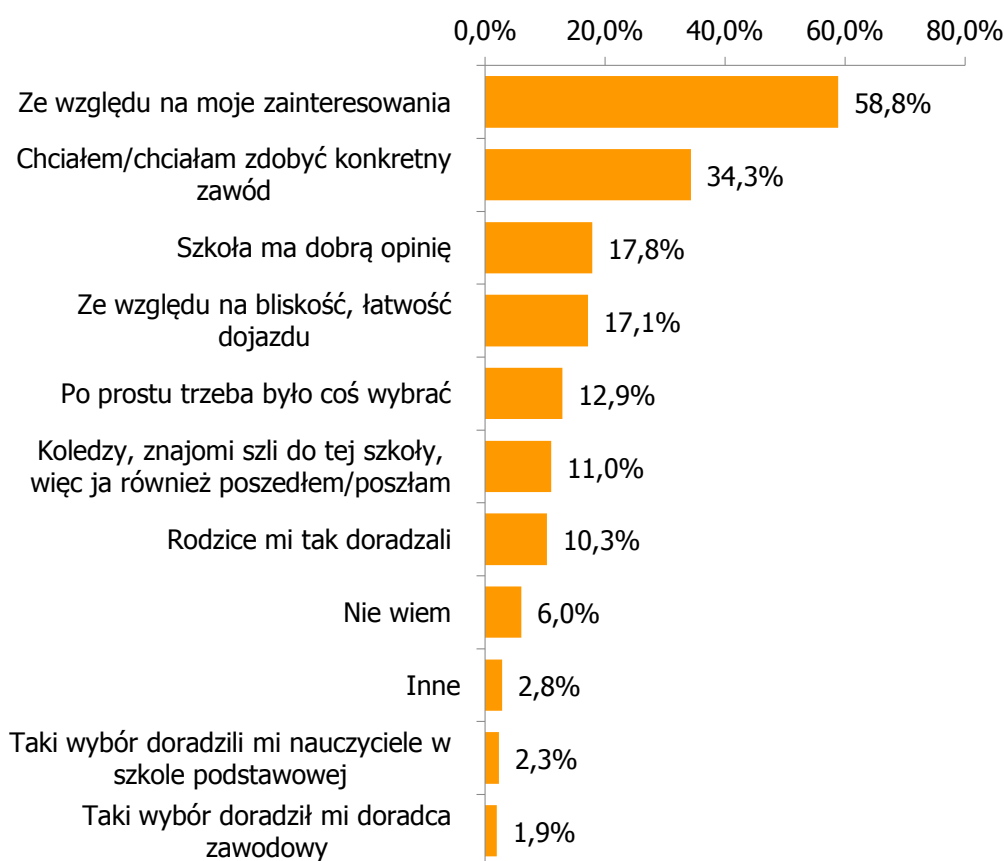
Kolejno: 17,8% wybrało szkołę, bo miała ona dobrą opinię, 17,1% ze względu na bliskość od miejsca zamieszkania, 12,9% bo trzeba było coś wybrać.

11,0% wybrało szkołę ze względu na kolegów, a 10,3% po namowie rodziców.

Doradztwo zawodowe miało wpływ na wybór szkoły jedynie w 1,9% przypadkach, a doradztwo nauczycieli w szkole podstawowej jedynie w 2,3% przypadkach.

6,0% nie wie dlaczego wybrali szkołę zawodową, a 2,8% wskazuje na „inne” powody, a wśród nich są: „nie dostałem się do innej szkoły”, „szkoda czasu na liceum”, „bo prawo jazdy jest za darmo”, „tutaj się akurat dostałem”, „przez przypadek”.

Wykres 4. Dlaczego wybrałeś/wybrałaś szkołę, w której obecnie się uczysz?
N=2926

Kierunek kształcenia, podobnie jak szkołę, **55,4% uczniów wybrało ze względu na swoje zainteresowania i pasję**, 17,9% wskazuje, że kierunek ten jest zgodny z ich predyspozycjami, dla 4,1% uczniów to tradycja rodzinne.

Kolejno: 32,3% uczniów wybrało ten kierunek, bo jest to dobrze płatny zawód, a w opinii 30,4% można po nim znaleźć pracę.

8,7% uczniów wybrało kierunek kształcenia, bo tak doradzili im rodzice, tyle samo 8,7% ze względu na znajomych, a 8,1% nie wiem dlaczego wybrali akurat ten kierunek kształcenia.

Doradztwo zawodowe w szkole podstawowej miało znikomy wpływ na wybór kierunku kształcenia, podobnie jak szkoły. Jedynie 1,9% uczniów wybrało dany kierunek, bo tak właśnie doradzał im doradca zawodowy, a 1,8% wskazało, że tak doradzono im w szkole podstawowej.

Wykres 5. Dlaczego wybrałeś/wybrałaś ten kierunek kształcenia? N=2926

15. ZADOWOLENIE UCZNIÓW Z WYBORU SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA

Zdecydowana większość uczniów to osoby zadowolone z wyboru szkoły i kierunku kształcenia.

Aż 69,2% uczniów jest zadowolona z wyboru szkoły, a 74,8% z kierunku kształcenia.

To uczniowie, którzy swoje zadowolenie ocenili na 4 i 5.

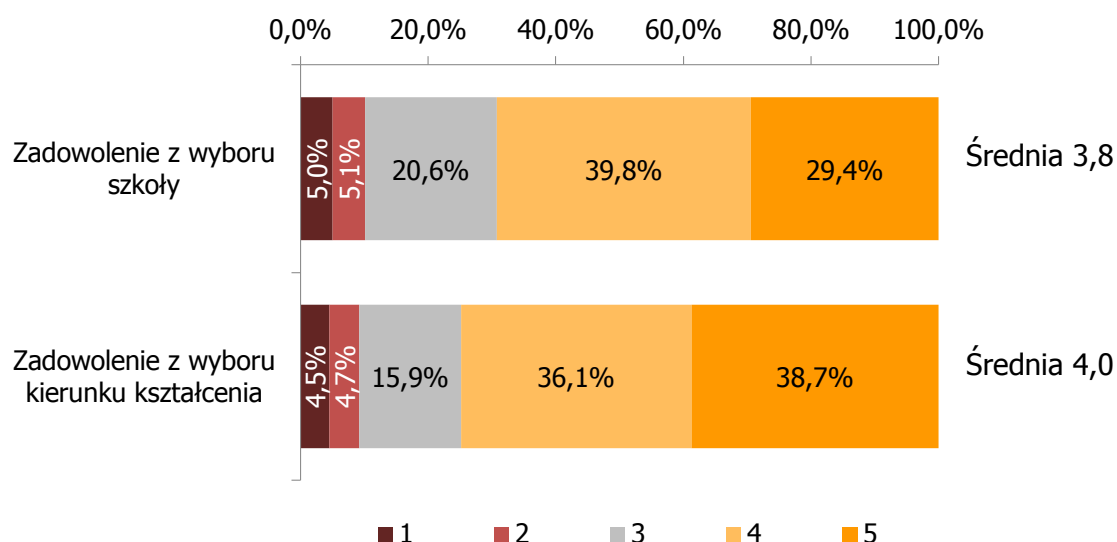
Uczniowie niezadowoleni z wyboru szkoły to tylko 10,1%, z wyboru kierunku kształcenia 9,1%, to uczniowie, którzy ocenili swój wybór na 1 lub 2.

Średnio zadowoleni z wyboru szkoły to 20,6% i z kierunku kształcenia 15,9%.

Wykres 6. Jak oceniasz swoje zadowolenie z wyboru szkoły i kierunku kształcenia?

N=2926

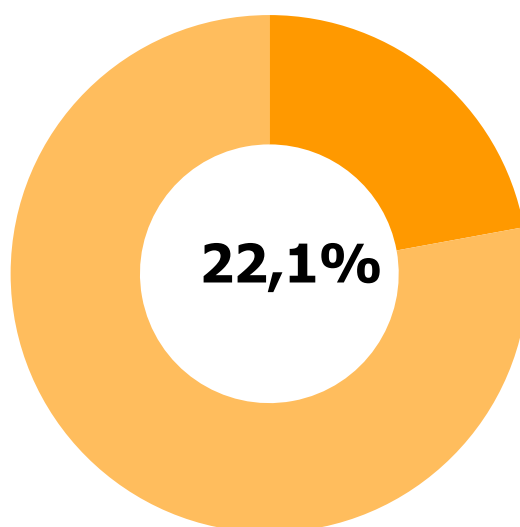
1 - bardzo niskie zadowolenie, 5 - bardzo wysokie zadowolenie

16. DORADZTWO ZAWODOWE

Jedynie 22,1% uczniów deklaruje, że doradztwo zawodowe w szkole podstawowej miało wpływ na wybór przez nich szkoły i kierunku kształcenia, w tym: 17,3% wskazuje, że wpływ ten był bardzo mały, a jedynie **4,8% badanych mówi, że doradztwo zawodowe bardzo im pomogło.**

Wykres 7. Czy doradztwo zawodowe w szkole podstawowej miało wpływ na to, jaką szkołę i jaki kierunek wybrałeś/wybrałaś? N=2926

Obecnie w szkole średniej 43,7% uczniów miało już doradztwo zawodowe, 41,0% zajęcia grupowe, a 2,7% zajęcia indywidualne.

27,0% uczniów robiło testy predyspozycji zawodowych, 26,7% testy osobowości, a 12,7% testy talentów.

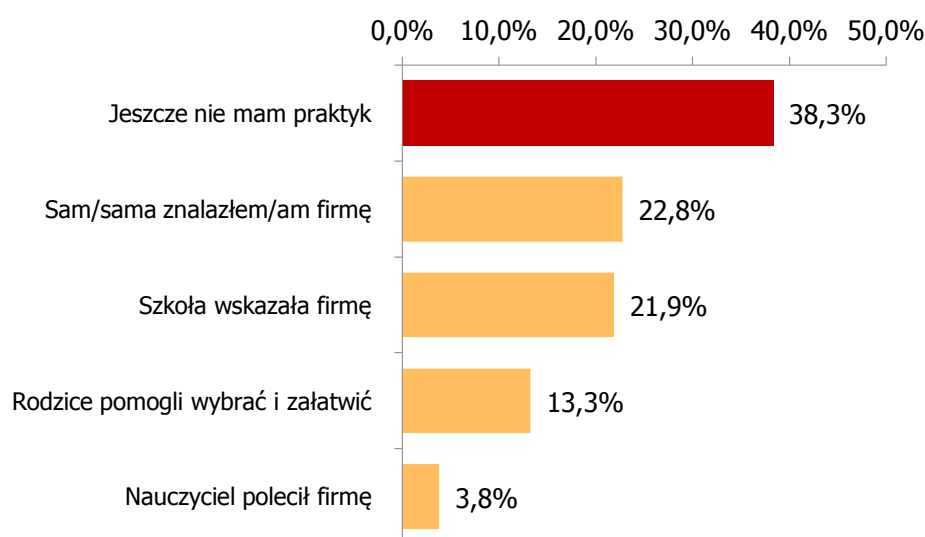
Spośród uczniów, którzy robili jakiegokolwiek testy, 52,0% wskazuje, że testy te były bardzo pomocne, pozostałe 48,0% mówi, że nic one im nie dały.

17. PRAKTYKI ZAWODOWE

Uczniowie, którzy już odbyli praktyki zawodowe, w większości przypadków załatwiali je poza decyzją szkoły (36,1%, w tym: 22,8% uczniów znalazło firmę samodzielnie, a 13,3% pomogli w tym rodzice).

21,9% uczniów mówi, że to szkoła wskazała firmę, a 3,8%, że firmę polecił nauczyciel.

Wykres 8. W jaki sposób dokonałeś/dokonałaś wyboru praktyk u pracodawcy?
N=2926

Praktyki zawodowe u pracodawcy dały uczniom wiele pozytywnych doświadczeń, m.in. jak wskazują w ankietach:

- nauczyli się czegoś nowego - 31,0%
- doskonalili swoje umiejętności praktyczne - 27,4%
- poznali warunki pracy w firmie - 25,6%
- zobaczyli nowe możliwości - 21,9%
- mieli dostęp do nowych technologii - 13,2%
- referencje – 3,1%.

9,4% uczniów wskazało, że po praktykach otrzymali propozycję pracy po skończeniu szkoły.

Jedynie 6,9% uczniów powiedziało w badaniach, że praktyki u pracodawcy właściwie nic im nie dały.

Większość uczniów to uczniowie zadowoleni z odbywanych praktyk u pracodawcy.

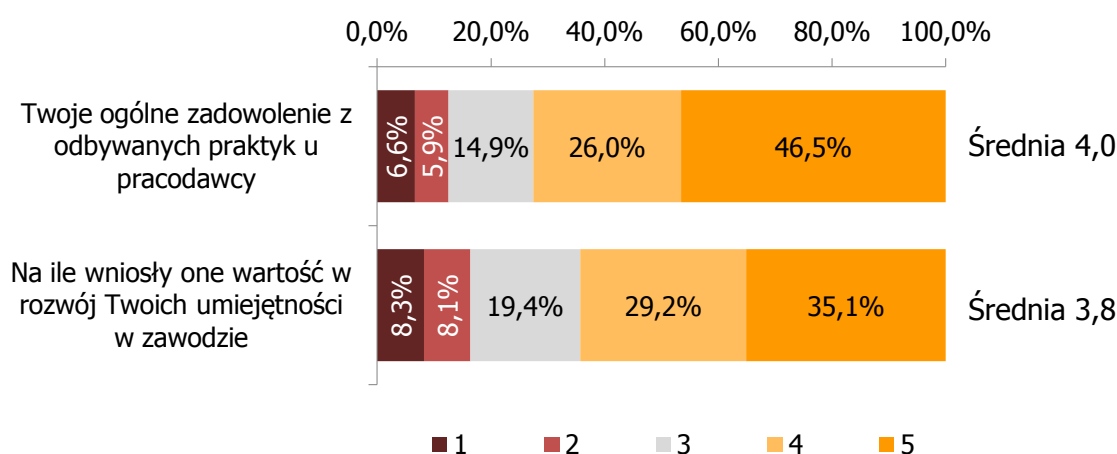
Aż **72,6%** uczniów wskazuje na duże zadowolenie z praktyk u pracodawcy, niezadowolonych jest 12,5%, a 14,9% ocenia te praktyki średnio.

Większość uczniów, bo aż **64,2%** wskazuje, że praktyki u pracodawcy wniosły dużą wartość w rozwój ich umiejętności w zawodzie, którego się uczą.

Jedynie 16,3% uczniów uważa, że praktyki te nie wniosły wiele w rozwój ich umiejętności w zawodzie, a 19,4% średnio ocenia wpływ praktyk na rozwój umiejętności zawodowych.

Wykres 9. Jak oceniasz swoje zadowolenie z odbywanych praktyk u pracodawcy? N=2926

1- bardzo niskie zadowolenie, 5 - bardzo wysokie zadowolenie

18. FORMY PODNOSZĄCE KOMPETENCJE W ZAWODZIE

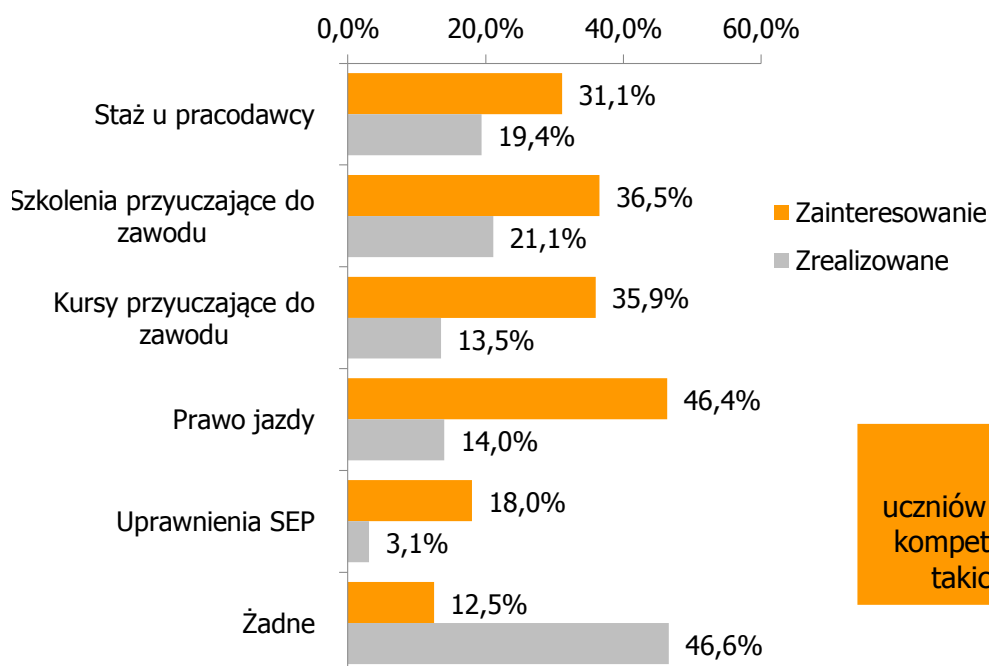
Jak wskazują badania, **szkoła zawodowa nie spełnia oczekiwań uczniów w zakresie podnoszenia kwalifikacji w zawodzie poza dydaktyką.**

Zainteresowanie uczniów różnymi formami rozwoju zawodowego jest bardzo duże, możliwości szkół natomiast znacznie mniejsze, głównie z powodu braku środków finansowych.

Aż 87,5% uczniów jest zainteresowanych udziałem w różnych formach rozwoju kwalifikacji zawodowych, korzysta z nich 53,4%:

- największe zainteresowanie budzi prawo jazdy, które chciałoby zrobić w ramach szkoły 46,4% uczniów, a zrealizowało 14,0%
- następnie 36,5% uczniów chciałoby wziąć udział w szkoleniach przyuczających do zawodu, skorzystało z takich szkoleń 21,1%
- 35,9% uczniów chciałoby wziąć udział w kursach przyuczających do zawodu, skorzystało z takich kursów 13,5%
- 31,1% uczniów chciałoby odbyć staż u pracodawcy, a odbyło taki staż 19,4%
- 18,0% uczniów chciałoby zdobyć uprawnienia SEP, a zdobyło je 3,1%.

Wykres 10. Które z form podnoszących Twoje kompetencje w zawodzie chciałbyś/chciałabyś zrealizować w szkole? A Które formy podnoszenia kompetencji w zawodzie zrealizowałeś/zrealizowałaś w szkole? N=2926

34,1%
uczniów nie może rozwijać swoich kompetencji w zawodzie z braku takich możliwości w szkole

19. OCENA JAKOŚCI EDUKACJI ZAWODOWEJ

Uczniowie zostali poproszeni w ankiecie o ocenę jakości kształcenia zawodowego według 9 wskazanych kryteriów oceny.

Kryteria te oceniali w skali 1-5,
a były w nich elementy programu i podręczników,
ocena nauczycieli przedmiotów zawodowych,
czy ocena dostępu w szkole do nowych technologii.

Wszystkie wskazane kryteria oceny jakości kształcenia zawodowego zostały przez największą grupę uczniów ocenione pozytywnie. Ocenę taką przypisało od 38,4% do 63,6% uczniów. Negatywne oceny natomiast wahają się w granicach 14,0% - 34,6%. Średnie natomiast 21,6% - 31,5%.

Najwięcej pozytywnych ocen uczniowie przypisali szkole za:

- **przygotowanie nauczycieli do nauczania zawodu**, aż 63,6% uczniów ocenia ten element pozytywnie, tylko 14,0% negatywnie, a 22,4% średnio
- **system organizacji i jakość praktyk u pracodawcy**, pozytywnie ocenia go 63,2% uczniów, negatywnie tylko 15,2%, a 21,6% średnio
- **sposób przekazywania wiedzy przez nauczycieli zawodu**, pozytywnie ocenia ten element 59,4% uczniów, negatywnie tylko 16,1%, a 24,5% średnio
- **sprzęt w szkole do nauki zawodu**, pozytywnie ocenia ten element 54,7% uczniów, negatywnie 20,9%, a 24,4% średnio
- **program nauczania zawodu**, pozytywnie ocenia ten element 54,1% uczniów, negatywnie 17,9%, a 28,0% średnio.

To są kryteria oceny kształcenia zawodowego, które ponad połowa uczniów oceniła pozytywnie.

Kryteria kształcenia zawodowego, które uczniowie ocenili gorzej to:

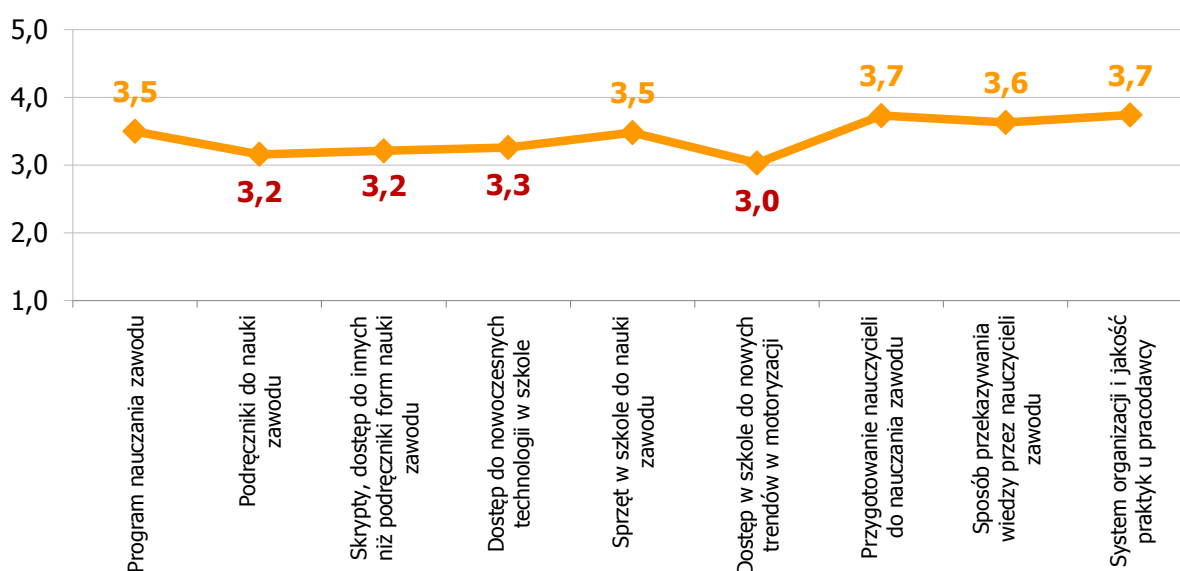
- **dostęp do nowoczesnych technologii w szkole**, pozytywnie ocenia ten element 45,9% uczniów, negatywnie 26,6%, a 27,4% średnio
- **podręczniki do nauki zawodu**, pozytywnie ocenia ten element 43,6% uczniów, negatywnie 28,5%, a 27,9% średnio

- **skrypty, dostęp do innych niż podręczniki form nauki zawodu**, pozytywnie ocenia ten element 42,7% uczniów, negatywnie 25,7%, a 31,5% średnio
- **dostęp w szkole do nowych trendów w motoryzacji**, pozytywnie ocenia ten element 38,4% uczniów, negatywnie 34,6%, a 27,0% średnio.

To elementy, którym uczniowie przypisali więcej ocen negatywnych i średnich niż tych pozytywnych.

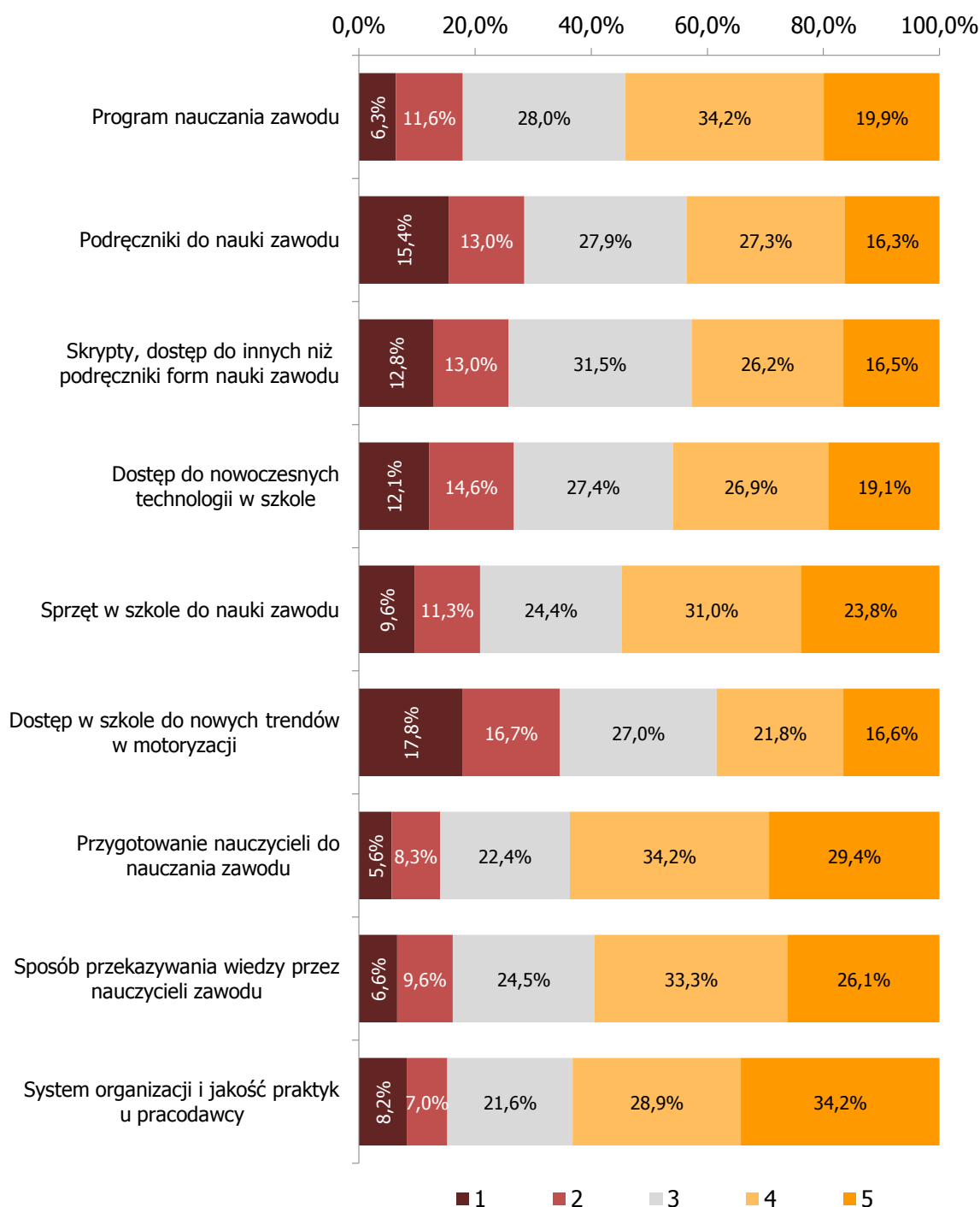
Wykres 11. Jak oceniasz ...?

Oceny średnie

Wykres 12. Jak oceniasz ...? N=2926

1- bardzo nisko, 5 - bardzo wysoko

20. OCENA SWOJEJ WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

Uczniowie zostali poproszeni również w ankiecie o ocenę własnych umiejętności zawodowych według 5 wskazanych kryteriów oceny.

Kryteria te oceniali w skali 1-5,
a były w nich ocena własnej wiedzy teoretycznej
i umiejętności praktycznych,
ocena kompetencji osobistych czy znajomość języka obcego
i przygotowanie do pracy w danym zawodzie.

Wszystkie wskazane kryteria oceny zostały przez największą grupę uczniów ocenione pozytywnie. Oceny takie przypisało sobie od 44,9% do 58,4% uczniów. Negatywne oceny natomiast wahają się w granicach 12,5% - 25,4%. Średnie natomiast 29,4% - 37,9%.

Najwięcej pozytywnych ocen uczniowie przypisali sobie za:

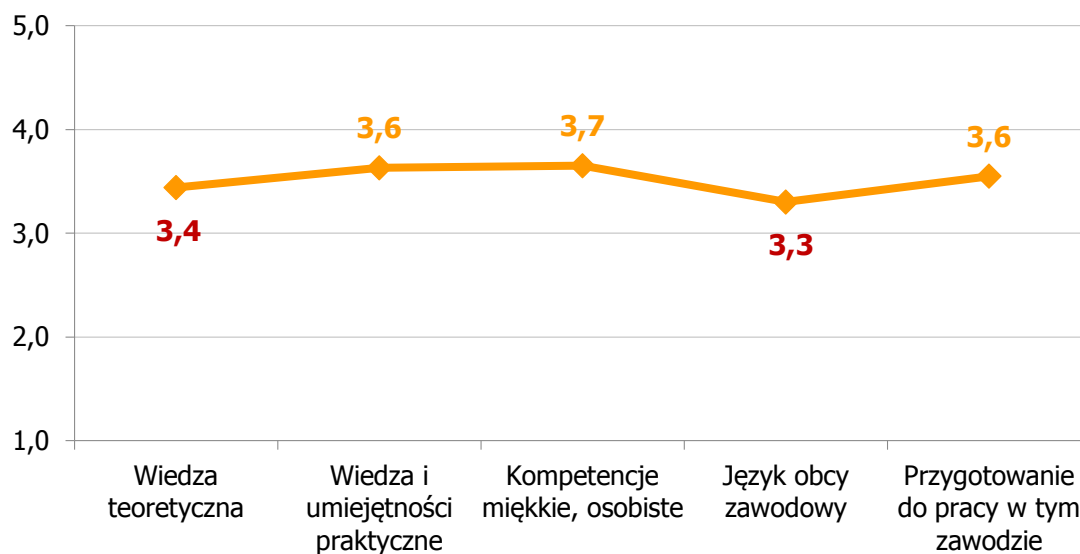
- **kompetencje miękkie, osobiste**, pozytywnie ocenia ten element 58,4% uczniów, negatywnie 10,4%, a 31,2% średnio
- **wiedzę i umiejętności praktyczne**, pozytywnie ocenia ten element 58,1% uczniów, negatywnie 12,5%, a 29,4% średnio
- **przygotowanie do pracy w zawodzie**, pozytywnie ocenia ten element 54,7% uczniów, negatywnie 15,6%, a 29,7% średnio.

Gorzej natomiast ocenili u siebie:

- **wiedzę teoretyczną**, pozytywnie ocenia ten element 48,0% uczniów, negatywnie 14,1%, a 37,9% średnio
- **język obcy zawodowy**, pozytywnie ocenia ten element 44,9% uczniów, negatywnie 25,4%, a 29,7% średnio.

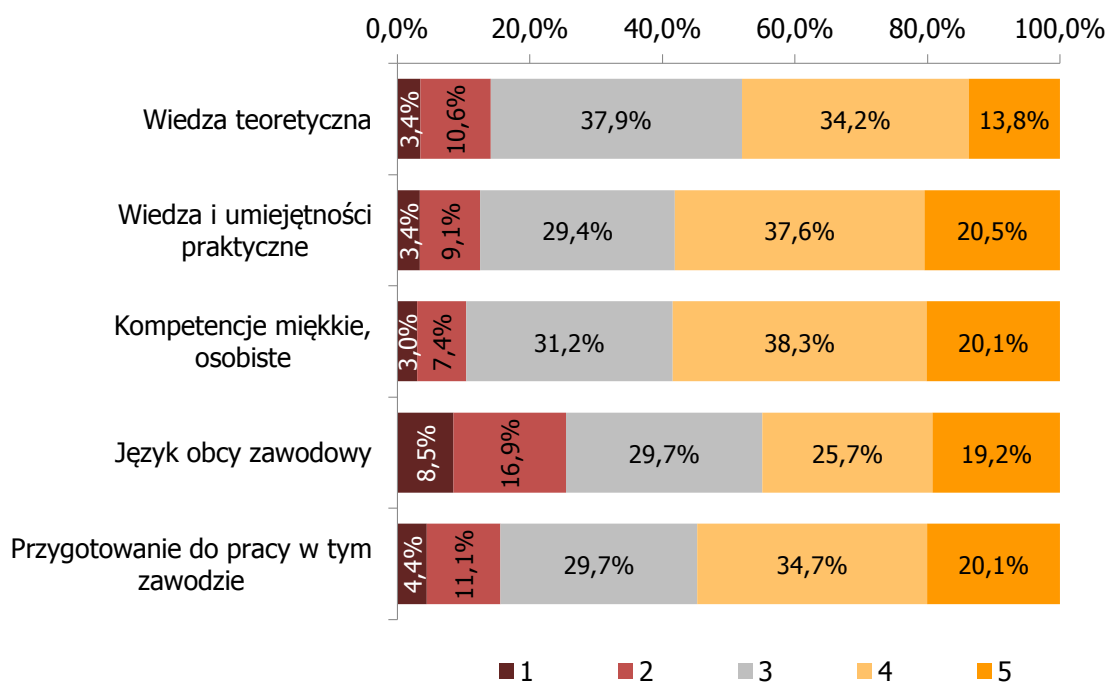
Wykres 13. Jak oceniasz obecnie swoją wiedzę i umiejętności w zakresie zawodu, którego się uczysz?

Oceny średnie

Wykres 14. Jak oceniasz obecnie swoją wiedzę i umiejętności w zakresie zawodu, którego się uczysz? N=2926

1- bardzo nisko, 5 - bardzo wysoko

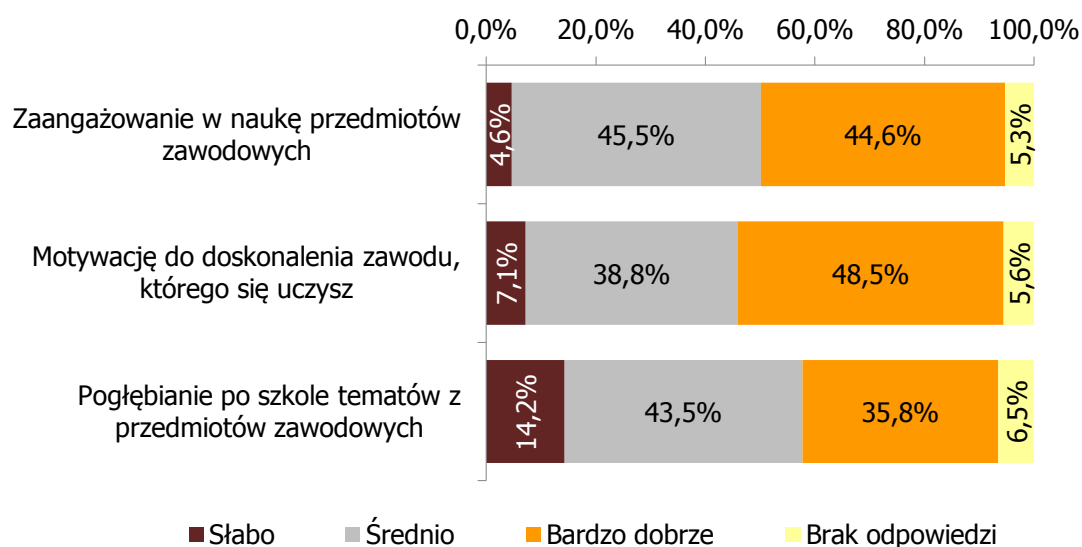
21. OCENA WŁASNEJ POSTAWY WOBEC NAUKI ZAWODU

Zaangażowanie w naukę przedmiotów zawodowych uczniowie 44,6% uczniów ocenia bardzo dobrze, 45,5% średnio, a 4,6% słabo.

Motywację do doskonalenia zawodu 48,5% uczniów ocenia bardzo dobrze, 38,8% średnio, a 7,1% słabo.

Najgorzej uczniowie ocenili siebie pod względem pogłębiania po szkole tematów z przedmiotów zawodowych, czyli wiedzy zawodowej, tutaj 35,8% ocenia się bardzo dobrze, 43,5% średnio, a 14,2% słabo.

Wykres 15. Jak oceniasz u siebie? N=2926

22. PLANY UCZNIÓW CO DO DALSZEJ NAUKI

Jak deklarują uczniowie, **44,1% z nich chce dalej się uczyć po ukończeniu szkoły średniej**: 24,0% chce studiować, 17,9% chce ukończyć kwalifikacyjny kurs zawodowy, a 13,1% ma zamiar ukończyć kursy dla dorosłych.

Nie chce dalej się uczyć 21,9% uczniów, 34,0% nie wie jeszcze na tym etapie, czy będzie uczyć się dalej, czy też nie.

Wykres 16. Czy będziesz chciał/chciała uczyć się dalej po ukończeniu szkoły?
N=2926

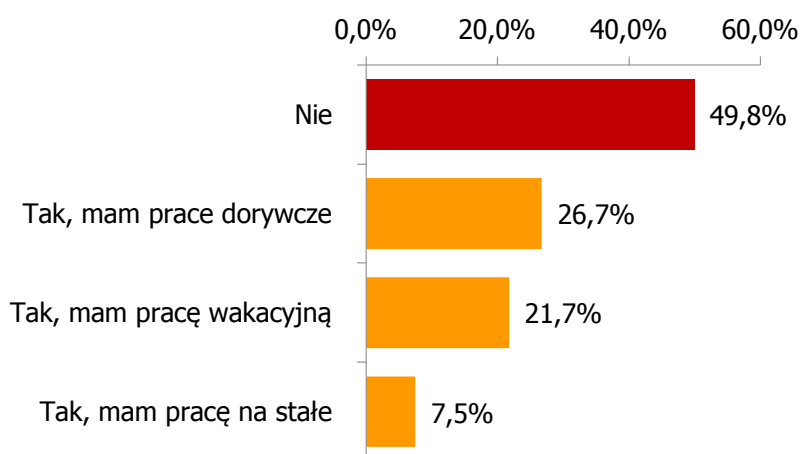

44,1%
uczniów chce uczyć się dalej

23. PLANY ZAWODOWE UCZNIÓW

Aż 50,2% uczniów już na etapie szkoły średniej pracuje:
26,7% ma prace dorywcze, 21,7% ma prace wakacyjne, a **7,5%** ma stałą pracę.

Wykres 17. Czy obecnie pracujesz w jakiegokolwiek formie? N=2926

50,1%

uczniów po ukończeniu szkoły chciałaby od razu znaleźć pracę.

17,8%

uczniów po ukończeniu szkoły chce otworzyć własną firmę.

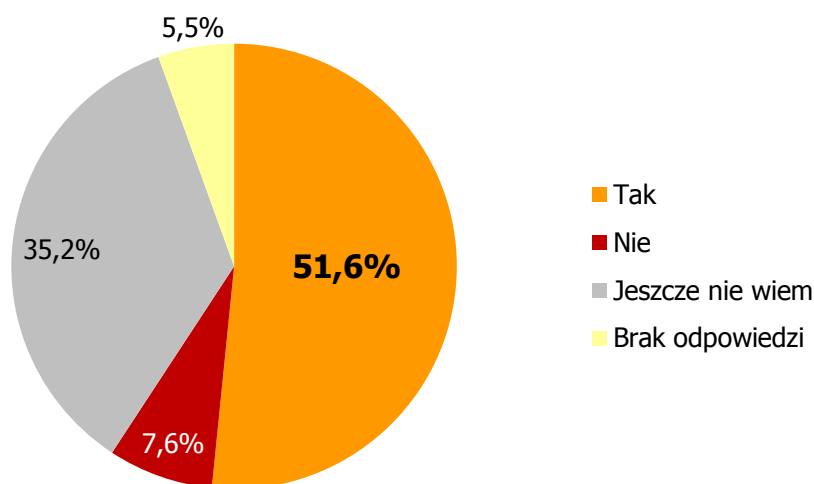
51,6% uczniów chce pracować w zawodzie, którego się uczy.

Nie chce pracować w tym zawodzie jedynie 7,6% uczniów, a 35,2% wskazuje, że jeszcze nie wie.

Uczniowie, którzy nie chcą pracować w zawodzie, którego się uczą argumentują swoją odpowiedź następująco:

„Zły kierunek”
„Nie interesuje mnie mój zawód”
„Jest mało płatny”
„Nie nadaję się do tej roboty”
„Nie widzę się w tym zawodzie”
„Nie lubię tego zawodu”
„Wybieram inną drogę”
„Mechanicy mają słabą renomę w Polsce”

Wykres 18. Czy chciałbyś/chciałabyś pracować w zawodzie, którego się uczysz?
N=2926

Uczniowie mają dość jasno sprecyzowane plany co do branży, w której widzą się po skończeniu szkoły.

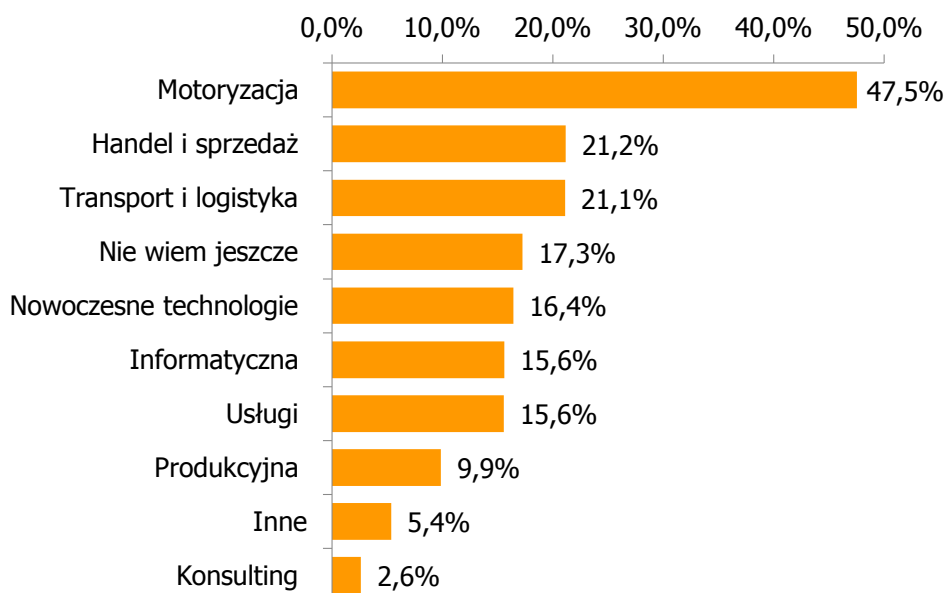
47,5% uczniów chciałoby pracować w branży motoryzacyjnej.

Kolejno, 21,2% chciałoby pracować w sektorze handlu i sprzedaży, 21,1% w branży transportu i logistyki, 16,4% w sektorze nowych technologii, 15,6% w branży informatycznej, 15,6% w usługach.

Najmniej uczniów widzi swoją przyszłość w branży produkcyjnej (9,9%) i w konsultingu (2,6%).

Jedynie 17,3% nie wie, w jakiej branży się widzi w przyszłości. Z kolei 5,4% uczniów wskazało branże inne niż te wymienione w ankiecie i były to: służby mundurowe, bioinżynieria, kosmetyczna, rolnictwo, straż pożarna, medyczna, design i projektowanie, budownictwo, biznes, sport, policja.

Wykres 19. W jakiej branży lub branżach widzisz się po ukończeniu szkoły średniej? N=2926

Uczniowie wskazali również firmy, w których chcieliby pracować po ukończeniu szkoły zawodowej i są to firmy takie jak:

CMS ZAWIERCIE	GRUD-POL	NOWAKOWSKI TRANSPORT
BMW	HYUNDAI	OLPOL
ADAMUS METALFORMING SP. Z O.O.	INSTYTUT LOTNICTWA	PGE
AMS PRUSZCZ GDAŃSKI	INTER-AUTO GDAŃSK	PORSCHE TYCHY
ASS PRUSZCZ GDAŃSKI	KAM-ROL MECHANIKA	PROMOSTAL
AUDI	POJAZDOWA	PUK EŁK
BESKIDENERGY	KELTRO ENEGY	RAFINERIA GDAŃSKA
BOSCH CAR SERVICE	M4K GARAŻE	ROCKWELL AUTOMATION
CELMA BREMBO	MECHANIKA HANDEL	SCANIA POLSKA
CITROEN ZDUNEK	ZBIGNIEW ZAWIDCZAK	STADLER
FAANG	MERCEDES	TOMA-CARS
FM LOGISTYK	MICROSOFT	TOYOTA
FORD	MOTO-KOWALCZYK	VOLKSWAGEN POZNAŃ
FUJITSU	MZK JELENIA GÓRA	VOLVO
	NISSAN, MOTOR LENARCIAK	

24. PRACA W BRANŻY MOTORYZACYJNEJ

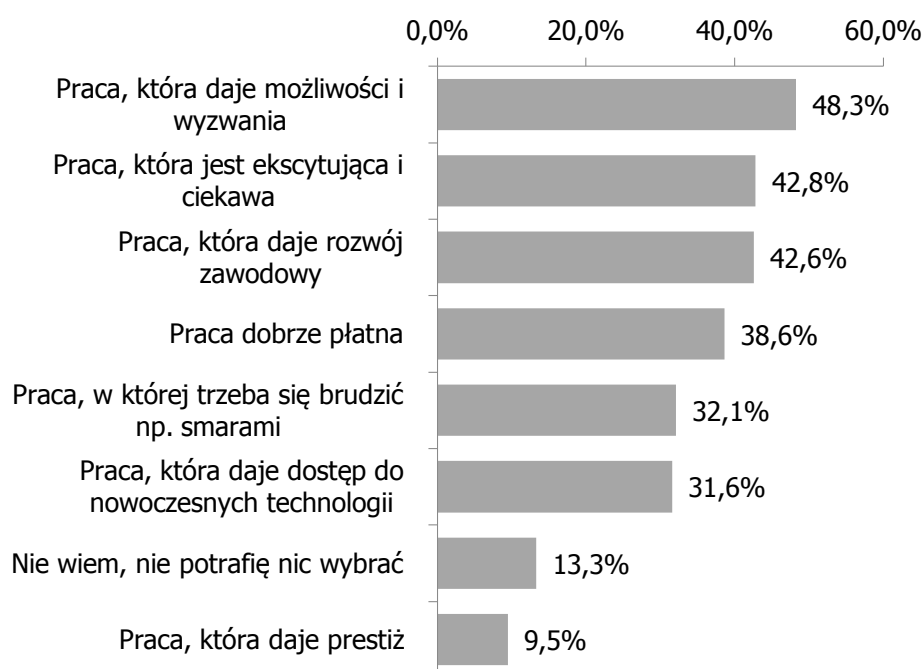
W opinii największej grupy uczniów, praca w branży motoryzacyjnej:

Daje możliwości i wyzwania 48,3%
Jest ekscytująca i ciekawa 42,8%
Daje rozwój zawodowy 42,6%

Kolejno, 38,6% uczniów wskazuje, że to praca dobrze płatna, 32,1%, że trzeba się w tej pracy brudzić smarami, a dla **31,6% uczniów praca w motoryzacji daje dostęp do nowoczesnych technologii.**

9,5% uczniów wskazało, że to praca prestiżowa.

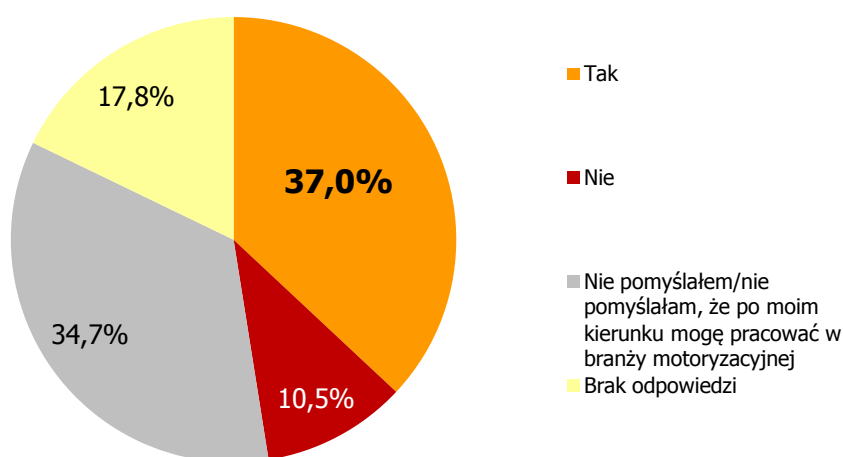
Wykres 20. Praca w branży motoryzacyjnej to wg. Ciebie? N=2926

O ile po ukończeniu szkoły średniej 47,5% uczniów chciałoby pracować w branży motoryzacyjnej, o tyle **swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną wiąże już nieco mniej, bo 37,0% uczniów.**

10,5% uczniów w ogóle nie myśli o motoryzacji, a 34,7% uczniów nie pomyślało, że po ich kierunku mogą oni pracować w branży motoryzacyjnej.

Wykres 21. Czy wiążesz swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną? N=2926

Uczniowie, którzy wiążą swoją przyszłość z motoryzacji, argumentują swój wybór następująco:

„Lubię to”
 „To moja pasja”
 „Interesuję się motoryzacją”
 „Rodzina moja ma warsztat”
 „To dobra praca i dobrze płatna”
 „Można tam dobrze zarobić”
 „Od dziecka mnie to interesuje”

Uczniowie, którzy nie wiążą z kolei swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną, mówią:

„Nie widzę się w tym fachu”
 „Nie interesuje mnie to”
 „Nie lubię pracy fizycznej”
 „Chcę iść w innym kierunku”
 „Interesuje mnie coś innego”

Uczniowie, którzy wiążą swoją przyszłość z motoryzacją (37,0%) to uczniowie kierunków:

Blacharz	Technik automatyk
Blacharz samochodowy	Technik automatyki i robotyki
Elektromechanik	Technik elektronik
Elektromechanik pojazdów samochodowych	Technik elektryk
Elektronik	Technik informatyk
Elektryk	Technik logistyk
Kierowca mechanik	Technik mechanik
Lakiernik samochodowy	Technik mechatronik
Magazynier-logistyk	Technik pojazdów samochodowych
Mechanik motocyklowy	Technik programista
Mechanik pojazdów samochodowych	Technik robotyk
Mechanik precyzyjny	Technik spawalnictwa
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	Technik spedytor
Mechatronik	Technik teleinformatyk
Operator obrabiarek skrawających	Technik transportu drogowego
Tapicer	

Uczniowie, którzy nie pomyśleli, że mogą kiedyś pracować w branży motoryzacyjnej (34,7%) to uczniowie z kierunków:

Automatyk	Technik logistyk
Elektromechanik	Technik mechanik
Elektronik	Technik mechatronik
Elektryk	Technik programista
Kierowca mechanik	Technik robotyk
Magazynier-logistyk	Technik robotyki
Mechanik motocyklowy	Technik spawalnictwa
Mechanik precyzyjny	Technik spedytor
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	Technik teleinformatyk
Mechatronik	Technik transportu drogowego
Operator obrabiarek skrawających	
Sprzedawca	
Ślusarz	
Tapicer	
Technik automatyk	
Technik automatyki i robotyki	
Technik chłodnictwa i klimatyzacji	
Technik elektronik	
Technik elektryk	
Technik handlowiec	
Technik informatyk	

Z kolei, uczniowie, którzy w ogóle nie wiążą swojej przyszłości z motoryzacją (10,5%), uczą się na kierunkach:

Automatyk	Technik elektryk
Blacharz	Technik handlowiec
Elektromechanik pojazdów samochodowych	Technik informatyk
Elektronik	Technik logistyk
Elektryk	Technik mechanik
Kierowca mechanik	Technik mechatronik
Lakiernik samochodowy	Technik odlewnik
Magazynier-logistyk	Technik pojazdów samochodowych
Mechanik pojazdów samochodowych	Technik programista
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	Technik robotyk
Mechatronik	Technik spawalnictwa
Operator maszyn i urządzeń odlewniczych	Technik technologii chemicznej
Sprzedawca	Technik teleinformatyk
Technik chłodnictwa i klimatyzacji	Technik transportu drogowego
Technik elektronik	Technik włókiennik

Tabela 4. Czy wiążeś swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną? vs kierunek kształcenia

Kierunek kształcenia	Czy wiążeś swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną?		
	Tak	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej	Nie
Automatyk	0,0%	76,5%	23,5%
Blacharz	78,6%	0,0%	21,4%
Blacharz samochodowy	100,0%	0,0%	0,0%
Elektromechanik	66,7%	33,3%	0,0%
Elektromechanik pojazdów samochodowych	84,6%	0,0%	15,4%
Elektronik	13,0%	82,6%	4,3%
Elektryk	11,4%	62,9%	25,7%
Kierowca mechanik	67,9%	26,4%	5,7%
Lakiernik samochodowy	77,7%	0,0%	22,2%
Magazynier-logistyk	18,2%	63,6%	18,2%
Mechanik motocyklowy	55,6%	44,4%	0,0%
Mechanik pojazdów samochodowych	90,3%	0,0%	9,7%
Mechanik precyzyjny	33,3%	66,7%	0,0%
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	38,5%	53,8%	7,7%
Mechatronik	26,3%	56,8%	16,8%
Operator maszyn i urządzeń odlewniczych	0,0%	0,0%	100,0%
Operator obrabiarek skrawających	20,0%	80,0%	0,0%
Sprzedawca	0,0%	90,9%	9,1%
Ślusarz	0,0%	100,0%	0,0%
Tapicer	12,5%	87,5%	0,0%
Technik automatyk	33,3%	66,7%	0,0%
Technik automatyki i robotyki	50,0%	50,0%	0,0%
Technik chłodnictwa i klimatyzacji	0,0%	64,7%	35,3%
Technik elektronik	16,7%	61,1%	22,2%
Technik elektryk	13,3%	68,3%	18,3%
Technik handlowiec	0,0%	50,0%	50,0%
Technik informatyk	10,3%	67,7%	22,0%
Technik logistyk	16,0%	62,4%	21,6%
Technik mechanik	50,0%	42,0%	8,0%
Technik mechatronik	34,3%	42,9%	22,9%
Technik odlewnik	0,0%	0,0%	100,0%
Technik pojazdów samochodowych	91,8%	0,0%	8,2%
Technik programista	7,4%	66,7%	25,9%
Technik robotyk	15,4%	69,2%	15,4%
Technik robotyki	0,0%	100,0%	0,0%
Technik spawalnictwa	55,0%	30,0%	15,0%
Technik spedytor	23,1%	76,9%	0,0%
Technik technologii chemicznej	0,0%	0,0%	100,0%
Technik teleinformatyk	6,7%	73,3%	20,0%
Technik transportu drogowego	77,3%	18,2%	4,5%
Technik włókiennik	0,0%	0,0%	100,0%

25. SUKCES NA RYNKU PRACY

Podstawą dla osiągnięcia sukcesu na rynku pracy w opinii

66,1%

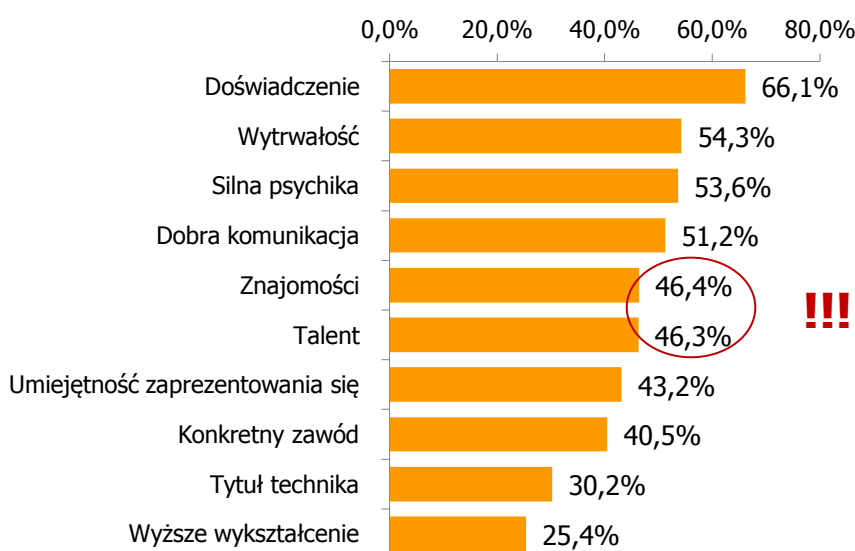
uczniów jest doświadczenie.

Jest to prawidłowe podejście uczniów, bowiem jak wynika z naszych badań wśród pracodawców sektora motoryzacyjnego to właśnie doświadczenie jest tym elementem, którego poszukują pracodawcy. Podobnie jest z pracą w warsztatach samochodowych i w autoryzowanych salonach producentów, gdzie również szuka się głównie fachowców z doświadczeniem.

Pozostałe składowe, które decydują zdaniem dużej grupy uczniów o sukcesie na rynku pracy to głównie **kompetencje miękkie** i **odporność psychiczna**:

- 54,2% wskazuje na wytrwałość
- 53,6% na silną psychikę
- 51,2% na dobrą komunikację
- 43,2% na umiejętność zaprezentowania się.

Wykres 22. Jakie elementy Twoim zdaniem są ważne, aby odnieść sukces na rynku pracy? N=2926

Spora grupa uczniów wskazuje również na niezbędne **wykształcenie**: 40,5% mówi, że trzeba mieć konkretny zawód, 30,2% wskazuje na konieczność posiadania tytułu technika, a 25,4% wskazuje na wyższe wykształcenie. Jak widać, dla większości uczniów wyższe wykształcenie nie jest niezbędne, aby osiągnąć sukces na rynku pracy.

To co może zaburzać w przyszłość postrzeganie sukcesu na rynku pracy to fakt, że aż 46,4% uczniów uważa, że sukces na rynku pracy jest możliwy dzięki znajomościom, a 46,3% wskazuje, że potrzebny jest talent. Są to błędne przekonania, nad którymi warto pracować z młodzieżą.

26. OCZEKIWANIA WOBEC PRACODAWCY

Dwa główne wyznaczniki dobrej pracy zdaniem większości uczniów to:

Odpowiednie wynagrodzenie **Dobra atmosfera w firmie**

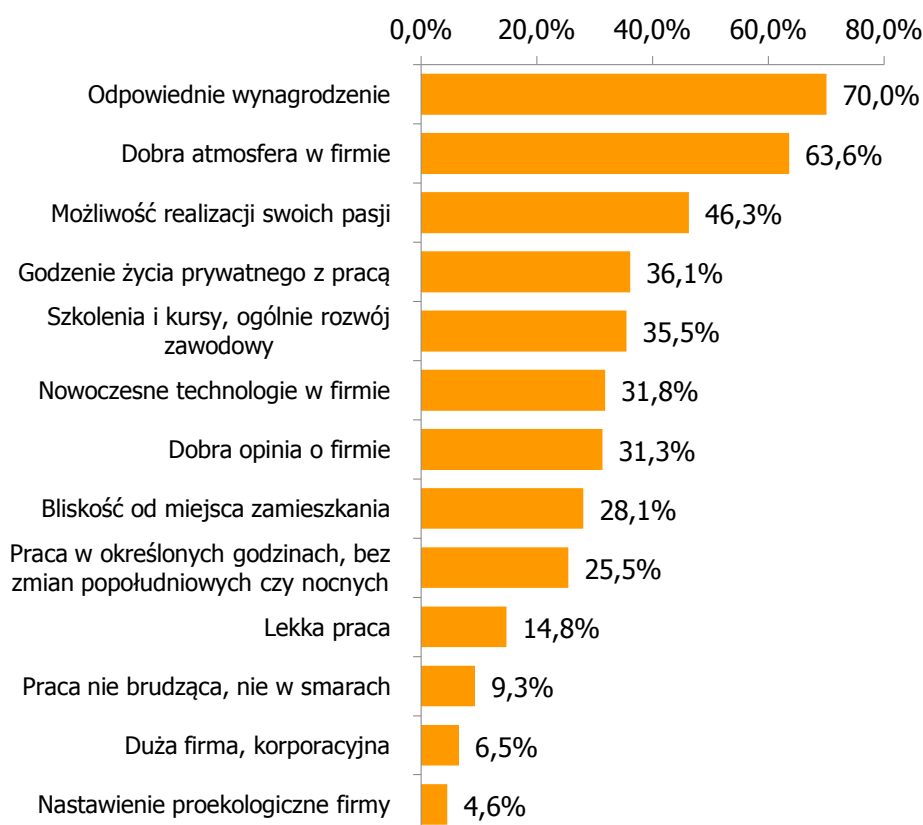
Na wysokość wynagrodzenia wskazuje aż 70,0% uczniów, na dobrą atmosferę w firmie 63,6%.

Następnie: dla 46,3% uczniów dobra praca daje możliwość realizacji swoich pasji, dla 36,1% możliwość godzenia pracy z życiem prywatnym, dla 35,5% ważne są szkolenia i kursy.

Kolejno: 31,8% uczniów wskazuje nowoczesne technologie w firmie, dla 31,3% ważna jest dobra opinia o firmie, dla 28,1% bliskość pracy od miejsca zamieszkania, 25,5% wskazuje na pracę nie zmianową.

Niewielka grupa uczniów chciałaby mieć pracę lekką (14,8%), nie brudzącą (9,3%), pracę w dużej korporacji (6,5%) czy pracę w firmie nastawionej na ekologię (4,6%).

Wykres 23. Co na ten moment jest dla Ciebie ważne, aby praca spełniała Twoje oczekiwania? N=2926

27. OCENA SZANS NA RYNKU PRACY

Uczniowie szkół zawodowych są bardzo optymistycznie nastawieni do swoich szans na pracę po ukończeniu szkoły.

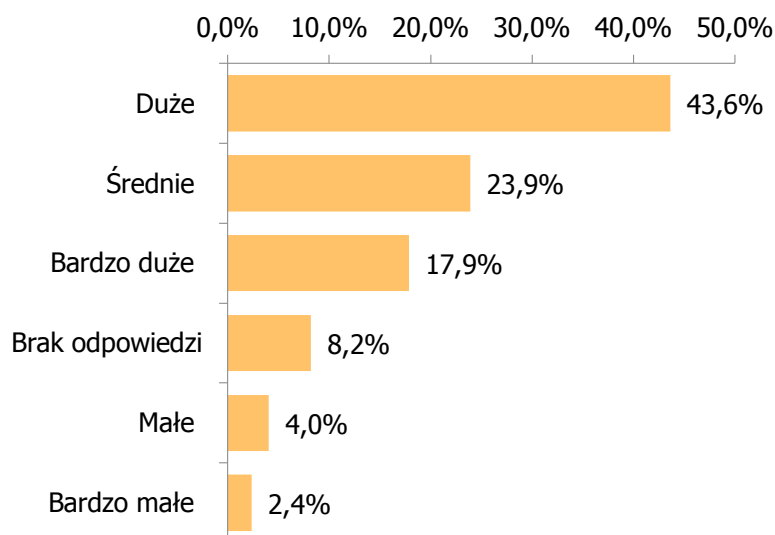
Aż **61,5%**

uważa, że będzie miała duże szanse na znalezienie pracy po szkole i po kierunku, którego się uczy.

W tym: 43,6% wskazuje na duże szanse, a 17,9% na bardzo duże.

Na średnie szanse na znalezienie pracy wskazuje 23,9%, a na nikłe szanse jedynie 6,4% (w tym: 4,0% na szanse małe, a 2,4% na bardzo małe).

Wykres 24. Jak myślisz, jakie będziesz miał/miała szanse na znalezienie pracy po szkole i po tym kierunku? N=2926

28. MOBILNOŚĆ UCZNIÓW W CELU ZNALEZIENIA PRACY

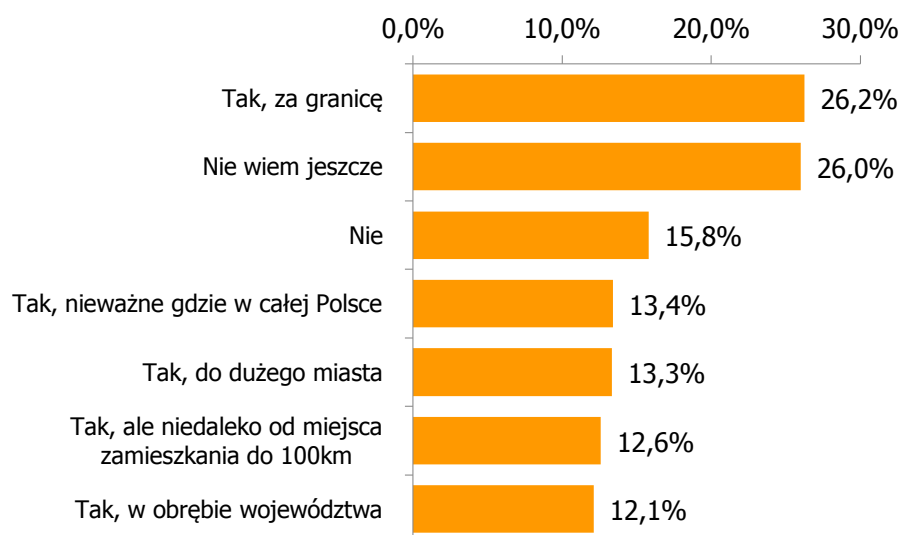
58,2%

uczniów jest skłonna przeprowadzić się, żeby dostać lepszą pracę.

26,2% uczniów bierze pod uwagę przeprowadzkę za granicę.

32,0% bierze pod uwagę przeprowadzkę na terenie Polski, w tym: 13,4% mówi, że nieważne gdzie, 13,3% może przeprowadzić się do dużego miasta, 12,6% tylko w granicach 100km od domu, 12,1% w obrębie województwa.

Wykres 25. Czy bierzesz pod uwagę, że się przeprowadzisz, żeby dostać lepszą pracę? N=2926

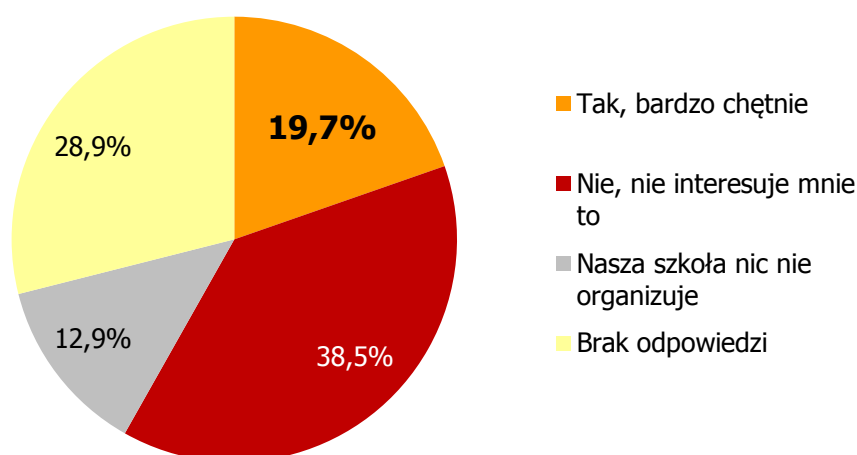

29. ZAINTERESOWANIE UDZIAŁEM W PROJEKTACH

Jak deklarują uczniowie, **19,7%** z nich chętnie bierze udział w konkursach, projektach Erasmus lub innych działaniach organizowanych przez szkołę w zakresie zawodu, którego się uczą.

38,5% w ogóle nie interesuje się takimi projektami, a 12,9% wskazuje, że ich szkoła nie organizuje takich działań.

Wykres 26. Czy bierzesz udział w konkursach, projektach Erasmus, lub innych wydarzeniach organizowanych w szkole lub przez szkołę w zakresie zawodu, którego się uczysz? N=2926

30. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ IŁOŚCIOWYCH I WNIOSKI

W badaniu ilościowym udział wzięło 1926 uczniów z całej Polski.

Uczniowie wykazują wiele zainteresowań i pasji. Motoryzacją pasjonuje się 44,2%. Kolejno: 28,8% pasjonuje się naprawą samochodów, 28,7% komputerami, 16,4% nowoczesnymi technologiami, 15,5% nowoczesnymi samochodami, 10,9% programowaniem, 6,2% robotyką.

50,3% uczniów chodzi po szkole na dodatkowe zajęcia, głównie są to zajęcia sportowe i korepetycje.

Wielu uczniów wskazuje w badaniach, że natłok zajęć w szkole uniemożliwia im realizację swoich pasji i zainteresowań.

Szkolę zawodową uczniowie wybierali głównie ze względu na swoje zainteresowania i pasje oraz dla zdobycia konkretnego zawodu.

34,2% uczniów to osoby, które wybrały szkołę przez przypadek, bo tak doradzali im rodzice lub akurat koledzy również szli do tej szkoły.

Kierunek kształcenia wybierali głównie kierując się swoimi zainteresowaniami, ale również dlatego, że można po nim znaleźć pracę i pracę dobrze płatną. W niewielkim stopniu decydują tradycje rodzinne.

26,1% uczniów wybrało kierunek przez przypadek, po namowie rodziców, dla kolegów, lub właściwie nie wiedzą dlaczego.

Większość uczniów deklaruje, że są oni zadowoleni z wyboru szkoły i kierunku kształcenia. Niezadowolonych jest ok. 10%, średnio zadowolonych ok. 20%.

Doradztwo zawodowe nie ma wpływu na większość wyborów młodych ludzi co do szkoły i kierunku kształcenia. Jedynie 22,1% uczniów wskazuje, że doradztwo zawodowe w ogóle miało jakikolwiek wpływ na ich wybory, przy czym jedynie 4,8% mówi, że miało ono duży wpływ.

Ok. połowa uczniów, którzy mają doradztwo zawodowe w szkole średniej i wykonują testy osobowości lub testy predyspozycji zawodowych, ocenia te testy jako mało przydatne i nie rozumie tych testów. Uczniowie ci twierdzą, że testy te nic im nie dają.

Praktyki zawodowe u pracodawcy uczniowie załatwiają sobie sami lub dzięki wsparciu rodziców. W mniejszym stopniu pomaga w tym szkoła.

Większość uczniów (72,6%) deklaruje, że są oni zadowoleni z odbywanych praktyk u pracodawcy.

Niezadowolonych jest jedynie 12,5%, a 14,9% ocenia te praktyki średnio.

Większość również (64,2%) twierdzi, że praktyki wnoszą bardzo dużą wartość w rozwój ich umiejętności w zawodzie, a 9,4% uczniów po praktykach otrzymało propozycję pracy.

Uczniowie uczą się u pracodawcy nowych rzeczy, doskonalą swoje umiejętności praktyczne, jednak **dostęp do nowych technologii ma na praktykach jedynie 13,2% uczniów.**

53,4% uczniów skorzystało w szkole z różnych formach rozwoju kwalifikacji zawodowych, jednak zainteresowanych takimi formami jest 87,5% uczniów.

Szkoła zawodowa nie spełnia więc, oczekiwań 34,1% uczniów, którzy chcieliby skorzystać z różnych form rozwoju w zawodzie, ale szkoła nie daje im takich możliwości.

Formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych to: prawo jazdy, kursy i szkolenia, uprawnienia SEP i staże u pracodawcy.

Większość uczniów deklaruje, że są oni zadowoleni z jakości edukacji zawodowej. Cenią oni przygotowanie nauczycieli przedmiotów zawodowych, jakość odbywanych praktyk u pracodawcy, sprzęt w szkole i program nauczania. Gorzej oceniają: **podręczniki i skrypty do nauki zawodu, dostęp do nowoczesnych technologii w szkole czy dostęp do nowych trendów w motoryzacji.**

Ponad połowa uczniów dobrze ocenia swoje umiejętności w zawodzie, którego się uczy pod względem wiedzy praktycznej, kompetencji osobistych i przygotowania do zawodu. Mniej niż połowa uczniów pozytywnie ocenia swoje umiejętności w zakresie języka obcego zawodowego i wiedzy teoretycznej.

Średnio lub nisko swoje umiejętności praktyczne ocenia 41,9% uczniów, swoje kompetencje osobiste 41,6%, a przygotowanie do zawodu 45,3% uczniów.

Średnio lub nisko swoje umiejętności w zakresie języka obcego zawodowego ocenia 55,1% uczniów, a w zakresie wiedzy teoretycznej 52,0%.

Ta część uczniów wymaga większej pracy nad rozwojem swoich kompetencji.

Ok. 40%-50% to uczniowie zmotywowani i zaangażowani do doskonalenia się w zawodzie poza szkołą, ok. 35% dodatkowo po szkole zgłębia tematykę przedmiotów zawodowych.

Ok. 20% uczniów to osoby zainteresowane udziałem w różnego rodzaju projektach rozwijających ich kompetencje w zawodzie, a to oznacza, że większość uczniów nie interesuje się takim rozwojem.

Aż 50,2% uczniów już na etapie szkoły średniej pracuje, w większości są to prace dorywcze lub wakacyjne, a **7,5% ma stałą pracę**.

Ok. 44% uczniów chce dalej się uczyć po ukończeniu szkoły średniej, jednak **na studia planuje iść 24%**, pozostałe 20% chce ukończyć kursy przygotowujące do zawodu.

Połowa uczniów chce po szkole od razu znaleźć pracę, ok. 18% chce założyć własną firmę.

Ok. **52% uczniów deklaruje, że chce pracować w swoim zawodzie**. Nie chce pracować w zawodzie ok. 8% uczniów, a ok. 35% jeszcze nie wie.

47,5% uczniów chce po ukończeniu szkoły pracować w branży motoryzacyjnej. Jednak, swoją przyszłość z motoryzacją wiąże 37%.

Praca w branży motoryzacyjnej to zdaniem ponad 40% uczniów praca, która daje możliwości i wyzwania, jest ekscytująca i ciekawa, daje rozwój zawodowy. Co trzeci uczeń uważa, że praca ta daje dostęp do nowoczesnych technologii. Ok. 38% wskazuje, że to praca dobrze płatna.

34,7% uczniów z 31 kierunków dedykowanych branży motoryzacyjnej nie pomyślało nawet, że mogliby pracować w tej branży.

Są to uczniowie z kierunków od automatyki, elektromechaniki, elektryki, po ślusarzy, tapicerów czy techników robotyki.

Dla osiągnięcia sukcesu na rynku pracy zdaniem większości uczniów potrzebne są: doświadczenie, kompetencje osobiste i silna psychika. Wyższe wykształcenie wskazuje co czwarty uczeń, tytuł technika co trzeci, a 40% mówi, że konkretny zawód.

Duża grupa wskazuje również na znajomości i talent. To błędne przekonania, które mogą skutecznie blokować młodych ludzi przed startem na rynku pracy.

Praca, która spełniałaby oczekiwania większości młodych ludzi to taka, która zapewnia odpowiednie wynagrodzenie i dobrą atmosferę w firmie. Duża grupa uczniów wskazuje również na możliwość realizacji swoich pasji, możliwość pogodzenia pracy z życiem prywatnym, zapewnienie przez pracodawcę szkoleń i kursów, nowoczesne technologie oraz dobrą opinię o firmie.

Aż 61,5% uczniów uważa, że ma duże szanse na znalezienie pracy po szkole i po kierunku, którego się uczy.

Na nikłe szanse wskazuje jedynie 6,4% uczniów.

Ok. 58% uczniów jest skłonnych przeprowadzić się, aby znaleźć lepszą pracę, w tym ok. 26% może wyjechać za pracę za granicę.

Niezbędne zmiany w systemie edukacji to:

- Bardziej precyzyjna rekrutacja do szkół zawodowych, aby wyeliminować uczniów z przypadku i zwiększyć odsetek uczniów zainteresowanych pracą w zawodzie
- Skuteczne doradztwo zawodowe w szkole podstawowej, zwrócenie większej uwagi na testy predyspozycji zawodowych
- Promocja sektora motoryzacyjnego w szkołach zawodowych szczególnie na tych kierunkach, które nie są ściśle związane z motoryzacją, a dedykowane tej branży, żeby przekonać uczniów, że mają szanse na dobrą pracę właśnie w motoryzacji
- Nowoczesne technologie w miarę możliwości są niezbędne w szkole, pracodawcy nie zapewniają dostępu do nowoczesnych technologii, do których dostęp na praktykach ma tylko 13% uczniów
- Poprawa dostępności w szkołach do nowych trendów w motoryzacji
- Poprawa jakości podręczników i skryptów do nauki zawodu
- Większe dofinansowanie szkół w zakresie rozwoju kwalifikacji zawodowych uczniów takich jak: prawo jazdy, kursy i szkolenia, staże u pracodawcy czy uprawnienia SEP
- Działania motywujące uczniów do nauki i zaangażowania
- Położenie nacisku na wiedzę teoretyczną, umiejętności praktyczne, język obcy zawodowy, kompetencje miękkie i ogólne przygotowanie do zawodu.

31. WYNIKI BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

Badanie ilościowe wśród uczniów zostało uzupełnione o **badanie jakościowe** w postaci indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI).

**Łącznie przeprowadzono 11 wywiadów IDI:
2 wywiady z uczennicami i 9 wywiadów z uczniami.**

Ważne!!

W poniższej analizie, **tekst na niebiesko** to cytaty uczniów z wywiadów IDI. Pod cytatami podane jest imię i nazwisko ucznia oraz klasa, kierunek kształcenia i nazwa szkoły.

Wszyscy uczniowie wyrazili zgodę na publikację ich wizerunku i danych osobowych oraz zdjęć.

Imię i nazwisko ucznia nie podane jest jedynie w przypadku opinii lub oceny negatywnej szkoły, nauczycieli czy jakiegokolwiek innego aspektu działania edukacji.

32. POWODY WYBORU SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA

Uczniowie wybrali szkołę zawodową i dany kierunek kształcenia głównie ze względu na swoje zainteresowania i pasje.

Rodzina i tradycje rodzinne mają również duży wpływ na decyzje młodych ludzi.

Część uczniów przyznaje, że wybrała szkołę i kierunek kształcenia przez przypadek.

Przy wyborze konkretnej placówki, duże znaczenie ma jakość szkoły, jej renoma i możliwości, jakie daje uczniom oraz organizacja Dni Otwartych szkoły.

Jak wskazują uczniowie w badaniach jakościowych, **szkołę wybrali** ze względu na swoje **zainteresowania i pasje**. Jak argumentuje jeden z uczniów, największe znaczenie miały właśnie zainteresowania, ale to konkretne technikum znalazł przez przypadek, sam osobiście je wybrał, i z perspektywy czasu była to bardzo dobra decyzja, jedna z lepszych w życiu.

„Miały znaczenie moje zainteresowania, to była szybka decyzja, przypadkowo znalazłem te technikum, powiedziałem mamie, że wybrałem i tyle. Próg dostania się nie był wysoki.

To był bardzo dobry wybór, jedna z lepszych decyzji w życiu, i chociaż właściwie nie wiem jak dużo dała mi szkoła; jestem w środowisku

zainteresowania motoryzacją, to motywuje, dlatego to był strzał w dziesiątkę”.

Jędrzej Wieteska, uczeń klasy V
kierunek: Technik pojazdów samochodowych,
Technikum Samochodowe nr 7 im. Jerzego Wernera w Zespole
Szkół Samochodowych w Łodzi

Inny z uczniów z kolei wskazuje, że już w podstawówce tata wzbudził jego **zainteresowanie** mechaniką i naprawą samochodów, i dlatego wybrał tę szkołę i kierunek.
Kolejny uczeń wskazuje, że wybrał daną szkołę i kierunek kształcenia ze względu na **bliskość od miejsca zamieszkania**, ale również ze względu na **jakość szkoły**, swoje **pasje**, a w wyborze ostatecznie **pomogło doradztwo zawodowe w szkole podstawowej**.

Jak argumentuje:

„Uważam, że to dobry kierunek – jestem z pasji programistą. Doradził mi to doradca zawodowy w podstawówce”.

Szczepan Szpilczyński, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik programista
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w
Gorzycach im por. Józefa Sarny

Jeszcze inny uczeń podczas wywiadu przyznaje, że **wybrał szkołę losowo**, *„na pewno chciałem, żeby to było technikum”*. I jak argumentuje: *„nie bez znaczenia była renoma, chociaż tak naprawdę finalnie zdecydowały wrażenia po Dniach Otwartych, a byłem też na innych”*.

„Kierunek – czysty strzał, byłem po prostu ciekaw. Wybór szkoły i kierunku był trafiony, na ten moment jestem zadowolony”.

Wiktor Szewczyk, uczeń klasy V
Kierunek kształcenia: Technik informatyk
Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe,
Katowice, Technikum nr 17

Wśród naszych rozmówców była również uczennica, która uczy się na kierunku Mechanik pojazdów samochodowych. I jak sama mówi, *„Interesuję się naprawą i samochodami, chciałam uczyć się tego kierunku, bo brakuje mechaników; tym bardziej, że dziewczyna mechanik to lepiej. Klienci chcieliby zobaczyć jak to jest, że nie tylko panowie, ale też dziewczyny potrafią naprawić samochód i nie boją się ubrudzić”*.

Do zawodu tego nasza rozmówczyni była przekonana już od szóstej, siódmej klasy, ale dodatkowo na doradztwie zawodowym utwierdzono ją w tym przekonaniu.

Jak argumentuje dalej:

„To bardzo dobry wybór, w pewnym momencie chciałam zmienić..., ale nie odnalazłabym się w innym zawodzie typu kucharka, czy fryzjerka; nie miałabym cierpliwości do takich rzeczy”.

Zuzanna Włusek, uczennica klasy II
Kierunek kształcenia: Mechanik
pojazdów samochodowych
Zespół Szkół im. Bema, Zawiercie,
Szkoła Branżowa I stopnia Szkoła
Mechaniczna

Kolejny nasz rozmówca, uczeń klasy V na kierunku Technik pojazdów samochodowych mówi, że wybrał technikum, bo od zawsze był *„zafascynowany motoryzacją”*, a dodatkowo do tej dziedziny przekonywały go tradycje rodzinne.

Jak argumentuje:

„Ogniwem był dziadek, który zawsze spawał coś przy warsztacie, zajmował się czymś przy samochodzie; mój wujek posiada własny warsztat samochodowy, mogłem tam uczęszczać i zdobywać praktykę. Padł taki pomysł, ale rodzice dali mi wolną rękę, chcieli, abym uczył się w zawodzie, w którym będę czuł się najlepiej”.

Adam Barylak, uczeń klasy V
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów
samochodowych
Zespół Szkół im. Walerego Goetla w
Suchej Beskidzka

W rozmowie uczeń ten zwrócił uwagę na pewien problem zdrowotny, **alergię na nikiel**, która uniemożliwia mu pracę przy naprawie samochodów, a który to problem wyszedł w trakcie realizacji nauki. Uczeń ten stara się radzić sobie jak to tylko możliwe, i jak mówi:

„Obecnie działam jako Strażak OSP, zrobiłem kategorie prawo jazdy C, B / wózek widłowy, dodatkowo zawód Pilarz, Drwal i spawalnictwo MAG135.

To jest moje zabezpieczenie. Na ten moment moim głównym zamysłem jest praca jako kierowca C++. W razie czego – praca w innym zawodzie. Z drugiej strony ojciec pracuje jako kierowca – widać, że jazda go nie cieszy, chciałby zrobić coś swojego innego, a także gdy założę rodzinę, być na miejscu”.

Adam Barylak, uczeń klasy V
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów
samochodowych
Zespół Szkół im. Walerego Goetla w
Suchej Beskidzka

Jeszcze inny nasz rozmówca, uczeń klasy II na kierunku Mechanik obrabiarek CNC wybrał technikum i dany kierunek, bo wydawał on się ciekawy, szkoła jest blisko, a poza tym jego zdaniem **można po tym kierunku zarobić dużo pieniędzy**.

„Lubię zajmować się rzeczami manualnymi. Wiem, że tu się dużo pieniędzy zarabia, jest to ciekawe, dużo można się nauczyć. Już w pierwszej klasie nauczyłem się obsługiwać tokarkę i inne maszyny. Dużo osób też polecało ten kierunek.

Uczymy się budowy maszyn i potem obsługi, proste rzeczy po kolei – guziki, wajchy, miary. W podstawówce uprawiałem sporty, nie lubię siedzieć, wolę czymś się zająć. Jestem zadowolony. Interesują mnie też inne rzeczy – programowanie – można programować nowocześniejsze maszyny.

Nie wiem jak to się potoczy, interesuje mnie też wojsko, samochody, naprawienie samochodów, lubię coś konstruktywnego, lubię myślenie przestrzenne, a także planowanie czynności”.

Bartosz Raczek, uczeń klasy II
Kierunek kształcenia: Mechanik
obrabiaerek CNC
Tychy, ZS 5, Budowlanka, Technikum

Inna opinia:

„Rodzina poleciła mi ten kierunek, mój Tata i brat są po tym samym kierunku, oczywiście bez maszyn sterowanych i programowania. Mało jest takich szkół, a tutaj mam piechotę 10 minut. Uważam, że ten zawód to dobry wybór.

Wybrałem technikum – bo mam kwalifikacje techniczne, zawód, kształcenie praktyczne. Mogę po szkole zarobić na samochód, żeby studiować”.

Paweł Malczewski, uczeń klasy II
Kierunek kształcenia: Technik operator
obrabiaerek skrawających
Tychy, Zespół Szkół Nr 5 w Tychach,
Technikum nr 4, Budowlanka

I kolejna:

„Mój wybór kierunku w szkole średniej był ukierunkowany pasją, którą odkryłem na koniec szkoły podstawowej. Ojciec miał wtedy firmę transportową, w której zatrudniał w tym czasie Mechanika do napraw samochodów ciężarowych, który zaintrygował mnie mechaniką pojazdową. Z początku klasy pierwszej w szkole średniej już wiedziałem, że to jest dobry wybór oraz moja pasja, którą chce rozwijać”.

Szymon Jastrzębski, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik
pojazdów samochodowych
Technikum Nr 1 w Zespole Szkół Nr 1
w Sokołowie Podlaskim

Dla jednej z naszych rozmówczyń, uczennicy klasy II na kierunku Spedytor, wybór szkoły był efektem spotkania przedstawicieli szkoły średniej z uczniami szkoły podstawowej, jednak wybór ten nie był do końca trafiony. Jak mówi zawód spedytorki nie interesuje jej, a chciałaby pokierować swoją karierę w kierunku medycyny:

„Do podstawówki przyszły osoby z tej szkoły i zaciekawili mnie tym kierunkiem. Nie miałam planu i to mnie zainspirowało. Jednak nie jestem bardzo zadowolona, nauczyciele są w porządku, ale nie chcę być spedytorką – zawód mnie nie interesuje, logistyka, ucząc się, zauważyłam, że te zadania są trudne, analizy, logistyczne myślenie jest trudne. Teraz zainteresowała mnie medycyna. Chciałabym być ratownikiem medycznym, kuzynka jest pielęgniarką i mnie to zainteresowało. Chciałabym iść na studia medyczna, uczyć się biologii na studia”.

Wiktoria Pałęga, uczennica klasy II
Kierunek kształcenia: Spedytor
Zespół Szkół im. gen. Bema w
Zawierciu, Technikum

33. DORADZTWO ZAWODOWE I JEGO WPŁYW NA WYBÓR SZKOŁY I KIERUNKU KSZTAŁCENIA

Doradztwo zawodowe oceniane jest przez uczniów bardzo różnie. Jedni oceniają je raczej słabo, zarówno to w szkole podstawowej, jak i w szkole średniej. Jak mówią, to lekcje, *„na które nikomu nie chciało się chodzić, nieciekawe, nudne. Uniwersalny przedmiot, ale nie był atrakcyjnie prowadzony”.*

Inna opinia:

„Ani trochę, bardziej kierowałem się zdaniem znajomych, rodziców, Taty. W czasie doradztwa więcej mówili o liceach, nie mówili o manualnej pracy, o technikum. Mało było tego doradztwa zawodowego”.

I kolejna:

„Doradztwo zawodowe miałem w szkole podstawowej – pół roku – dowiedziałem się tylko tyle, że istnieje mapakarier”.

Są i tacy uczniowie, którzy **doceniają wartość dobrze prowadzonego doradztwa zawodowego** i jak mówią: *„pomogło ono w nakierowaniu na właściwą ścieżkę zawodową”.* Ci uczniowie oceniają takie doradztwo jako ciekawie prowadzone, gdzie można było poznać informacje z rynku pracy, i wiele fajnych dla nich ciekawostek.

„Dzięki doradztwu dowiedziałem się w ogóle o kierunku, doradca mi to uświadomił, bo wcześniej myślałem o informatyku, a tu jest konkretnie programista”.

Szczepan Szpilczyński, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik programista
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w
Gorzycach im por. Józefa Sarny

„Doradztwo zawodowe bardzo pomogło, Pani, która udzielała – zachęcała mnie do szkoły, nie widziałem do jakiej iść szkoły – wiedziałem jaki kierunek, ale nie wiedziałem, która szkoła”.

Adam Barylak, uczeń klasy V
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchoj Beskidzka

„Doradztwo zawodowe miało duży udział w szkole podstawowej przy wyborze kierunku, ponieważ pomogli każdemu z osobna zrozumieć i zobaczyć jak wygląda praca w tym kierunku, jaką wiedzę możemy przyswoić oraz jak ją możemy mądrze wykorzystać w przyszłości żebyśmy stworzyć swój własny biznes”.

Szymon Jastrzębski, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Technikum Nr 1 w Zespole Szkół Nr 1 w Sokołowie Podlaskim

Jak widać wiele w tym zakresie zależy od nauczyciela, który prowadzi doradztwo zawodowe, od form, jakie dobierze do realizacji zajęć i zaciekawienia młodych ludzi rynkiem pracy i przyszłością zawodową.

34. OCENA SZKOŁY I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Większość uczniów w wywiadach IDI potwierdziła, że są oni **zadowoleni z wyboru szkoły zawodowej jako szkoły średniej.**
Ich zdaniem to był dobry wybór.

Chwalą również jakość nauki.

Naukę w szkole uczniowie oceniają bardzo dobrze. Choć jak mówią, *„są czasem zgrzyty z nauczycielami, rzeczy, które nam się nie podobają, sprzeczki z nauczycielami, ale generalnie szkołę i naukę oceniam bardzo dobrze”.*

Nauczycieli oceniają dość dobrze, niektórych bardzo dobrze. Podkreślają jednak, *„że brakuje nauczycieli”.*

Kolejny nasz rozmówca, wskazuje, że bardzo mu się podobają nauczyciele w szkole, jak sam mówi: „*świetna kadra*”. Szczególnie, że są to **praktycy w swoim fachu**, którzy mogą przekazać uczniom praktyczną wiedzę prosto z rynku.

„Nasz nauczyciel informatyki to tak naprawdę programista, uczy nas przedmiotów zawodowych, masa wiedzy, zresztą to jest praktyk. Wygląda na to, że biorę z niego przykład, bo już pracuję w firmie programistycznej – rzeczy w szkole jednak nie są zgodne z tym, jak to teraz wygląda na rynku”.

Szczepan Szpilczyński, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik programista
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w
Gorzycach im por. Józefa Sarny

Uczniowie **doceniają i chwalą wszelkie inicjatywy, apele**, i inne działania organizowane w szkole. Jak mówią: „*uczestniczymy, pomagamy nauczycielom, dużo robimy, obsługujemy nagłośnienie, poświęcamy własny czas, wychodzimy z wieloma inicjatywami, które są realizowane*”.

Dobre przykłady

Świetny przykład inicjatywy uczniowskiej we współpracy z nauczycielami wskazał Jędrzej Wieteska z Technikum Samochodowe nr 7 im. Jerzego Wernera w Zespole Szkół Samochodowych w Łodzi:

Tak opisuje jedną z inicjatyw: *pomysł nadania imienia Jerzego Wernera – wymyślił to nasz nauczyciel – a Jerzy Werner to polski konstruktor ciężarówki Star 20, chcieliśmy go zdobyć, nawet w Muzeum w Starachowicach, gdzie były produkowane, stoją tylko repliki...*

I tak powstała zrzutka na Star 25 – nagrane piosenka w szkole i tak zebraliśmy 10 tys. zł i mieliśmy kupić Star 25. Okazało się w międzyczasie, że nasz nauczyciel z angielskiego w Piotrkowie Trybunalskim ma taką ciężarówkę, miał ją restaurować, ale ze względu na zawirowania zdrowotne nie mógł się tym zająć, więc my ją kupiliśmy. Zorganizowaliśmy dedykowaną lawetę – pojechaliśmy po Star 25 i przywieźliśmy. Oczywiście nauczyciele pomogli, bo całą akcję popierali i uczniowie i nauczyciele, zwłaszcza prowadzący kółko mechaniczne. Młodsze klasy będą miały co robić, do pospawania, silnik do remontu, jest co robić 😊

Infrastruktura w szkole oceniana jest również różnie. Jedni bardzo chwalą szkolne warsztaty, stacje diagnostyczne i zajęcia praktyczne pogłębiające umiejętności uczniów.

Inni mówią, że sprzęt „*nie jest zły*”, choć, kiedy odwiedzają szkoły w innych miastach widzą, że tam sprzęt jest dużo bardziej nowoczesny i daje uczniom znacznie większe możliwości.

Zawsze w wywiadzie uczniowie podkreślają wysoką **jakość praktyk zawodowych** i ich duży wpływ na rozwój ich umiejętności i podejście do danego zawodu.

Praktyki zawodowe uczniowie oceniają bardzo dobrze, niektórzy wręcz są zachwyceni faktem, że mieli kontakt z nowymi technologiami i dobrymi zespołami firm.

Pokazuje to jak wielkie możliwości daje szkoła zawodowa uczniom, którzy są chętni, zaangażowani i czerpią całymi garściami wiedzę i praktykę zgodną z pasjami i zainteresowaniami.

Jak mówi jeden z uczniów:

„Fantastycznie wspominam super praktyki, które miałem dosłownie na torze wyścigowym – brałem udział w evencie driftingowym – to były większe zawody, byłem w teamie, w parku maszyn, nawiązałem nowe kontakty. To była nagroda specjalna z Akademii Młodego Mechanika – są to zawody uczniów i mechaników zawodowych; Młody Mechanik Pojazdów Samochodowych, Elektromobilni, Młody lakiernik, Młody mechanik pojazdów ciężarowych, itd. Ja wygrałem w kategorii Młody Mechanik Pojazdów Samochodowych. U Kuby Przygońskiego czas nie miał znaczenia, dwa pytania i rozmowa (small talk); liczyła się wiedza i prezentacja – wygrałem te praktyki i czuję, że to duże wyróżnienie dla mnie”.

Jędrzej Wieteska, uczeń klasy V
kierunek: Technik pojazdów
samochodowych,
Technikum Samochodowe nr 7 im. Jerzego
Wernera w Zespole Szkół Samochodowych
w Łodzi

Jak mówi nasz kolejny rozmówca, **zajęcia praktyczne** to ogromna możliwość i bogate doświadczenie.

„Najbardziej podobało mi się w warsztacie, na stacji diagnozy pojazdów, ale też dwa staże, w których mogłem wziąć udział. Naprawdę nie ma czego się obawiać, a daje to niesamowite doświadczenia”.

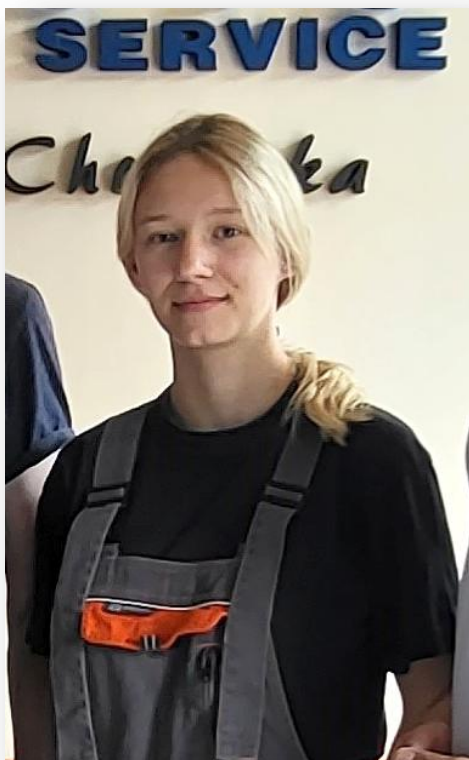
Kacper Michalski, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Centrum Kształcenia Zawodowego w Wysokiem Mazowieckiem; Technikum im. Armii Krajowej

Kolejnym przykładem dobrych praktyk zawodowych jest opinia Szczepana Szpilczyńskiego, ucznia IV klasy Technikum o kierunku Technik programista: *„w zakresie praktyk ze szkoły, odbyłem je w firmie Federal Mogul, gdzie skierowała mnie szkoła – już trenowałem jako programista w czasie wakacji - ścieżki dla maszyn CNC, język GCode dla maszyn – rozwój, oceniam pozytywnie, był to zakres związany bardziej z automatyzacją, robotyką i programowaniem, ale dzięki określonemu językowi, potrafiłem już obsługiwać maszyny”.*

Ma on już sprecyzowane konkretne plany co do swojej kariery zawodowej: *„Teraz już programuję oprogramowanie, zależałoby mi na tym, żeby praca była zdalna, np. mógłbym zdalnie produkować linie technologiczne. Właściwie jestem otwarty na fabrykę, ale musiałaby być odpowiednia kadra, ludzie i wynagrodzenie. Już wiem, że współpracownicy i kierownicy są bardzo ważni”.*

Kolejny nasz rozmówca, uczeń V klasy kierunku Technik informatyk wskazuje, że *„czuję się przygotowany na niższym szczeblu, musiałbym więcej zainwestować siebie i czasu. Praktyki odbyłem w ING Bank Śląski, gdzie miałem odpowiedzialność za sprzęt pracowników w banku, zobaczyłem jak wygląda praca w banku, praca menedżera, ale nie ukrywam, że chciałbym więcej różnorodności, więc wiem, że jeszcze muszę się uczyć”.*

Podobnie wysoko szkołę i praktyki ocenia Zuzanna Włusek, uczennica klasy II na kierunku Mechanik pojazdów samochodowych w Zespole Szkół im. Bema, Zawiercie, Szkoła Branżowa I stopnia. Jak mówi:

„Wszystko jest bardzo w porządku; w sali mamy połowę auta postawionego, na korytarzu silniki zrobione przez uczniów, czy absolwentów; jest na co zerknąć podczas sprawdzianu, czy lekcji 😊

Praktyki – mam cały czas praktyki, od pierwszej klasy, 2 dni w firmie, 3 w szkole. Aktualnie mam praktyki u Pana Cholewki w Zawierciu, Speed Serwis, bardzo mi się tam podoba, załoga jest wyśmienita, jest co robić. Oceniam 10 na 10”.

Jak argumentuje dalej:

„Na początku – pierwsza klasa – można było trochę popatrzeć, podać narzędzia. Teraz już normalnie pracujemy przy autach.

Wygrałam konkurs i byłam na stażu (był płatny) – przez miesiąc byłam sama na firmie i pracowałam na autach, robiłam auta, i wszystko było dobrze, więc chyba czegoś się nauczyłam... Idzie się czegoś nauczyć.

Miałam być gdzie indziej na stażu, ale tam nie chcieli mnie do aut dopuścić, a tutaj się dodzwoniłam, zapytałam i mogłam już robić naprawę dużo rzeczy. Uczyć się.

W zakresie praktyk szkolnych zmieniamy firmy, szkoła dobrała te firmy, ale tutaj muszę przyznać, że naprawdę jestem zadowolona z praktyk u Pana Cholewki, Speed Serwis w Zawierciu”.

Dobrze również uczniowie oceniają rozwój szkoły oraz sposób prowadzenia przedmiotów zawodowych:

„Poziom przedmiotów zawodowych jest bardzo wysoki, 2 lata temu pisaliśmy egzamin zawodowy – z naszej klasy wszyscy zdali egzamin teoretyczny, na praktycznym niestety dwie osoby poniosły porażki – praktyka, żeby zaliczyć – 75%. Ale to i tak dobry wynik.

Program w szkole – jest atrakcyjny, warsztaty szkolne, na których pracujemy rozwijają się coraz bardziej, pojawiły się nowe narzędzia. Ja jestem zadowolony, że szkoła się rozwija”.

Adam Barylak, uczeń klasy V
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchoj Beskidzka

Cenne są dla uczniów również **staże** oraz **wszelkie projekty** prowadzone w szkole w ramach Erasmus-a.

„Dzięki dobrym stopniom i zachowaniu, wziąłem udział w Programie Erasmus+ i odbyłem zagraniczny staż w Grenadzie w Hiszpanii, który trwał 3 tygodnie. Mieszkalem tam w akademiku, poznałem ich styl pracy w warsztacie samochodowym i przede wszystkim poznałem nowych ludzi. Jeśli chodzi o moje umiejętności techniczne, zostałem doceniony i bez trudu sobie radziłem. Drugi staż, który dał mi dużo praktyki, to były 3 tygodnie w Białymstoku w salonie i warsztacie Audi”.

Kacper Michalski, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Centrum Kształcenia Zawodowego w Wysokiem Mazowieckiem; Technikum im. Armii Krajowej

Ważne zdaniem uczniów jest podejście do nauki, zaangażowanie oraz świadomość własnego rozwoju.

Dobre przykłady

Tak naprawdę najważniejsi są uczniowie, nauczyciele i dodatkowe zajęcia. Możliwość zaangażowania się w życie szkolne i pozaszkolne, w naszej szkole nauczyciel jest przewodnikiem, a nie „władcą” i daje możliwość rozwoju. I tak na przykład dzięki szkole byłem wolontariuszem na Talent Days na Targach Pracy – zaproszenie było od nauczyciela, a inicjatywa zewnętrzna. Bardzo cieszę się, że mogłem wziąć w niej udział. Doceniam różne dodatkowe kursy, czy materiały z przedmiotów zawodowych.

Szkola dała możliwości poszerzania horyzontów, w tym rozwoju kompetencji miękkich. Dla mnie są one bardzo ważne.

Kacper Michalski, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Centrum Kształcenia Zawodowego w Wysokiem Mazowieckiem; Technikum im. Armii Krajowej

Słusznie wskazuje jedna z rozmówczyń badań jakościowych, uczennica klasy II na kierunku Mechanik pojazdów samochodowych, że *„jeśli ktoś się stara, to naprawdę jest dobrze w szkole; jeśli nauczysz się z książki, słuchasz nauczyciela, poradzisz sobie na warsztacie. Jak się ogarnia temat, to jest dobrze”.*

Potwierdza to nasz kolejny rozmówca, uczeń klasy V na kierunku Technik pojazdów samochodowych, który mówi, że praca i zaangażowanie procentują, a wybór technikum to był bardzo dobry wybór. Jak argumentuje:

„Los sam zdecydował, żebym poszedł do tej szkoły, dzięki tej szkole i wysokim stopniom z przedmiotów zawodowych, dużo zawdzięczam szkole – 18 000,00 zł – tyle otrzymałem na kursy zawodowe. Praca i zaangażowanie procentują, gdyż benefity nie są dla wszystkich, mają znaczenie stopnie. Co zyskałem?

Kategoria C i kwalifikacja wstępna – przewóz rzeczy, kategoria B (był to wymóg w szkole), spawalnictwo (ze środków UE). Dla mnie te zawody i kwalifikacje dużo znaczą”.

Adam Barylak, uczeń klasy V
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchoj Beskidzka

Niektórzy uczniowie już na etapie edukacji rozpoczęli swoją pierwszą pracę.

Dobre przykłady

Jeden z uczniów już w IV klasie technikum pracuje jako programista.

To, że już pracuję zawdzięczam temu, że wcześniej zacząłem programować, w wakacje podjąłem pracę zdalną, i właściwie chociaż na stanowisku Junior, ale mam już tytuł Inżynier oprogramowania. Uwielbiam technologię i elektronikę, motoryzację zresztą też.

Zajmuje to dużo czasu, ale godzę pracę ze szkołą; jest ciężko, ale się rozwijam, kocham to robić. Zresztą nasz nauczyciel też uczy w szkole, pracuje i ma swoje biznesy – to dla mnie motywacja do dalszej nauki i rozwoju.

Szczepan Szpilczyński, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik programista
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Gorzycach im por. Józefa Sarny

Elementy, jakie w szkole uczniowie ocenili negatywnie to:

- Braki kadrowe wśród nauczycieli
- Niechęć uczniów do nauki
- Niska frekwencja na lekcjach
- Przemoc psychiczna wśród uczniów, przyzwolenie na wyzwiska i wyśmiewanie

- Słaby program nauczania, wymagający bardziej zaawansowanych treści, które odpowiadają realiom i aktualnym trendom na rynku „niezbędne są języki programowania, środowisko, obycie, angielski”
- Brak chętnych uczniów na nowe kierunki kształcenia
- Brak funduszy na dodatkowe uprawnienia, które uczniowie chętnie by zdobywali jak np. prawo jazdy kat. C.

Brakuje „chęci na kierunki... Brakuje chętnych, więc kierunki nie są uruchamiane. Młodzi mają perspektywę, żeby wyjechać, a nie uczyć się”.

Negatywne przykłady

To, na co należy zwrócić uwagę, a co zaburza jakość nauki w szkołach zawodowych, zdaniem naszych niektórych rozmówców, to **niska frekwencja na lekcjach i niechęć części uczniów do nauki**. Ale to również **braki kadrowe wśród nauczycieli**.

Tak naprawdę trzeba też powiedzieć o tym, że na tych zajęciach jest mała frekwencja, bo uczniom nie chce się przychodzić, mieszają się grupy, po prostu są problemy z frekwencją – jest wiele osób, którym się nie chce... Wychodzą palić i nie wracają. Nie chce im się chodzić na w-f, na 7 rano w poniedziałek, a przecież tyle mówi się o tym, że w-f w szkole to pilnowanie zdrowia. Ale jeśli wystarczy 50% frekwencji, żeby zaliczyć przedmiot, wiele młodych osób idzie w minimum...

Także generalnie jestem zadowolony, jedynie muszę jeszcze zwrócić uwagę na problem z matematyką. Nie mamy nauczyciela – jest tylko dochodzący nauczyciel – a to jest klasa rozszerzona, a my jesteśmy połączeni z inną klasą.

Negatywne przykłady

Jeden z uczniów, przy okazji mowy o kompetencjach osobistych - zwraca uwagę na ważny aspekt współpracy w szkole, **przemoc psychiczną** w postaci **wyzwisk i wyśmiewania**.

... mamy ten problem pokolenia Z – ktoś coś źle powie na forum klasy, od razu cała klasa go wyśmiewa..... Na forum klasy nie ma prawa do pomyłki.
W małych grupkach tak, można się pomylić, ale przy nauczycielu wyśmiewają.

W szkole generalnie na pozostałych lekcjach jest takie nastawienie, żeby dokuczyć, prześladowanie – przemoc rówieśnicza, to dzieje się u nas w szkole. Lubią wykorzystać słabszych.

35. KOMPETENCJE MIĘKKIE I NAUKA JĘZYKA OBCEGO W SZKOLE

Jak podkreślają niektórzy uczniowie bardzo świadomie podchodzący do własnych umiejętności, **kompetencje osobiste wynosi się z domu i z pracy nad sobą.**

Szkoła pomaga, daje wsparcie i bodźce.

W rozwoju kompetencji miękkich pomagają projekty i wszelkie działania realizowane przez szkołę, w których uczniowie mogą brać udział. Jak wskazuje jeden z uczniów, Jędrzej Wieteska:

„Szkoła dała bodziec – np. do ładnego wypowiadania się – kiedy zostałem wybrany jako przewodniczący szkoły. Zostałem nominowany. Ta działalność daje mi bardzo dużo. W podstawówce nie byłem tak może odważny i towarzyski”.

„Na pewno będę wspominał uroczystość nadania imienia naszej szkole – była to okazja do poznania nowych ludzi i wzięcia udziału w uroczystości, gdzie byli starsi nauczyciele, przedstawiciele instytucji, w tym księża, a co najważniejsze – syn Jerzego Wernera – Jerzy Werner z córką Anitą Werner – to Ona przywiozła do naszej szkoły Tatę i brata, naprawdę ciepło ich przyjęliśmy, to było dla nas niezwykle ważne wydarzenie – gościć rodzinę polskiego konstruktora”.

Są szkoły, w których praktykuje się prace projektowe, a ich efekty prezentuje się podczas prezentacji, są jednak i takie, gdzie tej pracy projektowej w ogóle nie ma.

Z kolei bardzo doceniają uczniowie możliwość **nauki języka angielskiego**, który jest pomocny chociażby w trakcie udziału w projekcie Erasmus.

„Angielski/niemiecki. Mam rozszerzony angielski, jestem zadowolony, lubię angielski i porozumiewanie się. Niemiecki nie jest aż taki potrzebny. Maszyny – wszystko jest po angielsku”.

Bartosz Raczek, uczeń klasy II
Kierunek kształcenia: Mechanik
obrabiarek CNC
Tychy, ZS 5, Budowlanka, Technikum

Kolejna opinia uczennicy: *„Język obcy – ja średnio radzę sobie z językiem angielskim, ale nie krytykuję się, w szkole jest bardzo dobry poziom; a ja nie czuję się dobrze z tym językiem. W pracy będzie potrzebny, nie wszystko jest po polsku, nie wszystko jest produkowane w Polsce. Nie wiem, czy mamy branżową naukę języka... Hmm... Mamy nową nauczycielkę, powtarzamy jeszcze pierwszą klasą – to jest bardziej język angielski ogólny”.*

Dobrze prowadzone lekcje języka angielskiego nie są jednak praktyką we wszystkich szkołach, bo jak podkreśla jeden z uczniów z kierunku Technik informatyk, niefortunnie brakowało nauczyciela od języka obcego zawodowego.

Inny z kolei uczeń technikum wskazuje, że *„języka obcego zawodowego nie ma. Jedynie nauczyciel zawodowy zwraca uwagę na stosowanie tego języka zawodowego. Tylko język angielski i niemiecki ogólny”*.

Kompetencje miękkie to jednak temat, który zdaniem niektórych uczniów w szkole nie istnieje.

Jak mówi jeden z nich: *„Tak naprawdę brakuje dobrej, porządnej komunikacji, umiejętności wypowiadania się. Sam nad tym pracuję, ale to jest trudne. Brakuje mi kompetencji miękkich. Uważam za bardzo potrzebne – komunikację w zespole, czy zarządzanie zespołem w razie awansu, chcę do tego dążyć. Biznes wymaga kompetencji miękkich”*.

Uczeń ten rozwija swoje kompetencje miękkie dzięki pracy zawodowej: *„W pracy mamy spotkania on-line z zespołem w celu omówienia problemów – to tak naprawdę pozwala mi rozwijać moje zdolności komunikacyjne”. Mam tzw. lightning talk – czyli szybkie przedstawienie tematu, żeby szybko podzielić się wiedzą z zespołem. Po pandemii tym bardziej patrzymy na to, że chcemy dyskutować, komunikować się”*.

36. PRZYGOTOWANIE UCZNIÓW DO PRACY W ZAWODZIE

Jak wskazują uczniowie, **czują się oni dobrze przygotowani do pracy w zawodzie**. Szkoła daje im możliwości praktycznej nauki w dobrze wyposażonych warsztatach, a nauczyciele przekazują wiele ciekawych treści.

Dużą rolę w opinii uczniów, odgrywa również ich własna determinacja i praca, jaką sami wykonali w szkole, zaangażowanie, chęci i systematyczna praca od podstaw.

To co niektórzy uczniowie chcieliby nadrobić po skończeniu szkoły, to wszelkie **kursy i szkolenia przygotowujące do pracy w zawodzie**, bo jak mówi jeden z uczniów:

„Jestem przygotowany, żeby już pójść do pracy programistycznej, ale jeszcze potrzebuję kursów, bo technologie uczone w szkole są do tyłu - wynika to z podstawy programowej. Sprzęt jest nowoczesny, robimy nowe rzeczy, ale jeszcze nie wystarczające na potrzeby rynkowe”.

Szczepan Szpilczyński, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik programista
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w
Gorzycach im por. Józefa Sarny

Z punktu widzenia uczennicy z kierunku Mechanik pojazdów samochodowych, czuje się ona przygotowana do pracy w zawodzie, choć jak wskazuje nie umie jeszcze wszystkiego.

Co warto podkreślić: *„Jako dziewczyna nie rozumiem wszystkiego od początku, jak chłopaki”. Ale jak się nauczy się, jest się kumatym, poczyta się w internecie, to ogarnie się samemu. Z mojej perspektywy chłopcy mają to od początku we krwi, szybciej to podłapują, czuję, że oni wiedzą więcej”.*

Uczniowie w większości przypadków są zadowoleni z tego, jak szkoła przygotowuje ich do pracy w zawodzie. Zwracają jednak uwagę na problem z **kadrą nauczycieli**: *„chciałbym zwrócić uwagę na deficyt nauczycieli, dobrych nauczycieli, młodych nie ma, starsi już wypaleni zawodowo, nie chcą iść za taką pensją”.*

37. PLANY UCZNIÓW CO DO DALSZEJ NAUKI

Studia nie są dla niektórych uczniów szkół zawodowych planem na przyszłość.

Raczej nie są oni skłonni, żeby po szkole zawodowej uczyć się dalej, niektórzy uważają to za stratę czasu, chcą od razu po szkole pracować w swoim wyuczonym zawodzie. Co bardzo pozytywne, mają oni swój konkretny plan i konkretne cele, które wiążą się również z otwarciem własnej działalności gospodarczej.

„Co do studiów – nie wiem, raczej nie, uważam je za stratę czasu, chcę już pracować, będę szukać pracy. Już mógłbym pracować jako Mechanik, choć wiadomo, że chciałbym być Mistrzem warsztatu, ale na to trzeba czasu. Mógłbym zostać diagnostą – zrobić kurs na diagnostę, ale tak naprawdę chciałbym pracować jako mechanik na swoim, przy czym nie chcę całe życie pracować fizycznie, chciałby być właścicielem tego warsztatu”.

Jędrzej Wieteska, uczeń klasy V
kierunek: Technik pojazdów samochodowych,
Technikum Samochodowe nr 7 im. Jerzego
Wernera w Zespole Szkół Samochodowych w
Łodzi

Niektórzy uczniowie nie wiedzą jeszcze co będą robić, chcą skupić się na maturze i egzaminie zawodowym.

Są i tacy uczniowie, którzy po skończeniu szkoły chcą iść na studia wyższe np. w kierunku mechaniki maszyn, czy technologia chemiczna.

Inny nasz rozmówca uczeń technikum o kierunku programista, również planuje iść na studia, jak mówi: *jestem ambitny, chcę studiować, a właściwie pracować i studiować, a następnie założyć własny biznes.*

Jeszcze inny, uczeń technikum na kierunku Technik pojazdów samochodowych, chce studiować, jednak obawia się o zdanie matury i planuje iść do pracy po szkole, choć planów co do studiów nie porzuca.

„Po Technikum chcę iść do pracy. Chyba, że wyjdzie dobrze matura – iść do Straży Pożarnej, a konkretnie na studia do Szkoły Głównej Straży Pożarniczych w Warszawie”.

Adam Barylak, uczeń klasy V
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchoj Beskidzka

Jak podkreślają uczniowie ważne są dla nich dodatkowe kursy i certyfikaty i z pewnością będą je chcieli zdobywać po skończeniu szkoły średniej.

38. PRZYSZŁOŚĆ ZAWODOWA UCZNIÓW A BRANŻA MOTORYZACYJNA

Uczniowie z kierunków stricte związanych z motoryzacją, istotnie wiążą swoją przyszłość z tym właśnie sektorem.

Uczniowie z kierunków innych, ale dedykowanych branży motoryzacyjnej nie myślą o motoryzacji jako głównym wyborze swojej ścieżki zawodowej.

Zwykle uczniowie klas V z kierunków stricte motoryzacyjnych wiążą swoją przyszłość z motoryzacją, niektórzy mają już jakieś pomysły na swoją karierę, w czym bardzo pomogły praktyki zawodowe.

Jeden z uczniów zastanawia się nad pracą w charakterze dziennikarza motoryzacyjnego, która to praca zakiełkowała w nim właśnie po odbyciu wartościowych praktyk zawodowych u Jakuba Przygońskiego, kierowcy rajdowego.

Jak sam mówi uczeń Jędrzej Wieteska:

„Tak, na pewno motoryzacja, ale nie mam jeszcze pomysłu, chociaż uwzględniając to, że lubię mówić - może dziennikarz motoryzacyjny? Po praktykach u Kubie Przygońskiego udzieliłem kilku wywiadów do telewizji i radia 😊

<https://mistrzostwamechanikow.pl/v8team/>

Gdzieś tam usłyszałem, że mają na mnie jakieś plany związane z telewizją motoryzacyjną, więc może jednak”.

Jak mówi nasz uczeń w wywiadzie: „...*ważne są kursy uniwersalne / zarządzanie /praca z ludźmi / relacje międzyludzkie. A w kierunku pracy mechanika – im więcej potrafię, doświadczyć, mam większą wiedzę – tym lepiej. Może zainteresowałyby mnie kursy lakiernicze. W zawodzie mechanika boję się tej hierarchii i czekania na możliwość awansu*”.

Inny uczeń z kolei już w klasie IV planuje swoją karierę w motoryzacji poprzez założenie własnego warsztatu naprawy samochodów. W dalszej perspektywie planuje rozwój specjalizacji o naprawę samochodów elektrycznych, co miał okazję obserwować w Hiszpanii podczas stażu z projektu Erasmus.

Podobnie, swoją przyszłość z motoryzacją wiąże uczennica klasy Mechanik pojazdów samochodowych. I jak sama mówi: „*Na pewno tak. Chciałabym otworzyć swój warsztat samochodowy i naprawiać różnego typu samochody; nie przekonują mnie hybrydy i elektryki, ale technologia się rozwija, trzeba za nią podążać*”.

I jak mówi dalej:

„Chciałabym też prowadzić ciężarówkę, to jedno z moich marzeń, ale to później. Prawo jazdy w szkole jest tylko na samochód osobowy i motocykl i to jest fundowane przez szkołę – już robię; jeśli ma się takie możliwości, to warto zrobić”.

Zuzanna Włusek, uczennica klasy II
Kierunek kształcenia: Mechanik pojazdów samochodowych
Zespół Szkół im. Bema, Zawiercie, Szkoła Branżowa I stopnia Szkoła Mechaniczna

Inna opinia:

„Moją przyszłość planuję wiązać z swoim kierunkiem kształcenia, ponieważ w przyszłości po przepracowaniu kilku lat jako mechanik i w późniejszym czasie pracy na stanowisku zarządcy warsztatu i nabraniu niezbędnej wiedzy do otworzenia swojej działalności; chcę otworzyć swój własny biznes motoryzacyjny”.

Szymon Jastrzębski, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik pojazdów samochodowych
Technikum Nr 1 w Zespole Szkół Nr 1 w Sokołowie Podlaskim

I kolejna:

„Nie jestem ukierunkowany na żaden zawód, musi wiązać się z samochodami – tak czuję; praktyki pokazały, że nie chciałbym pracować w teamie zawodników, wolałbym pracować w zaplanowany sposób. W teamie wyścigowym praca jest męcząca, wszystko musi być zrobione na wczoraj, fajnie odwiedzić, ale nie na co dzień”.

Jędrzej Wieteska, uczeń klasy V
kierunek: Technik pojazdów samochodowych,
Technikum Samochodowe nr 7 im. Jerzego
Wernera w Zespole Szkół Samochodowych w
Łodzi

Są jednak uczniowie, którym trudno na tym etapie stwierdzić, gdzie chcieliby pracować. Jak mówią: *„mam dość mocny mętlik w głowie”*.

Inaczej sytuacja wygląda w przypadku uczniów z kierunków dedykowanych branży motoryzacyjnej, ale nie związanej ściśle z motoryzacją. Tutaj wybór motoryzacji nie jest tak oczywisty. Czasem w ogóle nie jest brany pod uwagę.

Nasz rozmówca, uczeń z kierunku Technik programista, chce po prostu pracować jako programista. Nie zawęża swojej przyszłości wokół jednej konkretnej branży, choć mówi również o motoryzacji.

„Nie jestem pewien, ale wiem, że z programowaniem, żeby się rozwijać, prowadzić świetny produkt; aby produkt wspomagał ludzi. Tak – chciałbym pomagać. Przykładowo w motoryzacji – żeby układy pokładowe były wygodne dla człowieka – tym mógłbym się zająć. Motywują mnie małe rzeczy”.

Szczepan Szpilczyński, uczeń klasy IV
Kierunek kształcenia: Technik programista
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w
Gorzycach im por. Józefa Sarny

Przykład ucznia z klasy informatycznej wskazuje z kolei, że w ogóle nie myśli on o pracy w branży motoryzacyjnej.

Jak mówi: *„Absolutnie nie, nie interesuje się, o aucie wiem tyle, że jeździ 😊 Tyle co do prawo jazdy”.*

39. UMIEJĘTNOŚCI, JAKIE UCZNIOWIE CHCIELIBY ROZWIJAĆ

W tej dyskusji zapytaliśmy uczniów, co to jest dla nich dobra praca? I jakie umiejętności chcieliby rozwijać, aby lepiej przygotować się do wejścia na rynek pracy?

Dobra praca – w opinii jednego z uczniów – *„to taka, gdzie się dużo zarabia; najlepiej połączyć pasję z pracą, ale z czasem przestajemy się pasjonować. Chciałbym, żeby praca była przyjemna, kreatywna i dawała kontakt z drugim człowiekiem i oczywiście, żeby była dobrze płatna. Ważne są dla mnie następujące umiejętności – komunikacja z ludźmi, współpraca z ludźmi, przywództwo, bycie liderem, mam nadzieję, że w przyszłości będę w stanie być szefem działu, czy firmy, może własnej firmy, więc chcę poszerzać horyzonty w nauce i pierwszej pracy – mogę na początku pracować nie tylko jako informatyk, mogę pracować w sklepie z odzieżą, czy jako barman – zależy mi na zdobyciu wachlarza doświadczeń”.*

Umiejętności z kolei, jakie uczniowie chcieliby rozwijać to: *„Fachowe, naprawa awarii, usterek; kompetencje miękkie – chciałabym je rozwijać / praca z klientem. Język angielski na pewno”.*

Inna opinia:

„Wysokie umiejętności fizyczne, myślenie matematyczne, lubię angielski. Zależy mi na dobrej pracy, czyli dobrze płatnej”.

I kolejna:

„Wytrzymałość psychiczną, jeśli ktoś nie zauważy u niego problemu, ktoś sobie z nim poradzi, dzisiaj funkcjonuje ogromna znieczulica społeczna.

Chciałbym też rozwijać samodzielność, kreatywność, umiejętność logicznego myślenia; uczymy się pod wypełnienie testu, kwadracika na egzaminie i może po to, żeby zdać na maturze. Sama teoria i testy.

Tylko te kierunki zawodowe są konkretne, ciekawe – to uczy samodzielnego myślenia”.

„Nie wiem. Chciałabym pomagać ludziom. Będzie w szkole wolontariat – zbiórki dla osób biednych, na pewno się w to włączę.

Teraz: ważna jest dla mnie super koncentracja, szybko łapię tematy. To mi wychodzi. W podstawówce ważne były dla mnie zajęcia sportowe – biegi”.

40. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ JAKOŚCIOWYCH I WNIOSKI

Z badań jakościowych wśród uczniów płyną następujące wnioski:

Uczniowie wybrali typ szkoły i kierunek kształcenia ze względu na swoje zainteresowania i pasje. Pasje te zwykle wynikają z tradycji rodzinnych. Kierowali się również bliskością od miejsca zamieszkania.

Konkretną placówkę natomiast wybierali losowo, przez przypadek lub po spotkaniu z przedstawicielami szkoły i poprzez udział w Dniach Otwartych szkoły.

Uczniowie są zadowoleni z wyboru szkoły zawodowej, uważają, że to był bardzo dobry wybór i przepustka do dobrej pracy i dobrze płatnej pracy. Jedynie jedna osoba wskazała, że nie interesuje jej już zawód, którego się uczy, a swoją przyszłość kieruje w stronę medycyny.

Doradztwo zawodowe w szkole podstawowej pomogło niektórym uczniom w wyborze szkoły i kierunku kształcenia i to doradztwo jest dobrze oceniane. Byli jednak uczniowie, którzy uważają, że lekcje te były nudne, źle prowadzone i nie miały żadnego wpływu na ich wybory co do typu szkoły czy kierunku kształcenia.

Uczniowie bardzo pozytywnie oceniają swoje placówki, nauczycieli, szczególnie tych praktyków w swoim fachu, sprzęt w szkole oraz dostępne maszyny i urządzenia. Chwalą również praktyki zawodowe, które pozwalają im zdobywać niezbędne doświadczenie.

Jak sami uczniowie przyznają, to jak odbierają szkołę i jakość edukacji w dużej mierze zależy od ich świadomości, podejścia do nauki, zaangażowania i chęci. Naszymi rozmówcami w badaniach jakościowych byli bardzo świadomi uczniowie, dbający o swoją edukację i bardzo poważnie podchodzący do swojej przyszłości zawodowej.

Bardzo cenne są dla uczniów wszelkie inicjatywy w szkole, realizowane projekty i przedsięwzięcia, w których mogą brać udział i rozwijać swoje kompetencje oraz zdobywać wiedzę i doświadczenie. Podczas wywiadów padły doskonałe przykłady inicjatyw, rozwijających i prestiżowych praktyk zawodowych czy dość wysokich stypendiów, które uczeń mógł wydać na kursy i szkolenia. Mielśmy również przykład ucznia, który już w IV klasie technikum pracuje w swoim zawodzie jako programista, godząc naukę z pracą, a motywuje go do takiego rozwiązania nauczyciel, który również godzi pracę dydaktyczną z prowadzeniem własnego biznesu.

Udział w projektach czy różnych przedsięwzięciach to dla uczniów możliwość rozwijania kompetencji miękkich, które oceniają w szkole bardzo różnie. Niektórzy chwalą nauczycieli za takie prowadzenie zajęć, które faktycznie stawia na kompetencje osobiste, ale byli i tacy, którzy uważają, że kompetencje miękkie w szkole nie istnieją, a jedyną możliwością ich rozwijania są praktyki lub praca zawodowa. Podobnie różnie oceniają możliwość nauki języka obcego zawodowego. W niektórych szkołach nie ma takiej możliwości z powodu braku nauczyciela, w innych prowadzone są takie lekcje na dość wysokim poziomie. Wszystko zależy od kadry dydaktycznej, podobnie jak w przypadku innych przedmiotów.

Słusznie nasi rozmówcy przyznali, że kompetencje miękkie wynosi się z domu, szkoła może pomagać je szlifować, inspirować, wspierać.

Uczniowie czują się dobrze przygotowani do pracy w zawodzie, którego się uczą. Ich zdaniem, wiele dała szkoła, ale przede wszystkim ich świadomość rozwoju, chęci i zaangażowanie.

Wielu uczniów wiąże swoją przyszłość z motoryzacją. Wyjątkiem był uczeń z kierunku informatycznego, który w ogóle nie myślał, że jest to dla niego jakikolwiek kierunek przyszłej pracy zawodowej.

Niektórzy uczniowie chcą uczyć się dalej po skończeniu szkoły i godzić pracę ze studiami, ale są i tacy, dla których studia to strata czasu, chcą oni znaleźć pracę lub założyć własny warsztat samochodowy.

Podczas wywiadów uczniowie wskazali również elementy edukacji, które im się nie podobają lub ograniczają ich skuteczną naukę i były to: braki kadrowe wśród nauczycieli, przez co niektóre przedmioty nie mogły być prowadzone; niechęć ich kolegów do nauki i duża absencja uczniów podczas zajęć; przemoc psychiczna wśród uczniów w postaci wyzywek i braku przyzwolenia na popełnianie błędów; słaby program nauczania nie odpowiadający realiom rynku pracy; brak funduszy w szkole na uprawnienia, które uczniowie chcieliby zdobywać, aby lepiej spełniać wymagania rynku pracy.

Niezbędne zmiany w systemie edukacji to:

- Kadra dydaktyczna, która umożliwi skuteczne prowadzenie zajęć
- Program nauczania dostosowany do realiów rynku pracy
- Skuteczne doradztwo zawodowe
- Działania motywujące uczniów do nauki, wysokiej frekwencji i zaangażowania
- Działania zapobiegające przemocy psychicznej wśród uczniów
- Przyzwolenie na popełnianie błędów
- Zwrócenie uwagi na kompetencje miękkie i język obcy zawodowy.

41. WNIOSKI Z CAŁEGO BADANIA

Badanie to było bardzo ważnym elementem uzupełniającym wyniki badań w ramach działania Rady ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności).

Badanie było bardzo dobrze odbierane przez dyrektorów szkół i nauczycieli, ale i przez samych uczniów, którzy doceniali możliwość wyrażenia swojej opinii co do jakości edukacji zawodowej.

Badanie pokazało wiele ważnych zagadnień z punktu widzenia młodego pokolenia, które niedługo wejdzie na rynek pracy. Dla lepszego przygotowania przyszłych kadr dla motoryzacji niezbędne są następujące usprawnienia kształcenia zawodowego:

- **Promocja kształcenia zawodowego** wśród młodych ludzi i rodziców jako edukacji dużych możliwości i szans na dobrą pracę
- **Zapewnienie kadry dydaktycznej**, która umożliwia skuteczne prowadzenie zajęć
- Bardziej precyzyjna **rekrutacja do szkół zawodowych**, aby wyeliminować uczniów z przypadku i zwiększyć odsetek uczniów zainteresowanych pracą w zawodzie
- Skuteczne **doradztwo zawodowe** w szkole podstawowej, zwrócenie większej uwagi na testy predyspozycji zawodowych
- **Promocja sektora motoryzacyjnego** w szkołach zawodowych szczególnie na tych kierunkach, które nie są ściśle związane z motoryzacją, a dedykowane tej branży, żeby przekonać uczniów, że mają szanse na dobrą pracę właśnie w motoryzacji
- **Nowoczesne technologie w miarę możliwości są niezbędne w szkole**, pracodawcy nie zapewniają dostępu do nowoczesnych technologii, do których dostęp na praktykach ma tylko 13% uczniów
- Poprawa dostępności w szkołach do **nowych trendów w motoryzacji**
- Poprawa jakości **podręczników i skryptów** do nauki zawodu
- **Program nauczania** dostosowany do realiów rynku pracy
- Większe **dofinansowanie szkół** w zakresie rozwoju kwalifikacji zawodowych uczniów takich jak: prawo jazdy, kursy i szkolenia, staże u pracodawcy czy uprawnienia SEP
- Działania **motywujące uczniów do nauki**, wysokiej frekwencji i zaangażowania
- **Położenie nacisku** na wiedzę teoretyczną, umiejętności praktyczne, język obcy zawodowy, kompetencje miękkie i ogólne przygotowanie do zawodu
- Działania zapobiegające **przemocy psychicznej** wśród uczniów
- Przyzwolenie na popełnianie błędów.

Wnioski i uzasadnienie ich wdrożenia

Lp.	Wnioski	Uzasadnienie
1.	Promocja kształcenia zawodowego wśród młodych ludzi i rodziców jako edukacji dużych możliwości i szans na dobrą pracę.	Obecnie 1/3 uczniów w szkołach zawodowych to uczniowie „z przypadku”, którzy nie wiążą swojej przyszłości z zawodem, którego się uczą. Wielu z nich to uczniowie zdemotywowani do nauki i do chodzenia do szkoły. Promocja kształcenia zawodowego ma w dłuższej perspektywie przyciągnąć uczniów z pasją, uczniów z dobrymi ocenami, którzy kładą duży nacisk na naukę i są zmotywowani do rozwijania swoich kompetencji zawodowych.
2.	Precyzyjna rekrutacja do szkół zawodowych.	Wyniki badania pokazują, że jeżeli uczniowie idą do szkoły zawodowej z pasji, jest bardziej prawdopodobne, że będą pracowali w tym zawodzie. Odpowiednia rekrutacja uczniów pomoże wyeliminować uczniów z przypadku i zwiększyć odsetek uczniów zainteresowanych pracą w zawodzie.
3.	Zapewnienie kadry dydaktycznej, która umożliwia skuteczne prowadzenie zajęć.	Jak pokazały wyniki badania, są szkoły, gdzie uczniowie nie mają planowych lekcji z określonych przedmiotów z powodu braku nauczycieli. Czasem lekcje prowadzą nauczyciele z przypadku, którzy akurat mieli wolne godziny. Nie są to lekcje odpowiedniej jakości, traci na tym jakość kształcenia. Ważne, aby przyciągać do szkół praktyków, nauczycieli z pasją, bo tacy mogą skutecznie zarażać młodzież pasją do zawodu i do nauki.
4.	Skuteczne doradztwo zawodowe w szkole podstawowej, zwrócenie większej uwagi na testy predyspozycji zawodowych.	Doradztwo zawodowe jest skuteczne jedynie dla 4,8% uczniów. Jedynie 22,1% uczniów wskazuje, że doradztwo zawodowe miało jakikolwiek wpływ na ich decyzje co do wyboru szkoły i kierunku kształcenia, w tym: tylko 4,8% mówi, że doradztwo to bardzo im pomogło. Niemal połowa uczniów, którzy robią testy predyspozycji zawodowych lub testy osobowości oceniają je jako mało przydatne. I tu pojawia się pytanie, z czego to wynika?
5.	Promocja sektora motoryzacyjnego w szkołach zawodowych szczególnie na tych kierunkach, które nie są ściśle związane z motoryzacją, a dedykowane tej branży, żeby przekonać uczniów, że mają szanse na dobrą pracę właśnie w motoryzacji.	Badanie pokazało, że na wielu kierunkach dedykowanych branży motoryzacyjnej (np. automatyk, elektroniki, itp.) uczniowie nawet nie wzięli pod uwagę, że mogą pracować w branży motoryzacyjnej. Uczniowie ci nie mają wiedzy o sektorze motoryzacyjnym, w związku z tym nie szukają później tam pracy i nie rozwijają się w tym kierunku.
6.	Nowoczesne technologie są niezbędne w szkole.	Pracodawcy nie zapewniają dostępu do nowoczesnych technologii, do których dostęp na praktykach ma tylko 13% uczniów.

		W związku z tym, żeby uczniowie mieli kontakt z nowymi technologiami, muszą być one dostępne w szkole, szczególnie tam, gdzie nie ma w regionie pracodawców, którzy mogą przyjąć uczniów na praktyki i którzy mają wdrożone nowe technologie.
7.	Poprawa dostępności w szkołach do nowych trendów w motoryzacji.	Jedynie 38,4% uczniów pozytywnie ocenia dostęp w szkole do nowych trendów w motoryzacji. A to oznacza, że większość uczniów (61,6%) nie zna tych trendów.
8.	Poprawa jakości podręczników i skryptów do nauki zawodu.	43,6% uczniów pozytywnie ocenia jakość podręczników do nauki zawodu, 42,7% pozytywnie ocenia skrypty i inne formy nauki zawodu. Oznacza to, że większość uczniów nie jest zadowolona z podręczników i skryptów, wymagają one dostosowania do realiów rynkowych i większego nacisku na nowoczesne technologie i nowe trendy w motoryzacji.
9.	Program nauczania dostosowany do realiów rynku pracy.	54,1% uczniów pozytywnie ocenia program nauczania. Zdaniem 45,9% uczniów wymaga on dostosowania do realiów rynkowych i podobnie jak wyżej położenia nacisku na nowości w branży.
10.	Większe dofinansowanie szkół w zakresie rozwoju kwalifikacji zawodowych uczniów takich jak: prawo jazdy, kursy i szkolenia, staże u pracodawcy czy uprawnienia SEP.	34,1% uczniów nie może skorzystać w szkole z różnych form rozwoju kwalifikacji, ponieważ szkoła nie daje im takich możliwości. 87,5% uczniów to osoby zainteresowane udziałem w różnych formach rozwoju kwalifikacji zawodowych, korzysta z nich 53,4%. Uczniowie są najbardziej zainteresowani zdobyciem prawa jazdy, ale również szkoleniami i kursami, stażami, zdobyciem uprawnień SEP. Zdobyte na etapie edukacji uprawnienia i certyfikaty dają większe szanse na rynku pracy.
11.	Działania motywujące uczniów do nauki, wysokiej frekwencji i zaangażowania.	Były głosy w badaniach jakościowych, że wielu uczniów nie chodzi do szkoły, nie są zmotywowani do nauki, a to demotywuje innych i znacznie obniża jakość kształcenia całej klasy.
12.	Położenie nacisku na wiedzę teoretyczną, umiejętności praktyczne, język obcy zawodowy, kompetencje miękkie i ogólne przygotowanie do zawodu.	Te elementy uczniowie sami ocenili średnio na poziomie 3,3-3,7 w pięciostopniowej skali, co oznacza, że można podnieść jakość nauki w zakresie teorii, praktyki, języka obcego zawodowego, kompetencji miękkich, co znacznie wpłynie na podniesienie kompetencji zawodowych i lepsze przygotowanie do zawodu zgodnie z oczekiwaniami pracodawców.
13.	Działania zapobiegające przemocy psychicznej wśród uczniów.	Badanie jakościowe pokazało, że przemoc psychiczna w szkole może mieć duży negatywny wpływ na jakość kształcenia. Uczniowie mówili, że w szkole obecne są: wyśmiewanie, wyzwiska, brak przyzwolenia na popełnianie błędów, a to wszystko skutecznie może blokować kreatywność i rozwój umiejętności. Poza tym, może to prowadzić do depresji i niechęci do dalszej nauki, co już obserwują nauczyciele w niektórych szkołach.
14.	Przyzwolenie na popełnianie błędów.	

42. ANALIZA W ZAKRESIE POTWIERDZENIA HIPOTEZ BADAWCZYCH

W badaniu postawiono następujące hipotezy badawcze:

1. Nieprzemyślane decyzje o wyborze szkoły skutkują brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.
2. Mało satysfakcjonujący system kształcenia zawodowego skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.
3. Niska jakość praktyk zawodowych u pracodawcy skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie.

Poniżej znajduje się analiza dla sformułowanych hipotez:

Wykorzystane symbole

% - procent w kolumnie
 H – statystyka testu Kruskala Wallisa
 IQR – rozstęp kwartyłowy
 Me – mediana
 M_{ranqa} – średnia ranga
 n – liczebność
 p – prawdopodobieństwo testowe
 V – V -Cramera (wielkość efektu)
 η^2 – eta-kwadrat (wielkość efektu)
 χ^2 – statystyka testu χ^2 Pearsona

Analiza statystyczna

Obliczenia wykonano w programie IBM SPSS Statistics v. 29. W celu ustalenia relacji między zainteresowaniem pracą w zawodzie oraz w branży motoryzacyjnej a powodami wyboru obecnej szkoły oraz kierunku kształcenia, przeprowadzono analizę testem χ^2 Pearsona. Jako test post-hoc wykorzystano test proporcji kolumnowej Z. W celu ustalenia różnic w ocenach systemu kształcenia zawodowego oraz praktyk zawodowych w zależności od zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej, przeprowadzono analizę testem H Kruskala Wallisa. Jako test post-hoc wykorzystano test Dunn. W analizach uwzględniono korektę Bonferroniego dla porównań wielokrotnych. Jako poziom istotności przyjęto $\alpha = 0,05$.

HIPOTEZA 1

Nieprzemyślane decyzje o wyborze szkoły skutkują brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.

Hipoteza ta została potwierdzona.

Zainteresowanie pracą w zawodzie i wiązanie swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną wykazują uczniowie, którzy wybrali szkołę i kierunek kształcenia ze względu na swoje zainteresowania i pasję.

Dlatego tak ważna jest odpowiednia rekrutacja do szkół zawodowych i ograniczanie liczby uczniów z przypadku.

Decyzje o wyborze szkoły, a zainteresowanie pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej

W tabeli 5 zaprezentowano wyniki analizy testem χ^2 Pearsona dla relacji pomiędzy decyzjami o wyborze szkoły a zainteresowaniem pracą w zawodzie, którego obecnie badani się uczyli.

Osoby, które wybrały szkołę ze względu na swoje zainteresowania oraz aby zdobyć konkretny zawód istotnie częściej wskazywali na chęć pracy w zawodzie, którego się uczą niż osoby, które nie chciały pracować w zawodzie bądź nie były tego jeszcze pewne. Z kolei uczniowie niepewni co do pracy w zawodzie, którego się uczyli istotnie częściej wskazywali wybór szkoły ze względu na zainteresowania bądź chęć zdobycia konkretnego zawodu niż osoby, które nie wiązały swojej przyszłości z pracą w zawodzie.

Osoby, które chciały pracować w zawodzie jako powód wyboru szkoły istotnie rzadziej wskazywały na pójście do placówki ze względu na kolegów, znajomych oraz rzadziej wskazywały odpowiedź „nie wiem” niż osoby, które nie chciały pracować w zawodzie bądź też nie były tej decyzji pewne.

Uczniowie chcący kontynuować pracę w zawodzie częściej niż pozostałe grupy uczniów wskazywały jako powód wyboru placówki dobrą opinię szkoły.

Osoby niezdecydowane co do pracy w zawodzie częściej jako powód wskazywały wybór szkoły ze względu na bliskość, łatwość dojazdu niż osoby chcące kontynuować pracę w zawodzie. Uczniowie, którzy nie chcieli pracować w zawodzie częściej niż osoby niezdecydowane bądź chcące pracować w zawodzie wskazywały odpowiedź „po prostu trzeba było coś wybrać”. Odpowiedź tę częściej udzielały także osoby niezdecydowane w porównaniu do uczniów chcących podjąć pracę w zawodzie. Wszystkie analizowane związki cechowały się relacją o słabej bądź umiarkowanej sile.

Nie odnotowano związku pomiędzy zainteresowaniem pracą w zawodzie, a trzema powodami związanymi z wyborem szkoły opartymi o kryterium zewnętrzne: rodziców, nauczycieli szkoły podstawowej oraz doradcy zawodowego. To znaczy, że kryteria te nie mają wpływu na fakt, czy taki uczeń chce pracować w zawodzie, czy też nie.

Tabela 5. Analiza częstości wraz z testem χ^2 Pearsona dla relacji między decyzjami o wyborze szkoły a zainteresowaniem pracą w zawodzie

Dlaczego wybrałeś/aś szkołę, w której obecnie się uczysz?	Czy chciałbyś/chciałabyś pracować w zawodzie, którego się uczysz?								
	Tak		Jeszcze nie wiem		Nie		χ^2	p	V
	n	%	n	%	n	%			
Ze względu na moje zainteresowania	1113 _a	74,1	462 _b	44,3	72 _c	32,6	299,51	<0,001	0,33
Rodzice mi tak doradzili	136	9,1	120	11,5	27	12,2	5,06	0,080	0,04
Chciałem/am zdobyć konkretny zawód	676 _a	45,0	243 _b	23,3	35 _c	15,8	165,37	<0,001	0,24
Koledzy, znajomi szli do ej szkoły, więc ja również poszedłem/poszłam	121 _a	8,1	152 _b	14,6	33 _b	14,9	30,23	<0,001	0,10
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	222 _a	14,8	224 _b	21,5	36 _{a,b}	16,3	19,40	<0,001	0,08
Szkoła ma dobrą opinię	318 _a	21,2	152 _b	14,6	23 _b	10,4	27,32	<0,001	0,10
Taki wybór doradzili mi nauczyciele w szkole podstawowej	34	2,3	21	2,0	6	2,7	0,47	0,791	0,01
Taki wybór doradził mi doradca zawodowy	31	2,1	17	1,6	3	1,4	0,95	0,620	0,02
Po prostu trzeba było coś wybrać	77 _a	5,1	196 _b	18,8	71 _c	32,1	191,07	<0,001	0,26
Nie wiem	39 _a	2,6	92 _b	8,8	25 _b	11,3	59,33	<0,001	0,15

Adnotacja. Wartości w kolumnach niepodzielające indeksu literowego w ramach jednego wiersza, różnią się między sobą na poziomie $p < 0,05$.

Analogiczne obliczenia wykonano porównując decyzje o wyborze szkoły ze względu na planowanie swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną (tabela 6).

Analiza wykazała, że osoby wiążące swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną rzadziej niż pozostałe grupy (osoby, które nie wiązały swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną bądź też nie posiadały wiedzy na temat tego, że mogą pracować w takiej branży) jako powód wyboru szkoły wskazywały rady rodziców, podążanie za kolegami, znajomymi oraz brak powodu (odpowiedź „nie wiem”) i istotnie częściej jako powód wskazywały chęć zdobycia konkretnego zawodu oraz ze względu na swoje zainteresowania.

Osoby, które nie wiedziały, że mogą wiązać swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną istotnie częściej niż osoby wiążące swoją przyszłość z taką branżą wskazywały jako powód wyboru szkoły bliskość, łatwość dojazdu oraz dobrą opinię szkoły, a także istotnie częściej niż osoby niewiążące przyszłości z motoryzacją wskazywały na wybór szkoły w oparciu o swoje zainteresowania.

Uczniowie, którzy nie wiązali przyszłości z branżą motoryzacyjną częściej jako powód wyboru szkoły wskazywali odpowiedź „po prostu trzeba było coś wybrać” niż osoby planujące przyszłość w tej branży bądź nie posiadające wiedzy w tym temacie. Z kolei osoby chcące pracować w branży motoryzacyjnej istotnie rzadziej niż te bez wiedzy o możliwości pracy w takim obszarze wskazywały na ten powód wyboru placówki.

Nie odnotowano związku pomiędzy wiązaniem swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną a wyborem szkoły ze względu na rady nauczycieli szkoły podstawowej oraz doradcy zawodowego. To znaczy, że elementy te nie mają żadnego wpływu na przyszłe decyzje zawodowe młodzieży.

Tabela 6. Analiza częstości wraz z testem χ^2 Pearsona dla relacji między decyzjami o wyborze szkoły a wiązaniem swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną

Dlaczego wybrałeś/aś szkołę, w której obecnie się uczysz?	Czy wiążesz swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną?								
	Tak		Nie pomyślałem/am, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej		Nie		χ^2	p	V
	n	%	n	%	n	%			
Ze względu na moje zainteresowania	848 _a	78,1	490 _b	48,2	118 _c	37,9	270,37	<0,001	0,33
Rodzice mi tak doradzili	79 _a	7,3	124 _b	12,2	40 _b	12,9	17,16	<0,001	0,08
Chciałem/am zdobyć konkretny zawód	436 _a	40,1	310 _b	30,5	90 _b	28,9	26,66	<0,001	0,10
Koledzy, znajomi szli do ej szkoły, więc ja również poszedłem/poszłam	82 _a	7,6	143 _b	14,1	40 _b	12,9	24,14	<0,001	0,10
Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu	136 _a	12,5	205 _b	20,2	54 _{a,b}	17,4	22,72	<0,001	0,10
Szkoła ma dobrą opinię	146 _a	13,4	210 _b	20,7	52 _{a,b}	16,7	19,51	<0,001	0,09
Taki wybór doradzili mi nauczyciele w szkole podstawowej	21	1,9	21	2,1	8	2,6	0,49	0,784	0,01
Taki wybór doradził mi doradca zawodowy	18	1,7	16	1,6	9	2,9	2,54	0,281	0,03
Po prostu trzeba było coś wybrać	52 _a	4,8	173 _b	17,0	82 _c	26,4	130,67	<0,001	0,23
Nie wiem	31 _a	2,9	79 _b	7,8	30 _b	9,6	32,91	<0,001	0,12

Adnotacja. Wartości w kolumnach niepodzielające indeksu literowego w ramach jednego wiersza, różnią się między sobą na poziomie $p < 0,05$.

W kolejnym kroku sprawdzono czy chęć podjęcia pracy w zawodzie wiązała się z decyzjami o wyborze kierunku kształcenia (tabela 7).

Uczniowie, którzy nie chcieli pracować w zawodzie istotnie częściej niż pozostałe grupy jako powód wyboru kierunku kształcenia wskazywali rady rodziców oraz nauczycieli w szkole podstawowej.

Osoby niezdecydowane co do pracy w zawodzie albo te, które nie chciały pracować w zawodzie istotnie częściej jako wybór kierunku kształcenia wskazywali na znajomych.

Osoby planujące pracę w zawodzie częściej wybór kierunku motywowały wyborem zgodnym z predyspozycjami niż uczniowie niezdecydowani bądź nie planujący pracy w zawodzie.

Zdecydowana większość uczniów chcących pracować w zawodzie wskazywała jako powód podjęcia decyzji o danym kierunku kształcenia swoje zainteresowania/pasję – w grupie tej ten powód był wskazywany istotnie częściej niż w pozostałych grupach, przy czym w grupie niezdecydowanych uczniów pojawiał się częściej niż w grupie uczniów niewiążących przyszłości z zawodem.

Uczniowie niezdecydowani oraz chcący pracować w zawodzie istotnie częściej niż ci, którzy nie chcieli pracować w zawodzie wskazywali na możliwość znalezienia pracy po wybranym kierunku kształcenia. Częściej też wskazywali, że jest to dobrze płatny zawód, przy czym u osób chcących pracować w zawodzie powód ten był wskazywany częściej niż u niezdecydowanych uczniów. Odpowiedź „nie wiem” jako powód wyboru kierunku kształcenia pojawiał się najczęściej w grupie osób nieplanujących pracy w zawodzie i istotnie częściej niż w pozostałych grupach, a u osób niezdecydowanych częściej niż tych planujących pracę w zawodzie. Siła efektu dla omawianych związków plasowała się na poziomie od słabej do umiarkowanej.

Nie odnotowano związku pomiędzy zainteresowaniem pracą w zawodzie, a podjęciem decyzji o kierunku kształcenia ze względu na rodzinną tradycję oraz rady doradcy zawodowego. To znaczy, że elementy te nie mają wpływu na przyszłe decyzje uczniów.

Tabela 7. Analiza częstości wraz z testem χ^2 Pearsona dla relacji między decyzjami o wyborze kierunku kształcenia a zainteresowaniem pracą w zawodzie

Dlaczego wybrałeś/aś ten kierunek kształcenia?	Czy chciałbyś/chciałabyś pracować w zawodzie, którego się uczysz?								
	Tak		Jeszcze nie wiem		Nie		χ^2	p	V
	n	%	n	%	n	%			
Interesuje mnie to, to moja pasja	1099 _a	73,2	390 _b	37,4	62 _c	28,1	396,44	<0,001	0,38
Znajomi szli	78 _a	5,2	137 _b	13,1	26 _b	11,8	51,63	<0,001	0,14
Rodzice mi tak doradzili	108 _a	7,2	101 _a	9,7	34 _b	15,4	17,83	<0,001	0,08
To rodzinna tradycja	65	4,3	38	3,6	5	2,3	2,49	0,287	0,03
Wybrałem/wybrałam zgodnie z moimi predyspozycjami	337 _a	22,4	145 _b	13,9	19 _b	8,6	44,89	<0,001	0,13
Taki wybór doradzono mi w szkole podstawowej	20 _a	1,3	17 _a	1,6	10 _b	4,5	11,81	0,003	0,06
Taki wybór doradził mi doradca zawodowy	26	1,7	20	1,9	4	1,8	0,12	0,941	0,01
Można po nim znaleźć pracę	551 _a	34,0	313 _a	30,0	40 _b	18,1	23,91	<0,001	0,09
To dobrze płatny zawód	556 _a	37,5	313 _b	30,0	38 _c	17,2	43,19	<0,001	0,12
Nie wiem	22 _a	1,5	127 _b	12,2	62 _c	28,1	242,45	<0,001	0,30

Adnotacja. Wartości w kolumnach niepodzielające indeksu literowego w ramach jednego wiersza, różnią się między sobą na poziomie $p < 0,05$.

HIPOTEZA 2

Mało satysfakcjonujący system kształcenia zawodowego skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.

Hipoteza ta została potwierdzona.

Pracą w zawodzie są zainteresowani uczniowie, którzy wysoko oceniają system kształcenia zawodowego i są zadowoleni z tego, w jaki sposób rozwijają w szkole swoje umiejętności.

Dlatego tak ważna jest odpowiednia jakość kształcenia zawodowego dostosowana do potrzeb i oczekiwań młodego pokolenia.

Poziom satysfakcji z systemu kształcenia zawodowego, a zainteresowanie pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.

Za pomocą testu H Kruskala Wallisa porównano poziom satysfakcji z systemu kształcenia zawodowego uczniów w zależności od tego czy chcieliby pracować w zawodzie, którego się uczą (tabela 8). Analiza wykazała statystycznie istotne różnice między trzema grupami – chcącymi pracować w zawodzie, niezdecydowanymi oraz niechcącymi pracować w zawodzie pod względem wszystkich ocen ($p < 0,05$). Osoby chcące pracować w zawodzie przejawiały wyższy poziom satysfakcji niż osoby niezdecydowane z programu nauczania zawodu, wyżej oceniały podręczniki do nauki zawodu, skrypty, dostęp do innych niż podręczniki form nauki, dostęp do nowoczesnych technologii w szkole, trendów w motoryzacji. Wyżej też niż uczniowie w pozostałych grupach oceniali sprzęt w szkole do nauki zawodu, przygotowanie nauczycieli do nauczania zawodu, sposób przekazywania przez nich wiedzy, a także system organizacji i jakość praktyk. Z kolei uczniowie, którzy nie chcieli pracować w zawodzie oceniali wszystkie te aspekty najniżej i istotnie niższej niż uczniowie niezdecydowani czy chcący podjąć pracę w zawodzie.

Podsumowując, osoby oceniające system kształcenia zawodowego jako mniej satysfakcjonujący nie były zainteresowane pracą w zawodzie.

Tabela 8. Porównanie poziomu satysfakcji z systemu kształcenia zawodowego w zależności od chęci pracy w zawodzie

Jak oceniasz ...?	Czy chciałbyś/chciałabyś pracować w zawodzie, którego się uczysz?	<i>M_{ranga}</i>	<i>Me</i>	<i>IQR</i>	<i>H(2)</i>	<i>p</i>	η^2
Program nauczania zawodu	Tak (n = 1473)	1540,18 _a	4,00	2,00	215,73	<0,001	0,08
	Jeszcze nie wiem (n = 1025)	1194,34 _b	3,00	1,00			
	Nie (n = 217)	894,43 _c	3,00	2,00			
Podręczniki do nauki zawodu	Tak (n = 1280)	1299,54 _a	4,00	1,00	97,29	<0,001	0,04
	Jeszcze nie wiem (n = 897)	1079,25 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 189)	892,35 _c	3,00	3,00			
Skrypty, dostęp do innych niż podręczniki form nauki zawodu	Tak (n = 1296)	1332,93 _a	4,00	1,00	141,96	<0,001	0,05
	Jeszcze nie wiem (n = 900)	1079,84 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 195)	822,09 _c	3,00	2,00			
Dostęp do nowoczesnych technologii w szkole	Tak (n = 1446)	1441,85 _a	4,00	1,00	98,53	<0,001	0,04
	Jeszcze nie wiem (n = 993)	1233,19 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 212)	970,56 _c	3,00	1,00			
Sprzęt w szkole do nauki zawodu	Tak (n = 1443)	1458,02 _a	4,00	2,00	116,11	<0,001	0,04
	Jeszcze nie wiem (n = 995)	1200,38 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 210)	995,12 _c	3,00	2,00			
Dostęp w szkole do nowych trendów w motoryzacji	Tak (n = 1285)	1292,71 _a	3,00	2,00	95,01	<0,001	0,03
	Jeszcze nie wiem (n = 889)	1116,40 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 202)	842,85 _c	2,00	2,00			
Przygotowanie nauczycieli do nauczania zawodu	Tak (n = 1449)	1486,26 _a	4,00	2,00	137,22	<0,001	0,05
	Jeszcze nie wiem (n = 1009)	1192,18 _b	4,00	1,00			
	Nie (n = 216)	1018,44 _c	3,00	2,00			
Sposób przekazywania wiedzy przez nauczycieli zawodu	Tak (n = 1461)	1508,05 _a	4,00	2,00	163,46	<0,001	0,06
	Jeszcze nie wiem (n = 1015)	1198,11 _b	4,00	1,00			
	Nie (n = 218)	967,12 _c	3,00	2,00			
System organizacji i jakość praktyk u pracodawcy	Tak (n = 979)	1051,11 _a	4,00	2,00	110,80	<0,001	0,04
	Jeszcze nie wiem (n = 708)	831,86 _b	4,00	1,00			
	Nie (n = 182)	711,64 _c	3,00	2,00			

Adnotacja. Wartości w wierszach niepodzielające indeksu literowego w ramach jednego przedmiotu oceny różnią się między sobą na poziomie $p < 0,05$.

Analogiczne analizy przeprowadzono porównując poziom satysfakcji z systemu kształcenia zawodowego ze względu na to czy uczniowie wiązali swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną czy też nie. Podobnie jak poprzednio, analiza wykazała statystycznie istotne różnice dla wszystkich analizowanych aspektów oceny ($p < 0,05$).

Uczniowie wiążący swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną w porównaniu do uczniów nieplanujących przyszłości w tej branży bądź też nie mający wiedzy, że mogliby podjąć pracę w tym kierunku **wyżej oceniali program nauczania, podręczniki do nauki zawodu, dostęp do nowoczesnych technologii w szkole oraz nowych trendów w motoryzacji**. Wyżej też oceniali sprzęt w szkole do nauki zawodu, a także przygotowanie nauczycieli do nauczania zawodu. Osoby nieplanujące przyszłości w branży istotnie niżej oceniali te aspekty niż dwie pozostałe grupy uczniów.

Sposób przekazywania wiedzy przez nauczycieli oraz system organizacji jakości praktyk u pracodawcy były wyżej oceniane przez uczniów wiążących przyszłość z branżą motoryzacyjną niż przez osoby nieplanujące przyszłości w branży oraz nie posiadające wiedzy, że mogłyby w takiej branży pracować. Dwie ostatnie grupy oceniały te dwa obszary w zbliżony sposób. Osoby niewiążące przyszłości z branżą motoryzacyjną istotnie niżej oceniały skrypty oraz dostęp do innych niż podręczniki form nauki zawodu niż osoby planujące przyszłość w branży motoryzacyjnej bądź nie posiadające wiedzy o możliwościach pracy w branży. Obie te grupy przejawiały zbliżony poziom satysfakcji ze skryptów i innych form nauki zawodu.

Podsumowując, niższy poziom zadowolenia wiązał się z brakiem planowania swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną.

Tabela 9. Porównanie poziomu satysfakcji z systemu kształcenia zawodowego w zależności od wiązania swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną

Jak oceniasz ...?	Czy wiążesz swoją przyszłość z branżą motoryzacyjną?	<i>M_{ranga}</i>	<i>Me</i>	<i>IQR</i>	<i>H(2)</i>	<i>p</i>	η^2
Program nauczania zawodu	Tak (n = 1072)	1274,61 _a	4,00	1,00	45,87	<0,001	0,02
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 994)	1144,11 _b	4,00	1,00			
	Nie (n = 304)	1006,60 _c	3,00	2,00			
Podręczniki do nauki zawodu	Tak (n = 962)	1128,63 _a	4,00	1,00	44,41	<0,001	0,02
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 851)	994,41 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 272)	892,19 _c	3,00	2,00			
Skrypty, dostęp do innych niż podręczniki form nauki zawodu	Tak (n = 950)	1110,42 _a	3,00	1,00	20,63	<0,001	<0,01
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 885)	1044,32 _a	3,00	2,00			
	Nie (n = 282)	931,84 _b	3,00	2,00			
Dostęp do nowoczesnych technologii w szkole	Tak (n = 1050)	1221,68 _a	3,00	2,00	24,00	<0,001	<0,01
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 977)	1148,75 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 301)	1016,13 _c	3,00	2,00			
Sprzęt w szkole do nauki zawodu	Tak (n = 1042)	1265,76 _a	4,00	2,00	56,17	<0,001	0,02
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 978)	1106,62 _b	3,00	1,00			
	Nie (n = 303)	983,92 _c	3,00	2,00			
Dostęp w szkole do nowych trendów w motoryzacji	Tak (n = 1030)	1151,25 _a	3,00	2,00	49,61	<0,001	0,02
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 838)	1021,56 _b	3,00	2,00			
	Nie (n = 265)	883,23 _c	3,00	2,00			
Przygotowanie nauczycieli do nauczania zawodu	Tak (n = 1059)	1257,11 _a	4,00	2,00	38,75	<0,001	0,02
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 977)	1122,00 _b	4,00	2,00			
	Nie (n = 305)	1028,97 _b	4,00	1,00			
Sposób przekazywania wiedzy przez nauczycieli zawodu	Tak (n = 1063)	1261,75 _a	4,00	2,00	36,02	<0,001	0,01
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 987)	1124,28 _b	4,00	1,00			
	Nie (n = 302)	1047,09 _b	3,00	1,00			
System organizacji i jakość praktyk u pracodawcy	Tak (n = 768)	920,91 _a	4,00	2,00	43,40	<0,001	0,02
	Nie pomyślałem/nie pomyślałam, że po moim kierunku mogę pracować w branży motoryzacyjnej (n = 672)	783,46 _b	4,00	2,00			
	Nie (n = 240)	742,92 _b	4,00	2,00			

Adnotacja. Wartości w wierszach niepodzielające indeksu literowego w ramach jednego przedmiotu oceny różnią się między sobą na poziomie $p < 0,05$.

HIPOTEZA 3

Niska jakość praktyk zawodowych u pracodawcy skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie.

Hipoteza ta została potwierdzona.

Pracą w zawodzie są zainteresowani uczniowie, którzy wysoko oceniają jakość praktyk zawodowych u pracodawcy i które to mają duży wpływ na rozwój umiejętności zawodowych.

Dlatego tak ważny jest odpowiedni dobór pracodawców do współpracy i wysoka jakość praktyk zawodowych.

Poziom zadowolenia z odbywanych praktyk u pracodawcy, a zainteresowanie pracą w zawodzie.

W tabeli 10 zaprezentowano analizy porównawcze poziomu satysfakcji z odbywanych praktyk u pracodawcy w zależności od chęci pracy w zawodzie.

Osoby chcące pracować w zawodzie istotnie wyżej niż osoby niezdecydowane i niechcące pracować w zawodzie oceniały ogólny poziom zadowolenia z praktyk oraz wyżej oceniały ich wkład w rozwój umiejętności.

Osoby, które nie planowały pracy w zawodzie istotnie niżej oceniały oba te aspekty niż pozostali uczniowie.

W związku z tym można założyć, że **niższa jakość praktyk zawodowych u pracodawcy wiązała się z brakiem zainteresowania pracą w zawodzie.**

Tabela 10. Porównanie poziomu satysfakcji z odbywanych praktyk u pracodawcy w zależności od chęci pracy w zawodzie

Jak oceniasz swoje zadowolenie z odbywanych praktyk u pracodawcy?	Czy chciałbyś/chciałabyś pracować w zawodzie, którego się uczysz?	M_{ranga}	Me	IQR	$H(2)$	p	η^2
Twoje ogólne zadowolenie z odbywanych praktyk u pracodawcy	Tak (n = 877)	925,53 _a	5,00	1,00	77,09	<0,001	0,03
	Jeszcze nie wiem (n = 632)	770,22 _b	4,00	2,00			
	Nie (n = 168)	646,03 _c	4,00	3,00			
Na ile wniosły one wartość w rozwój Twoich umiejętności w zawodzie	Tak (n = 890)	954,79 _a	4,00	2,00	107,90	<0,001	0,04
	Jeszcze nie wiem (n = 647)	776,67 _b	4,00	2,00			
	Nie (n = 166)	594,53 _c	3,00	2,00			

Adnotacja. Wartości w wierszach niepodzielające indeksu literowego w ramach jednego przedmiotu oceny różnią się między sobą na poziomie $p < 0,05$.

Podsumowując, **analizy potwierdziły
wszystkie trzy**

hipotezy badawcze

postawione jako wnioski z badań w zakresie dostosowania kształcenia zawodowego do wymagań sektora motoryzacyjnego, prowadzonych przez Radę w ciągu ostatnich 3 lat:

1. Nieprzemyślane decyzje o wyborze szkoły skutkują brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.

Zainteresowanie pracą w zawodzie i wiązanie swojej przyszłości z branżą motoryzacyjną wykazują uczniowie, którzy wybrali szkołę i kierunek kształcenia ze względu na swoje zainteresowania i pasje.

2. Mało satysfakcjonujący system kształcenia zawodowego skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie w branży motoryzacyjnej.

Pracą w zawodzie są zainteresowani uczniowie, którzy wysoko oceniają system kształcenia zawodowego i są zadowoleni z tego, w jaki sposób rozwijają w szkole swoje umiejętności.

3. Niska jakość praktyk zawodowych u pracodawcy skutkuje brakiem zainteresowania pracą w zawodzie.

Pracą w zawodzie są zainteresowani uczniowie, którzy wysoko oceniają jakość praktyk zawodowych u pracodawcy i które to mają duży wpływ na rozwój umiejętności zawodowych.

Oznacza to, wdrożenie działań niezbędnych do:

- Podniesienia prestiżu szkół zawodowych
- Odpowiedniej selekcji i rekrutacji uczniów do szkół zawodowych, którzy wybierają te szkoły zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i pasjami, w tym zmniejszanie liczby uczniów z przypadku
- Podnoszenia jakości kształcenia zawodowego w postaci dobrej kadry dydaktycznej, nowoczesnego sprzętu do nauki zawodu, dobrej jakości podręczników i skryptów do nauki zawodu
- Odpowiedniej selekcji pracodawców do współpracy ze szkołą, zwrócenie uwagi na jakość praktyk zawodowych i ich wpływ na rozwój umiejętności zawodowych uczniów.

Dziękujemy za lekturę raportu.

*Mamy nadzieję, że jego wyniki pozytywnie wpłyną
na rozwój szkolnictwa zawodowego w Polsce.*

**Niniejszy raport został opracowany z myślą o jak
najlepszej prezentacji danych.**

**W razie potrzeby wykonania dodatkowych analiz, wyjaśnienia danych,
służymy pomocą i wsparciem.**

**Z podziękowaniem dla wszystkich osób aktywnie uczestniczących w realizacji
projektu.**

SYNERGIA Badania Analizy Doradztwo
www.synergia-poland.com.pl

Wykonawca badania: Violetta Rutkowska
Właściciel, badacz rynku
Tel: 505 028 046
e-mail: v.rutkowska@synergia-poland.com.pl

Sektorowa Rada ds. kompetencji dla Motoryzacji i Elektromobilności

PARTNERZY PROJEKTU